

Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego

38. posiedzenia I. sesyi IX. peryodu

z dnia 18. września 1909.

T R E Ś Ć.

Urlopy posłów: Tarnowskiego Zdzisława, Ciuchcińskiego i J. E. Bilińskiego.

Zawiadomienie J. E. Marszałka krajowego w sprawie złożenia mandatów przez niektórych posłów do poszczególnych komisyj.

Spis petycyj. Głos p. Kurowca na poparcie petycji l. s. 3489.

Wniosek p. Battaglii i tow. w przedmiocie urzędzenia statystyki handlu zewnętrznego Galicyi.

Wniosek p. Kurowca i tow. w sprawie przekształcenia dwóch sześcioklasowych szkół ludowych w Kałuszu na 3, a względnie 4-klasowe szkoły wydziałowe.

Wniosek p. Kurowca i tow. w sprawie przekształcenia szkół przemysłowej dopełniającej w Kałuszu na szkołę przemysłowo-handlową.

Wniosek posła Kiweluka i tow. w sprawie założenia gimnazjum z ruskim językiem wykładowym w Kopyczyńcach.

Interpelacya do c. k. Rządu p. Makucha i tow. w sprawie wyborów do Rady gminnej w Uhornikach, powiatu Tłumackiego.

Interpelacya do c. k. Rządu p. Lewickiego i tow. w sprawie naruszenia praw języka ruskiego przez funkcyonaryuszów c. k. państwowych kolei żelaznych w Galicyi.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zamknięcia rachunków funduszu krajowego za r. 1908. Głos p. Oleśnickiego z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego. Głos p. sprawozdawcy. Odrzucenie tego wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o przeniesieniu czynności c. k. Dyrekcji gal. funduszu propinacyjnego na Wydział krajowy.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o rozdziale kwoty 2 $\frac{1}{4}$ miliona koron pomiędzy miasta, posiadające wyłączne prawo propinacyi. Głos p. Makucha z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego. Zrzeczenie się głosu p. sprawozdawcy i odrzucenie wniosku p. Makucha.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego. Głos p. Skwarki z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego i głosy pp.: Oleśnickiego, Stapińskiego, Lewickiego i ponownie posła Skwarki.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych. Głos

p. T. Starucha z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego i głosy pp. Makucha i Oleśnickiego. Odrzucenie wniosku p. T. Starucha.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej sprzedaży soli. Głos p. Kurowca z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego i głosy pp. Skwarki, T. Starucha i Lewickiego. Odrzucenie wniosku p. Kurowca.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o kraj. zakładach naukowych rolniczych w Dublinacu, tudzież o kraj. stacyach doświadczalnych rolniczych w Dublawach i we Lwowie.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o kraj. średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie za rok szk. 1908/9.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o kraj. niższych szkołach rolniczych w Bereźnicy, Horodence, Jagielnicy, Kobiernicach, Miłocinie i Suchodole.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowych zimowych szkołach rolniczych i o działalności kraj. nauczycieli wędrownych za rok 1908/9.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej wyższej szkole lasowej we Lwowie za rok szkolny 1908/9.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie, Zakładzie sadowniczym w Zaleszczykach, o założeniu krajowej szkoły ogrodniczej na Wulce kapitańskiej i o podniesieniu sadownictwa w kraju za rok 1908/9.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie wykształcenia kobiet w zakresie gospodarstwa wiejskiego i domowego.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w r. 1908.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia mleczarstwa.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie podniesienia hodowli drobiu. Głosy pp.: Oleśnickiego, T. Starucha, Lewickiego, Kurowca, Sandulaka, Winniczuka, Sodomory, Dumki, Makucha i A. Starucha z wnioskami formalnymi na usunięcie poszczególnych wyżej wymienionych sprawozdań z porządku dziennego. Odrzucenie tychże wniosków w oddzielnem głosowaniu.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału kra-

jowego o włościach rentowych. Głos p. Skwarki z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego względnie odczytania tegoż w języku ruskim. Odrzucenie wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o wykonywaniu Patronatu nad Spółkami oszczędności i pożyczek i innemi Spółkami rolniczymi wraz ze sprawozdaniem o wprowadzeniu w życie kraj. centralnej Kasy dla spółek rolniczych.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o Banku krajowym.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie podwyższenia gwarancji kraju za wkładki oszczędności i zmiany statutu Banku krajowego. Głosy pp. Sodomory, Oleśnickiego, Dumki, Makucha i T. Starucha z wnioskami formalnymi względnie ich poparciem na usunięcie powyższych sprawozdań z porządku dziennego. Odrzucenie tychże wniosków w oddzielnem głosowaniu.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zarządzie krajowym Składem publicznym, połączonym ze Składem wolnym w Krakowie.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o melioracyach. Głos p. Winniczuka z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego i głosy pp.: Kurowca i A. Starucha popierające ten wniosek. Odrzucenie wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o regulacji rzek kanałowych. Głos p. Sandulaka z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego i głosy pp.: Oleśnickiego i Makucha popierające ten wniosek. Odrzucenie wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o udzielaniu pożyczek bezprocentowych na osuszanie i drenowanie gruntów.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowym kursie praktycznym dozorców drenarskich. Głos p. Oleśnickiego z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego. Odrzucenie wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie operacji agrarnych. Głos p. Lewickiego z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego i głosy pp.: T. Starucha i Dumki. Wybory uzupełniające do poszczególnych komisji. Odrzucenie wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie ukrajowienia dróg. Głos p.

Makucha z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego i głosy pp.: Skwarki i Sodomory popierające ten wniosek. Odrzucenie wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie powiększenia etatu oddziału techniczno drogowego Wydziału kraj.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie zmiany etatu urzędników krajowego Biura kolejowego. Głosy pp.: Skwarki i T. Starucha z wnioskiem formalnym na usunięcie tych sprawozdań z porządku dziennego. Odrzucenie wniosków.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności w zakresie publicznego pośrednictwa pracy za rok 1908 i I. półrocze roku 1909. Wniosek formalny p. Skwarki na skonstatowanie kompletu. Głos p. T. Starucha z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego i głos p. Kurowca popierający ten wniosek. Odrzucenie tego wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie preliminarza kosztów utrzymania urzędów pośrednictwa pracy w r. 1910. Głos p. Sodomory z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego i głosy pp.: Korola i Senyka popierające ten wniosek. Odrzucenie wniosku.

(Przerwa posiedzenia).

(Posiedzenie wieczorne).

Ogłoszenie rezultatu skrutynium z wyborów uzupełniających do poszczególnych komisji

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie założenia kraj. zakładu dla podzręczków we Lwowie. Głos p. Dumki z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego. Odrzucenie wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu funduszu budowy kraj. zakładu dla umysłowo-chorych w Kulparkowie. Głos p. Winniczuka z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego. Odrzucenie wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o budowie krajowego zakładu dla umysłowo-chorych w Kobierzynie. Głos p. Sandulaka z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego i głos p. T. Starucha z poparciem tego wniosku. Odrzucenie wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego usprawiedliwiającego wstawienie do preliminarzy budżetów krajowych szpitali w Krakowie i we Lwowie na r. 1910 wyż-

szych kredytów z powodu proponowanych zmian etatu posad i płac służbowych.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie rekonstrukcyi i ulepszeń szpitala powszechnego w Bochni. Głos p. T. Starucha z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego. Odrzucenie wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie zakładu szczepienia przeciw wodowstrętowi Dra O. Bujwida w Krakowie Głos p. Lewickiego z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego. Odrzucenie wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi b. dyrektora szpitala św. Łazarza w Krakowie, p. Dra Stanisława Ponikły o wymierzenie mu pełnej emerytury.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu ra hunków galic. fund. propinacyj. za r. 1908 tudzież o preliminarzach tegoż funduszu na rok 1910. Głos p. Makucha z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego. Odrzucenie wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o założeniu w Przedzielnicy krajowej Osady poprawczej dla nieletnich chłopców i dziewcząt. Głos p. Skwarki z wnioskiem formalnym na usunięcie tego sprawozdania z porządku dziennego i głos p. Oleśnickiego z poparciem tego wniosku. Odrzucenie wniosku.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie wydzielenia gminy i obszaru dworskiego w Budkach nieznanowskich z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Busku a przydzielenie ich do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kamionce strumiowej.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie ydzielenia gmin i obszarów dworskich Sanniki i Mistyce z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Sądowej Wiszni a przydzielenia tychże do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mościskach.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie wydzielenia gminy Sa pochów wraz z obszarem dworskim z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mielnicy a przyłączenia jej do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Borszczowie.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie wydzielenia gmin i obszarów dworskich w Zaborzu i Wulce mazowieckiej z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Rawie ruskiej.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Brzesku na pobór w r. 1909 wyższych do-

- datków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzeżanach na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głosy pp. T. Starucha i sprawozdawcy. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Ciechanowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Czortkowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dąbrowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Gorlicach na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Gródku jagiel. na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Grybowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kolbuszowej na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kosowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Łańcucie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Mielcu na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Podhajcach na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Przemyślanach na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Starym Samborze na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydz. kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tarnobrzegu na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tłumaczu na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. Głosy pp.: Makucha i sprawozdawcy. Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Wadowicach na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich. — Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Borysław (powiat Drohobycz) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu — Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Kańczuga (powiat Łańcut) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa, miodu, maliniaku, wśzniaku i poziomeczaku. — Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Kułaczkowce (powiat Kołomyja) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa, miodu, maliniaku i wśzniaku. — Uchwalenie wniosku Wydziału kraj.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Krakowiec (powiat Jaworów) na pobór podwyższonych opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu. — Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Dora (powiat Nadwórna) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu. — Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.
- Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Radków (powiat Brzesko) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu. — Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie m. Tartakowa (powiat Sokal) na pobór podwyższonych opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa, miodu, wiśniaku i maliniaku. — Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Biecz (powiat Gorlice) na

pobór opłaty gminnej od psów. — Uchwalenie wniosku Wydziału krajowego.

Zapytanie p. T. Starucha w sprawie spisywania ruskich przemówień w Sejmie.

Odpowiedź J. E. Marszałka krajowego na powyższe zapytanie.

Porządek dzienny.

(Początek posiedzenia o godz. 10 minut 30 przed południem).

Przewodniczący: J. E. Marszałek krajowy Stanisław hr. Badeni.

Ze strony c. k. Rządu: J. E. Namieśnik Michał **Bobrzyński** i c. k. Wiceprezydent Namieśnictwa: Włodzimierz hr. **Łoś**.

Sekretarze: Mieczysław **Urbański**, Stanisław Henryk hr. **Badeni**, Jan **Wasung**, Zacharyasz **Skwirko**.

Obecnych posłów 120.

Marszałek. Sejm w komplecie, posiedzenie otwieram.

Protokół z 37-mego posiedzenia jest złożony w biurze marszałkowskiem do przejrzenia.

Urlopów udzieliłem p. Tarnowskiemu Zdzisławowi na 3 dni, p. Ciuchcińskiemu na 4 dni, J. E. p. Biliński zawiadomił mnie, że w pracach sejmowych będzie mógł wziąć udział dopiero 5. października z powodu czynności urzędowych.

Posel Garapich złożył mandat do komisji gminnej i solnej; ponieważ mandaty te złożył na ostatniem posiedzeniu, przeto wybór uzupełniający, jest już na porządku dziennym dzisiejszego posiedzenia.

P. Niezabitowski złożył mandat do komisji administracyjnej, o czym się dopiero dzisiaj dowiedziałem; przeto wybór uzupełniający w miejsce tego członka zamieszczę na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń.

Proszę p. sekretarza o odczytanie petycji.

Sekretarz p. **Urbański** (czyta):

2382. L. s. 3343. J. Stefania Ciesielska, p. p. Merunowicza o zasiłek z funduszu kraj. na dalsze kształcenie się w malarstwie—do kom. budżetowej.

2383. L. s. 3344. Tow. Domu zdrowia uczącej się młodzieży polskiej „Pomoc Bratnia” w Zakopanem o zasiłek p. t. p.—do kom. budżetowej.

2384. L. s. 3345. Bolesława Bieńkowska, stała nauczycielka szkoły wydziałowej żeńskiej im cesarz. Elżbiety, prosi o dodatkowe zaliczenie lat służby do emerytury p. t. p.—do kom. szkolnej.

2385. L. s. 3346. Gmina Przecław, p. p. Kędziora o kreowanie Sądu obw. w Mielcu — do kom. prawniczej.

2386. L. s. 3347. Gmina Chorzeliów p. p. Kędziora o kreowanie Sądu obwodowego w Mielcu — do komisji prawniczej.

2387. L. s. 3348. Gmina Podleszany, p. p. Kędziora o kreowanie Sądu obwodowego w Mielcu — do komisji prawniczej.

2388. L. s. 3349. Gorlach Karolina, wdowa po nauczycielu w Mielcu p. p. Kędziora o podwyższenie pensji wdowiej — do komisji budżetowej.

2389. L. s. 3350. Jabłonowska Stefania Lwów, p. p. Wereszczyńskiego o stały dar z łaski—do kom. budżetowej.

2390. L. s. 3351. Marczyński Roman, właściciel fabryki wódek w Półwsiu Zwierzynieckim p. p. Starzyńskiego o wynagrodzenie z powodu przyłączenia gminy do Krakowa — do komisji budżetowej.

2391. L. s. 3352. Gmina Pogorzany i inne, p. p. Skarbka w sprawie zamykania szynków — do komisji administracyjnej.

2392. L. s. 3353. Gmina Dynów, p. p. Zdz. Skrzyńskiego o zasiłek na drogi gminne — do komisji drogowej.

2393. L. s. 3354. Członkowie gminy Płazów, p. p. Jampolskiego w sprawie zamykania szynków — do komisji administracyjnej.

2394. L. s. 3355. Gmina Majdan, p. p. Kurowca w sprawie wypasu bydła w lasach kameralnych — do komisji gospodarstwa krajowego.

2395. L. s. 3356. Gmina Jasion, p. p. Kurowca w sprawie wypasu bydła w lasach kameralnych — do komisji gospodarstwa krajowego.

2396. L. s. 3357. Gmina Jasion p. p. Kurowca o budowę mostu na Łonicy w Dobrowlanach — do komisji drogowej.

2397. L. s. 3358. Br. Otton M. Gończ Dyrektor Braci szkół chrześcijańskich

- Lwów p. czł. s. Bilczewskiego o subwencyę na budowę szkoły — do komisji budżetowej.
2398. L. s. 3359. Wydział krajowy, w sprawie zaopatrzenia Szymańskiego Wilhelma, dyetariusza szpitala św. Łazarza w Krakowie — do komisji budżetowej.
2399. L. s. 3360. Ziołkowska Stefania, nauczycielka, Kołomyja, p. p. Adama o policzenie lat służby — do komisji szkolnej.
2400. L. s. 3361. Bursa polska im. Adama Mickiewicza w Trembowli p. t. p. o subwencyę — do komisji budżetowej.
2401. L. s. 3362. Komitet budowy kościoła w Radłowicach p. p. Sozańskiego o zasilek — do komisji budżetowej.
2402. L. s. 3363. Stowarzyszenie „Przytulisko uczestników powstania z roku 1863/64” z siedzibą w Krakowie przy ulicy Biskupiej l. 16. p. p. Męcińskiego — do komisji budżetowej.
2403. L. s. 3364. Stowarzyszenie kolonii leczniczych w Krakowie p. p. Landaua o subwencyę — do komisji budżetowej.
2404. L. s. 3365. Stowarzyszenie „Żydowska czytelnia ludowa w Krakowie” ptp. o subwencyę — do komisji budżetowej.
2405. L. s. 3366. Polski Związek niewiast katolickich w Krakowie p. p. Dąbskiego o subwencyę na prowadzenie robót kobiecych — do komisji budżetowej.
2406. L. s. 3367. Józefa Markowska, wdowa po śp. Władysławie Markowskim, zamieszkała ul. Jachowicza l. 17. p. t. p. o udzielenie jednorazowej bezwrotnej zapomogi — do komisji budżetowej.
2407. L. s. 3368. Stowarzyszenie Rady opiekuńczej w Krakowie p. p. Maryewskiego o subwencyę — do komisji budżetowej.
2408. L. s. 3369. Towarzystwo ochrony dla małych dzieci w Podgórzu p. t. p. o subwencyę — do komisji budżetowej.
2409. L. s. 3370. Komitet Parafialny rzym. kat. kościoła w Podgórzu p. t. p. o subwencyę na dokończenie kościoła — do komisji budżetowej.
2410. L. s. 3371. Izba Stow. rękodzielników i przemysłowców w Krakowie p. t. p. o subwencyę na budowę domu — do komisji budżetowej.
2411. L. s. 3372. Zgromadz. P. P. Kanończyk św. Ducha de Laxio przy kościele św. Tomasza w Krakowie p. t. p. o subwencyę na utrzymanie szkoły wydz. żeńskiej im. św. Tomasza — do komisji budżetowej.
2412. L. s. 3373. Marya Magdalena Borowska gen. Przełożona Zgromadz. sióstr Felicjanek w Krakowie p. t. p. o subwencyę dla domu sióstr Felicjanek — do komisji budżetowej.
2413. L. s. 3374. Aleksander Fedorowicz, stały nauczyciel szkoły lud. w Bobulińcach p. p. Michałowskiego o policzenie lat służby w drodze łaski — do komisji szkolnej.
2414. L. s. 3375. Przełożęństwo Zboru izraelsk. w Tarnopolu p. t. p. o subwencyę na utrzymanie szpitala żydowskiego — do komisji budżetowej.
2415. L. s. 3376. Marya Lewicka tymczas. nauczycielka w Tuczapach p. t. p. o policzenie lat służby w drodze łaski — do komisji szkolnej.
2416. L. s. 3377. Jan Krup., emeryt. nauczyciel lud. w Czarnym Dunajcu p. t. p. o zapomogę — do komisji budżetowej.
2417. L. s. 3378. Józef Krzyżanowski, emeryt. naucz. ludow. w Brzeżanach p. p. Senyka o policzenie lat służby do emerytury — do komisji szkolnej.
2418. L. s. 3379. Klementyna Stasińiewiczowa, naucz. gosp. drobiowego w Zielonej p. p. Gniewosza o stabilizowanie i o nadanie posad podobnych nauczycielek kobietom — do komisji gospodarstwa krajowego.
2419. L. s. 3380. Wydział powiatowy w Żółkwi p. p. Korola o 75% subwencji kraj. na budowę drogi gminnej l. kl. — do komisji drogowej.
2420. L. s. 3381. Świato - Władimirskoje Obszczestwo we Lwowie p. p. Hanczakowskiego o subwencyę na bursę — do komisji budżetowej.

2421. L. s. 3382. Główny komitet pisarzy gminnych w Galicyi p. p. Oleśnickiego o reorganizację pisarzy gminnych — do komisji gminnej.
2422. L. s. 3383. Gmina Wołódz powiat Brzozów p. t. p. o przeniesienie na na fundusz krajowy należności za utrzymanie Dumki w Budapeszcie w kwocie 312 K. 72 h. — do komisji budżetowej.
2423. L. s. 3384. Wydział filii Ruskiego Tow. pedagogicznego w Brzeżanach p. t. p. o subwencję dla bursy — do komisji budżetowej.
2424. L. s. 3385. Towarzystwo Ruska Bursa w Brzeżanach p. t. p. o subwencję na rok 1909 w kwocie 1.000 K. — do komisji budżetowej.
2425. L. s. 3386. Pożarna filia lwowskiego towarzystwa gimnast. „Sokół“, w Koźłowie p. t. p. o zapomogę — do komisji budżetowej.
2426. L. s. 3387. Pożarna filia lwowskiego towarzystwa gimn. „Sokół“ w Olchowie p. t. p. o zapomogę — do komisji budżetowej.
2427. L. s. 3388. Pożarna filia lwowskiego towarzystwa gimn. „Sokół“ w Szumlanach p. t. p. o zapomogę — do komisji budżetowej.
2428. L. s. 3389. Pożarna filia lwowskiego towarzystwa gimn. „Sokół“ w Capowcach p. t. p. o zapomogę — do komisji budżetowej.
2429. L. s. 3390. Pożarna filia lwowskiego towarzystwa gimn. „Sokół“ w Malechowie p. t. p. o zapomogę — do komisji budżetowej.
2430. L. s. 3391. Rada szkolna miejscowa w Posadzie górnej p. p. Wrześniowskiego o zaliczenie gminy Posada Górna do wyższej klasy plac nauczycielskich — do komisji szkolnej.
2431. L. s. 3392. Gmina Posada Górna p. t. p. o zaliczenie do wyższej klasy plac nauczycielskich — do komisji szkolnej.
2432. L. s. 3393. Członkowie gminy Boków p. p. Sodomorę z zażaleniem przeciw wójtowi Bolińskiemu o nadużycia władzy urzędowej — do komisji administracyjnej.
2433. L. s. 3394. Julia Gering, córka śp. Franciszka konduktora dróg i mostów krajowych we Lwowie p. p. Rutowskiego o jednorazowy dar z łaski — do komisji budżetowej.
2434. L. s. 3395. Kornelia Strnad, wdowa po asyst. rachunkowym Wydz. kraj. we Lwowie p. p. Wereszczyńskiego o jednorazową zapomogę — do komisji budżetowej.
2435. L. s. 3396. Karol Niedzielski zamieszkały we Lwowie ul. Kochanowskiego 52 A. p. p. Bernadzikowskiego o zasiłek w celu kształcenia się w śpiewie — do komisji budżetowej.
2436. L. s. 3397. Komitet budowy Domu lud. w Zaborowie p. t. p. o subwencję na budowę domu — do komisji budżetowej.
2437. L. s. 3398. Dr. Maurycy Gottfried w Skalacie p. p. Styłę o veniam aetatis — do komisji petycyjnej.
2438. L. s. 3399. Jan Bobrzecki, emeryt. naucz. w Turzempolu p. p. Laskowskiego o przyznanie dodatków pięcioletnich ewentualnie o zasiłek w drodze łaski — do komisji szkolnej.
2439. L. s. 3400. Założyciele Instytutu muzycznego w Krakowie p. p. Sarego o subwencję — do komisji budżetowej.
2440. L. s. 3401. Zwierzchność gminna w Stryszowej p. p. Skołyszewskiego względem prawa prezenty i o zniesienie prestacyi nauczycielskiej — do komisji szkolnej.
2441. L. s. 3402. Leokadya Piltosz, wdowa po kierowniku szkoły ludow. w Kołomyi p. p. Kiweluka o udzielenie zapomogi — do komisji budżetowej.
2442. L. s. 3403. Antoni Reif, emeryt. naucz. ludowy w Narolu mieście p. p. Jampolskiego o podwyższenie emerytury — do komisji szkolnej.
2443. L. s. 3404. Wydz. Stowarzyszenia bursy polsk. rzemieślniczej pod wezwaniem św. Stanisława Kostki w Kołomyi p. p. Krzysztofowicza o subwencję — do komisji budżetowej.
2444. L. s. 3405. Wydział Rady powiatowej w Łańcucie p. p. Zardeckiego o zmianę rozporządzenia z 15/4 1899 Dz. u. p. Nr. 45. — do komisji administracyjnej.
2445. L. s. 3406. Wydział Rady powiatowej w Łańcucie p. t. p. o utworzenie funduszu do udzielania pożyczek — do komisji budżetowej.

2446. L. s. 3407. Franciszek Kuliczkowski b. asystent rach. Wydz. kraj. we Lwowie p. t. p. o pensję emerytalną — do komisji budżetowej.
2447. L. s. 3408. Zarząd Koła Tow. Szkoły lud. w Żółkwi p. p. Adama o subwencyę na utrzymanie bursy im. Bartosza Głowackiego w Żółkwi — do komisji szkolnej.
2448. L. s. 3409. Zofia z Zakrzewskich Mykietynowa, wdowa po starszym naucz. we Lwowie p. t. p. o jednorazową zapomogę — do komisji budżetowej.
2449. L. s. 3410. Eugeniusz Gache w Strusowie p. t. p. o stypendyum dla skrzypka Jerzego, syna swego, — do komisji budżetowej.
2450. L. s. 3411. Marya Stanisławowa hr. Wodzicka p. p. Lausowicza o subwencyę na utrzymanie opiekuńczego domu Pracy na Kaźmierzu w Krakowie — do komisji budżetowej.
2451. L. s. 3412. Jan Gustaw Różycki, emer. kierow. naucz. ludow. we Lwowie p. p. Merunowicza, o policzenie lat służby od roku 1878 do 1884 do pensji emerytalnej — do komisji szkolnej.
2452. L. s. 3413. Krakowskie Tow. techniczne p. p. Sarego o bezzwrotną subwencyę na wydawnictwo „Architekta” — do komisji budż.
2453. L. s. 3414. Tadeusz Bukowski ul. Gazowa 12, w Krakowie p. t. p. o zapomogę w celu kształcenia się w sztuce śpiewu — do komisji budżetowej.
2454. L. s. 3415. Rada wyznaniowa gminy izrael. w Krakowie p. t. p. o subwencyę na utrzymanie szpitala izrael. w Krakowie — do komisji budżetowej.
2455. L. s. 3416. Marya Gérard Festenburgowa, wdowa po kontrolorze kraj. Zarządu sprzedaży soli we Lwowie p. p. Jahla, o jednorazowy dar z łaski — do komisji budżetowej.
2456. L. s. 3417. Aniela Buynowska, wdowa po b. kasyerze Wydziału kraj. we Lwowie p. t. p. o jednorazowy dar z łaski — do komisji budżetowej.
2457. L. s. 3418. Włodzimiera Kiszelnikówna, córka śp. urzędnika manipulacyjnego przy Wydz. krajow. p. p. Komorowskiego o dożywotny dar z łaski — do komisji budżetowej.
2458. L. s. 3419. Polskie Towarzystwo gimnastyczno strzeleckie Sokół w Bochni p. p. Maissa o subwencyę z funduszków krajowych — do komisji budżetowej.
2459. L. s. 3420. Marcin Posochowski, nauczyciel w Kociubińcach p. p. Horodyskiego o przyznanie mu 3 lat do emerytury — do komisji szkolnej.
2460. L. s. 3421. Stanisław Werycha Darowski, pensyonowany konduktor dróg i mostów krajowych, we Lwowie p. p. Głabińskiego, o podwyższenie płacy emerytalnej — do kom. budżetowej.
2461. L. s. 3422. Jan Zięba, ucz. III. kursu szkoły operowej c. k. Akademii muzycznej w Wiedniu, p. p. Głabińskiego o udzielenie zapomogi — do komisji budżetowej.
2462. L. s. 3423. Wanda Dziubińska, wdowa po ś. p. praktykancie rachunkowym Wydz. kraj. we Lwowie p. p. Władysława Krańskiego o dar z łaski w wyższej kwocie niż dotychczas — do kom. budżetowej.
2463. L. s. 3424. Dr. Adolf Chybiński w Krakowie p. p. Jahla o subwencyę na podróż naukową — do kom. budżetowej.
2464. L. s. 3425. Nauczycielstwo szkół męskiej i żeńskiej w Podwoleńskich p. p. Pinińskiego o przyznanie II. klasy plac — do komisji szkolnej.
2465. L. s. 3426. Nauczycielstwo gminy Zadnieszówka p. t. p. o przydzielenie gminy do III. klasy plac — do kom. szkolnej.
2466. L. s. 3427. Mieszkańcy miasta Kałusza p. p. Kurowca o przemianę dwóch szkół 6-cio klasowych ludowych na 3, względnie 4-klasowe wydzielone — do kom. szkolnej.
2467. L. s. 3428. Mieszkańcy miasta i powiatu Kałuskiego p. t. p. o założenie szkoły przemysłowo-handlowej — do komisji przemysłowej.
2468. L. s. 3429. Mieszkańcy miasta i powiatu Kałuskiego p. t. p. o założenie szkoły przemysłowo-handlowej — do komisji przemysłowej.
2469. L. s. 3430. Mieszkańcy miasta Kałusza p. t. p. o przemianę 2. szkół 6-cio klasowych lud. na 3, względnie 4-ro klasowe wydzielone — do komisji szkolnej.

2470. L. s. 3431. Hnat Łesin absolwent tkackiej szkoły w Glinianach p. t. p. o zapomogę, ewentualnie o bezzwrotną pożyczkę na założenie warsztatu — do komisji przemysłowej.
2471. L. s. 3432. Towarzystwo „Ruski narodny dom w Kałuszu“ p. t. p. o zapomogę z funduszu krajowego — do kom. budżetowej.
2472. L. s. 3433. Członkowie gminy Cwytowa p. t. p. o połażodzenie członków przez Dyrekcyę regulacyjną — do kom. wodnej.
2473. L. s. 3434. Wydział powiat. w Kałuszu p. t. p. o zmianę rozporządzenia z 15/4 1899. Dz. u. p. Nr. 45. — do kom. administracyjnej.
2474. L. s. 3435. Mikołaj Wojciechowski emer. naucz. kraj. szkoły rolniczej w Czernichowie p. p. Jaworskiego o przyznanie lat służby i podwyższenie emerytury — do komisji gospodarstwa krajowego.
2475. L. s. 3436. Janusz Gerżabek w Krakowie p. t. p. o przyznanie stypendyum na odbycie studyów muzycznych — do kom. budżetowej.
2476. L. s. 3437, Tow. „Eleuterya“ w Krakowie p. p. Głabińskiego o subwencyę w kwocie 1000 K rocznie — do kom. budżetowej.
2477. L. s. 3438. Edmund Dąbrowski emer. asystent rachunkowy Wydz. krajow. p. t. p. o stały zasiłek — do komisji budżetowej.
2478. L. s. 3439. Nauczyciele szkoły w Monasterzyskach p. p. H. Badeniego o zaliczenie do II. klasy płac nauczycielskich — do kom. szkolnej.
2479. L. s. 3440. Filia ruskiego tow. pedagogicznego w Buczaczu p. p. H. Badeniego o subwencyę na bursy — do komisji budżetowej.
2480. L. s. 3441 Gmina Przecław p. p. Kędziora o koncesyę na pobór opłat od trunków — do komisji administracyjnej.
2481. L. s. 3442. Gmina Mielec p. p. Kędziora o zaprowadzenie sądów polubownych — do komisji prawniczej.
2482. L. s. 3474. Stowarzyszenie Internatu dla uczniów c. k. Seminarium nauczycielskiego męskiego w Krakowie p. p. Federowicza o subwencyę na readaptacyę i rozszerzenie budynku — do komisji budżetowej.
2483. L. s. 3475. Stowarzyszenie Internatu dla uczniów c. k. Seminarium nauczycielskiego męskiego w Krakowie p. p. Federowicza o subwencyę dla zakładu — do komisji budżetowej.
2484. L. s. 3476. P. u., któremu exhibuje się petycyę członków gmin, wniesione p. p. Głabińskiego w sprawie reformy wyborczej do Sejmu, a to gminy: Panasówki p. Skalał; Czołhańszczyzny, Borek w. Zabojek, Bucniowa, Łuczki, Grabowiec, Dubowiec, Płotycz, Iwaczowa gór., Hłuboczka, Draganówki, Petrykowa, Nastasowa, Tarnopola, Gaji wielkich, Romanówki, Chodaczkowa wielkiego, Mikulińca, Rajkowiec, Ostrowa. Smykowiec, Płotycz, Ditkowiec, Ihrowicy, Czernielowa pow. Tarnopol; Warwaryniec, Darachowa, Tyczyzna nowe, Łoszniowa, Janowa, Trembowli, Boryczówki, Krowinki, Strusowa, Podhajczyk just, Załowia, Plebanówki, Brykuli star., Brykulinowej, Chmiłowki, Słobódki strus., Dolhe, Zaścianoczy, Kobyłowluki, Młyńska pow. Trembowla; Czerniec, Gaj, Świniarska pow. N. Sącz; Markowa pow. Myślenice; Choroża pow. Dąbrowa; Szaflary, Rdzawy pow. N. Targ; Kozowy, Kozłowa pow. Brzeżany; Zbaraża. Koszłaki, Nowego siola pow. Zbaraż; Warzyc, Bierówki, Sieklówki dolnej, Siedlisk, Świerchowy, Kołaczyc, Sobwiowa, Łaski, Sądkowy, Sieklówki górnej, Umieszczą, Lublicy, Dębowca, Jasła, Bączala dol., Lipnicy dolnej, Wroblowa, Bączala gór., Zmigrodu star., Łysej góry. Sawiny, Nawisia kołaczkiego, Czeluśnicy, Wrocanki, Glinika polsk., Gorzyc, Toki, Skołyżyna, Sławęciny, Roztok pow. Jasło; Stęcina pow. Krosno; Bukowska, Nadolan, Bzianki, Mileca. Posady larszyńskiej, Mrzyglody, Klimkówki, Posady dolnej, Beska, Larszyna, Posady górnej, Piszarowiec, Nowosielec, Długiego, Jędruszkowiec pow. Sanok; Opatnej, Macoszyny, Błyszczwody, Krasiczyna, Soposzyna, Kulikowa, Pieczychwasty, Przedrzyńiechy mał., Lipina, Skwarzawy nowej, Wiązowej, Przemiwólki, Majdanu, Czystynia. Kłodna, Żółtaniec. Głińska, Ku-

pieczwoli, Skwarzawy star., Strzemiesienia, Woliwysockiej pow. Żółkiew. — Sambora, Czukwi, Woli, baranieckiej, Strzałkowic, Biskowic, Dublan, Oleksięta ad Kulczyce, Łanowicy, Olszańskiej, Kolonii pow. Sambor; Podszumlaniec, Rohatyna, Bukaczowiec pow. Rohatyn; Medynic, Letniej, Lipowic. Rychciec, Słońska pow. Drohobycz; Kłaj, Woli bat., Niepołomic, Podłęża, Łapczyce pow. Bochnia; Goleszowa, Młodochowa, Woli zdakiewskiej, Gawłuszowic, Kliszczowa, Rzochowa pow. Mielec; Sucheja, Lachowic, Krzeszowa, Stryszawy pow. Ływiec; Godowej, Strzyżowa, Niebylec, Czudca, Wyźnego, Żarnowej, Zaborowia pow. Strzyżów, Łołyńi — wsi, Łańcuta, Leżajska, Żołyńi pow. Łańcut; Kurowic, Przemyślan, Plenikowa, Haczanowa, Uniowa, Majdanu, Dusanowa Hanaczówki, Nowosiółki, Dobranicy, Krosienka, Białej, Tuczej, Lipowic, Zalesia pow. Przemyślan; Zarudziec, Kościejowa pow. Lwów; Tarnobrzegu, Chmielowa, Trześni, Ocic, Radomyśla, Zaleszan, Żabna, Woli rzecz.. Nowin, Myłycz szl., pow. Lisko; Ropczyc, Dębicy. Kaweńczyna, Brzeziny, Góry ropczyckiej pow. Ropczyce; Sucheja, Suchodół, Wołochy, Ponikowic, Grzymałowski, Szczurowic, Romanówki, Bóldur, Leszniowa, Piaski pow. Brody; Majdanu granicznego pow. Nadwórna; Chocimierza, Okniany pow. Tłumacz; Stanisławowa, Drohomirczan, Uhrynowa, Jeziorka, Bednarowa, Pacykowa, Uhornik, Krymidowa, Delejowa pow. Stanisławów; Gwoźdźca, Soroki, św. Stanisław, Kamionki wielkiej. Ceniawy, Podhajczyk, Kułaczkowic. Turki pow. Kołomyja; Wyszatyc, Przemyśla, Szechynia, Łętowni, Wyszatyc pow. Przemyśl; Bystrej, Rudawowic, Wiązownicy, Nielepkowic, pow. Jarosław; Majdanu, Siedlanki, Brzostowa gór. pow. Kolbuszowa. — Markowa, Grzęska, Gać pow. Przeworsk; Dąbrowy, Trzcian, Przybyśzowski, Chmielnika, Trzebowiska pow. Rzeszów; Jarhorowa, Welsniowa, Zalesia, Wyczółki, Nagórzanki, Podzameczka, Trybuchowic, Podlesia, Słobódki, Czechowa, Folwarek, Hułastowa, Purznik, Nowosiółki, Barycza pow. Buczac; Zawadówki, Tuustobaby pow. Pod-

hajce; Zawałowa, Podhajec, Markowa; Staregomiasta pow. Podhajce; Torskie pow. Zaleszczyki; m. Krakowa: Wodnej i Górki pow. Chrzanowski — do komisji reformy wyborczej.

2485. L. s. 3477. Naukowe Towarzystwo im. Szewczenki Lwów p. p. Oleśnickiego o podwyższenie subwencji — do komisji budżetowej.

2486. L. s. 3480. Magistrat m. Śniatyna p. p. Moysy o zwolnienie od prestaty szkolnej — do komisji szkolnej.

2487. L. s. 3489. P. u., którem axhibuje się petycyje wniesione p. p. Kurowca o wybudowanie mostu na rzece Łomnicy w Dobrowlanach a to gminy: Uhrynowa starego, Kamienia, Petrynki, Sływka, Chebyłowa, Krasnej, Uhrynowa średniego i Pryślupy — do komisji drogowej.

Marszałek. Do tej petycyi prosił o głos p- Kurowiec. Udzielam mu go.

P. Kurowiec. Wysokij Sojme!

W seji sprawi. w kotryj zabyraju hałos, 20 kilka hromad powita kałuskoho wnesły petycju do Wysokoho Sojmu, a i ja postawym wże samostijne wnesenie. Pomymo toho sprawa ne pizła ani na krok na pered.

$1\frac{1}{2}$ powita ne maje komunikacyjnoho połączenia z osередkom powita.

Ja proszu Wysokij Sojm o popertie toji tak ważnoji żeznennoji sprawy dla naszoho powita, bo chodyt tut' o sprawu ekonomicznu, Naselenie $1\frac{1}{2}$ powita ne może sia distaty do mista Kałusza, bo majemo tam hirsku riku, kotra widdilaje misto Kałusz wid połudnewoji czasty powita. Z toji przyczyny pry najmenszym wizbraniu wody ne možna sia do mista distaty; i na toj sposib tratiat ludy termina w sudi i ne možna distaty takoho materyała jak derewo z mista Kałusza, koste je duże bohate w derewo i cina derewa jest taka sama, abo i bilsza jak u Lwowi.

Dlatoho popyraju petycju tych hromad, jako sprawu nezwyczajno pekuczu i proszu, szczyoby Wysokij Sojm chotiw sia neju zaniaty i pryjty w pomicz bidnym ludjam.

Skińczywem.

Marszałek. Proszę p. sehretarza o odczytanie dalszego spisu petycyi.

Sekretarz p. **Urbanski** (*czyta*):

2588. L. s. 3490. Nasalski Julian, emeryt. prof. w Kołomyi p. p. Korola o subwencyę na wydawnictwo — do komisji budżetowej.
2489. L. s. 3491. Towarzystwo Muzyczne M. Łysenko, Lwów p. p. Oleśnickiego o subwencyę — do komisji budżetowej.
2490. L. s. 3492. Wiszniomirski Emil, em. naucz. Skole p. t. p. o policzenie lat służby — do komisji szkolnej.
2491. L. s. 3493. Komitet paraf. Kościoła W. W. Świętych w Krakowie p. p. Federowicza o subwencyę na restauracyę kościoła — do komisji budżetowej.
2492. L. s. 3494. Dr. Grodecki Franciszek lekarz okr. w Czarnym Dunaju p. p. Bednarskiego o veniam aetatis — do komisji petycyjnej.
2493. L. s. 3495. Czaprański Aleksander, naucz. Wojniłów p. p. Wrześniowskiego o pięciolecie — do komisji szkolnej.
2494. L. s. 3496. Nauczycielstwo w Dębicy p. p. Pastora o przeniesienie go z III. kl. do II. kl. plac — do komisji szkolnej.
2495. L. s. 3497. Zarząd Powsz. Wykładów Uniwersyteckich we Lwowie p. p. Marsa o podwyższenie subwencyi — do komisji budżetowej.
2496. L. s. 3498. SS. Felicjanki Przemysł p. p. Głabińskiego o pożyczkę na budowę internatu — do komisji budżetowej.
2497. L. s. 3499. Filipi Olga, kierw. zakład nauk. Lwów p. t. p. o subwencyę — do komisji budżetowej.
2498. L. s. 3500. C. k. Zakład powszechny do badania środków spożywczych Kraków p. t. p. z projektem ustawy dla nadzoru nad obrotem handlowym żywności — do komisji sanitarnej.
2499. L. s. 3501. Madeyska Kazimiera, wdowa po prymaryuszu szpitala w Przemysłu p. p. Dolińskiego o podwyższenie pensyi — do komisji budżetowej.
2500. L. s. 3502. Ksieni PP. Benedyktynek Przemysł p. t. p. o subwencyę na internat — do komisji budżetowej.
2501. L. s. 3503. Bursa gimn. im. A. Mickiewicza Bochnia p. p. Maissa o zasiłek — do komisji budżetowej.
2502. L. s. 3504. Mieszkańcy Belny p. p. Pastora o zapomogę na odbudowanie mostu na rzece Ropie — do komisji drogowej.
2503. L. s. 3505. Wydz. pow. Złoczów p. p. Męcińskiego o subwencyę na budowę drogi Olesko-Podhorce (70% kosztów budowy) — do komisji drogowej.
2504. L. s. 3506. Młyński Józef, właściciel fabryki kafli w S. Sączu p. p. Marsa o bezprocentową pożyczkę — do komisji budżetowej.
2505. L. s. 3507. Kraft Józef, rządcą szpitala Lwów p. t. p. o podwyższenie płacy — do komisji budżetowej.
2506. L. s. 3508. Bursa jubileuszowa w Sanoku p. p. Wrześniowskiego o subwencyę — do komisji budżetowej.
2507. L. s. 3509. Tow. Pomocy naukowej w Sanoku p. t. p. o zapomogę — do komisji budżetowej.
2508. L. s. 3510. Magistrat król. wolu m. Sanoka p. t. p. w sprawie zmiany ustawy o Radzie szkolnej kraj. — do komisji szkolnej.
2509. L. s. 3511. Mieszkańcy przysiółka Stare Siolo p. p. Senyka, o utworzenie samostnej gminy — do komisji administracyjnej.
2510. L. s. 3512. Serafina Wasyliw w Włodzimircach p. t. p. o przeniesienie sumy 328 K za leczenie Tekli Wasyliw w Zakładzie w Kulparkowie — do komisji budżetowej.
2511. L. s. 3513. Gmina Toporów p. p. Kędziora o kreowanie sądu obwodowego w Mielcu — do komisji prawniczej.
2512. L. s. 3514. Gmina Dulcza mała p. t. p. Kędziora o kreowanie sądu obwodowego w Mielcu — do komisji prawniczej.
2513. L. s. 3515. Gmina Wojsław p. t. p. o kreowanie sądu obwodowego w Mielcu — do komisji prawniczej.
2514. L. s. 3516. Gmina Grochowe p. t. p. o sądy polubowne — do komisji prawniczej.

2515. L. s. 3517. Gmina m. Mielec p. t. p. o kreowanie sądu obw. w Mielcu — do komisji prawniczej.
2516. L. s. 3518. Emilia Neusser, wdowa po dyrektorze Zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie p. p. Marsa o dar z łaski — do komisji budżetowej.
2517. L. s. 3519. Józef Salarz, b. piekarz kraj. szpitala im. Łazarza w Krakowie p. p. Federowicza o dar z łaski — do komisji budżetowej.
2518. L. s. 3520. Zakład im. ks. Siemaszki dla biednych i opuszczonych chłopców w Krakowie p. t. p. o subwencyę — do komisji budżetowej.
2519. L. s. 3521. Stoińska Helena, córka po śp. aptekarzu szpitala w Krakowie p. p. Marsa o zaopatrzenie — do komisji budżetowej.
2520. L. s. 3522. Załucka Anna, wdowa po strużu Wydziału kraj. Lwów p. t. p. o zapomogę — do komisji budżetowej.
2521. L. s. 3523. Gmina Bereźnica p. p. Kurowca o wybudowanie mostu na rzece Łomnicy w Dobrowlanach — do komisji drogowej.
2522. L. s. 3524. Gmina Łdziany p. t. p. o wybudowanie mostu na rzece Łomnicy — do komisji drogowej.
2523. L. s. 3525. Gmina Howica p. t. p. o wybudowanie mostu na rzece Łomnicy — do komisji drogowej.
2524. L. s. 3526. Konwent Braci Miłosierdzia w Zebrzedowicach p. p. Merunowicza o subwencyę — do komisji budżetowej.
2525. L. s. 3527. Dr. Gumowski Maryan Kraków p. p. Federowicza o subwencyę na wydawnictwa portretów królów polskich — do komisji budżetowej.
2526. L. s. 3528. Grabowski Piotr b. stróż Wydziału krajowego Lwów p. p. Rutowskiego o podwyższenie daru z łaski lub o zapomogę — do komisji budżetowej.
2527. L. s. 3529. Gmina m. Rohatyna p. p. Krzeczunowicza o kreowanie tam szkoły średniej — do komisji szkolnej.
2528. L. s. 3530. SS. Felicjanki w Przemysłu p. p. Pilata o pożyczkę 300.000 kór. w Banku krajowym na budowę

internatu — do komisji budżetowej.

2529. L. s. 3531. Lubowidzka Rafała przełożona SS. Nazaretanek Kraków p. t. p. o subwencyę na internat — do komisji budżetowej.

Marszałek. Proszę o odczytanie wniosków i interpelacyj.

Sekretarz p. **Urbański** (*czyt.*):

Wniosek p. Battaglii i tow. w przedmiocie urządzenia statystyki handlu zewnętrznego Galicyi.

Sekretarz p. **Skwarko** (*czyta*):

Wnesenie p. Kurowcia i tow. w sprawie pererobienia dwóch 6-klasowych szkół narodnych w Kałuszy na 3, względno 4-klasowi szkoły wydłowi.

Wnesenie p. Kurowcia i tow. w sprawie pererobienia szkoły przemysłowej dopowniającej w Kałuszy na szkołę przemysłowo-torhowelną.

Wnesenie p. Kiweluka i tow. w sprawie zasnowania gimnazji z ruskim językiem wykładowym w Kopyczyniach.

Interpelacja do c. k. prawytelstwa p. Dr. Makucha i tow. w sprawie wyborów do rady hromadzkiej w Uhornykach, powita towmackoho.

Interpelacja do c. k. prawytelstwa p. Lewickoho i tow. w sprawie naruszenia praw języka ruskoho czerez funkcjonariów c. k. państwowej żeliznicy w Halczyjni.

Marszałek. Pierwsze czytanie tych wniosków umieszcze na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń, interpelacje zaś odstąpię p. komisarzowi rządowemu.

Przystępujemy do porządku dziennego, pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zamknięcia rachunków funduszu krajowego za r. 1908 (**Aleg. 468**).

Głos ma sprawozdawca poseł Jahl. Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Jahl.

Wnoszę na odesłanie niniejszego sprawozdania do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. **Oleśnicki.** Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Oleśnicki.

P. Oleśnicki. Wysokij Sojme!

Z motywiw, kotri naw ja czest na poślidnim zasedaniu rozwynuty, stawljaju i teper wniesienie na usunięcie toji toczki z porjarku dnewnoho, a to z toji przyczyny, szczo ne zistaly nam rozdani sprawozdania, szczo do toji toczki w ruskim jazyci na pidstawi §. 3. ust. 4 regulamina, wnoszu na eliminowanie seji toczki z porjarku dnewnoho i postawle nie na porjarku dnewnym tohdy, koły sprawozdania w jazyci ruskim zistanut' nam wruczeni.

Pry tij nahodi pozwolu sobi skazaty kilka sliw, dotycznych w zahali toji sprawy. Akcja nasza na poślidnim zasedaniu, pidniata stała sia predmetom riżnorodnych interpelacyj tak, szczo do swojeji ciły, jak szczo do przyczyn politycznych, kotri jeju wyklykały suprotyw toho stwerdżaju tutki, szczo pobiez zowsim opravdanoji i na regulamini sojmowym opertoji oborony ruskoho jazyka w tim Sojmi musymo zaniaty se stanowyszcze suprotyw polityki polskoji suspilnocy, kotroji reprezentantom je Sojm i popyraczuje toj Sojm prawytelstwo i musymo zamanifestowaty sia proty ignorowaniu praw ruskoho naroda i brutalnomu zdoptaniu jeha najświatijszych praw. Protyw tij politycy i tym czynnykam zwernenene wistrie naszoji akcyji, odnak ne je zwernenene protyw osobi Marszałka krajewoho, jak poholoska każe, szczo ja tym wyrazno konstatuju.

(Brawa i oklaski na lawach posłów ruskich).

Marszałek. Czy żada kto jeszcze głosu. *(Nikt)* Gdy nikt głosu nie żada rozprawa zamknięta, głos ma p. Sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Jahl.**

Wysoki Sejmie!

Jeszcze raz muszę z całym naciskiem stwierdzić, co już tu przedwczoraj z trybuny zaznaczył kol. p. Onuszkiewicz, że nie było wcale zamiarem Wydziału krajowego ani też zaniedbaniem kancelaryi sejmowej, że posłom ruskim na czas druków nie dostarczono. Stało się to jedynie z przyczyn szysto technicznej natury, wprost niepokonanych przeszkód, albowiem wdwożyliśmy bowiem wdawania z drukarniami ruskimi mającymi ruskie czcionki i dostateczną liczbę ruskich drukarzy, w jakim czasie mogłyby nam ruskich druków dostarczyć a drukarnie odpowiedziały, że na sam druk budżetu zam-

knięcia rachunkowego sprawozdań z czynności departamentów sprawozdań o melioracyach potrzebują 2 do 3 miesięcy czasu, więc żądanie kol. Oleśnickiego, ażeby na tak długo te przedmioty z porządku dziennego naszych rozpraw wyłączyć, aż druki będą gotowe jest wprost niewykonalne. Myśmy się nawet udawali do drukarni rządowej wiedeńskiej wczoraj w drodze telegraficznej, lecz i stamtąd otrzymaliśmy odpowiedź, że drukarnia ta nie jest w stanie w krótkim czasie rzeczoną robotę wykonać.

Stwierdzam, że rzecz ta na przyszłość się nie powtórzy, gdyż Wydział krajowy weźmie pod rozwagę inny sposób załatwienia tej kwestyi, a mianowicie rozpatrzy, czy nie należałoby urządzić drukarni krajowej na wzór rządowej.

Nadmienić muszę, że wiele sprawozdań sejmowych w języku polskim nie zostało na czas wygotowanych, albowiem zanadto późno otrzymaliśmy zawiadomienie o otwarciu Sejmu, więc i druków polskich nie byliśmy w stanie w czasie dostarczyć.

Proszę więc Wysoki Sejm raczy sprawozdanie Wydziału krajowego i zamknięcie rachunków przekazać komisji budżetowej.

Marszałek. Naprzód poddam pod głosowanie formalny wniosek p. Oleśnickiego. P. Oleśnicki postawił wniosek na usunięcie tego punktu z porządku dziennego. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść.

(P. Oleśnicki. Brawo p. Cieński)
(Mniejszość). Wniosek upadł.

Kto przyjmuje wniosek p. sprawozdawcy na odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej zechce rękę podnieść. *(Większość).* Jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o przeniesieniu czynności c. k. Dyrekcji gal. funduszu propinacyjnego na Wydział krajowy. **(Al. 469).**

Głos ma sprawozdawca poseł Jahl.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Jahl.**

Proszę o odesłanie tego sprawozdania, tudzież sprawozdania umieszczonego na trzecim punkcie porządku dziennego a mianowicie:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o rozdziale kwoty 2¼ miliona koron pomiędzy miastami posiadającymi wyłączne prawo propinacji. Do komisji budżetowej. (Aleg. 470).

Marszałek. Czy żąda kto głosu.

P. Makuch. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Makuch.

P. Makuch. Wysokij Sojme!

Wnoszu, szcoby tretu toczku nyniszno porjaddku dnewnoho usunuty z porjaddku dnewnoho, a to, z nastupujuczych motywiw:

Raz z motywiw pryncypjalnych, szczo nam ne predložono sprawozdań w jazyci ruskym. To, szczo p. sprawozdawce skazaw, szczo to ne zależało wid Wydiłu krajewoho, szczo Wydił krajewyj nejakoji wyny, ani zanedbania ne ponosyt, ne opravduje szcze takie złomanie regulamina, a imenno jesły Wydił krajewyj maw czas wydrukuwaty sprawozdania w jazyci polskym, to riwnoczasno powynen buw zarjadyty wydrukowanie tych sprawozdań w mowi ruskij.

Tym zanedbaniem, tym złomaniem regulamina pozbawlaje sia bilszu czast' naszoho kluba możnasty whlanuty w sprawozdania, kotri stojat' na porjaddku dnewnym.

Sprawa stojacza na tretij toczki porjaddku dnewnoho nadzwyczajno ważna, bo obchodyt mista i mistoczka, kotrych ratunek duże potribnyj. Bohato z nas interesuje sia simy sprawany i my chotybyśmo baczyty tij sprawozdania.

Ne oden z naszych towarisziw ne może wyrozumity mowy polskoj i czerez to własne i w regulaminie prynjata norma, szczo ma je buty ruskie sprawozdanie, a jesły takich sprawozdań ne ma pozbawlaje sia nas możnasty w tuju whlanuty sprawu, szcoby wyrobyty sobi dumku, jak sia szczo do toji sprawy postawyt.

Z tych własne przyczyn proszu o usunienie toji toczki z porjaddku dnewnoho, aż do toho czasu doki sprawozdania w mowi ruskij ne budu predloženi.

Marszałek. Czy nikt więcej głosu nie żąda. (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, głos ma sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Jahl. Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania.

Kto się zgadza z wnioskiem p. Makucha na usunięcie punktu trzeciego z porjaddku dziennego. zechce rękę podnieść. (Mniejszość). Wniosek upadł.

Kto się zgadza na wniosek p. sprawozdawcy na odesłanie sprawozdań z punktu drugiego i trzeciego porjaddku dziennego do komisji budżetowej, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty.

Przystępujemy do następnego punktu porjaddku dziennego. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego. (Aleg 471.

Głos ma sprawozdawca poseł Jahl.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Jahl.

Proszę o odesłanie tego sprawozdania do komisji przemysłowej.

Marszałek. Czy żąda kto głosu.

Skwarko. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Skwarko.

P. Skwarko. Wysokij Sojme!

Proszu o usunięcie toji toczki z porjaddku dnewnoho z przyczyn zasadniczych i praktycznych. W perszij miri dla salwowania powahy Sojmu.

Wysokij Sojm uchwaływ regulamin; se je osnowu, najważniejszyj fundament dla dijalnasty Wysokoji Pałaty. Odnak ta osnowa zistaje pidorwana w toj sposib, szczo sia jeji ne wykonuje.

Regulamin prypysuje, szczo sprawozdania mająt buty predkładani w polskim i ruskim jazyci. Tymczasom sprawozdanie w ruskim jazyci ne zistało nam doruczone. Suprotyw toho my z zasadniczoji przyczyny zadla naruszenia praw ruskogo naroda protestujemy, a takož i z praktycznych przyczyn, szczo naszi posy ne znajuczy, szczo sia w dotycznim sprawozdaniu mistyt', ne możut z czystoju sowisteju w tij sprawi hołosuwaty.

Ne można braku ruskoho sprawozdania tołkuwaty tym, szczo ne można buło zładyt zhladno wydrukuwaty se sprawozdanie, bo jesły buło na ztilky czasu, szcoby ono w polskim jazyci mohł buty wykonane, to buw czas takož i na te, szcoby zładyt sprawozdanie w ruskim jazyci.

Ale tut rozchodyt sia własnywo o systematyczne nechowanie i lechkoważenie praw ruskoho jazyka. Jesłyby toj systemy ne buło, to bułoby w Wydiłi kraje-

wym widpowidne czysło urjadnykiw ruskych, kotriby taki sprawozdania wczasno peretokowały i sprawozdania mohłyby buty widdani wże dawno do druku i ny ni byłyby wże hotowi. Pozajak to ne stało sia i pozajak my w tim dobaczujemo ne lysz lehkoważenie powahy Sojmu, ale takōż ignorowanie praw naszoho jazyka, wnoszu na widkynenie toji toczky z dnewnoho porjadku.

P. Oleśnicki. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Oleśnicki.

P. Oleśnicki. Wysokij Sojme!

Do tych zowsim słusznych, przedmetowych uwah, jaki tut' pidnis w tij sprawi mij powažanyj peredbesidnyk maju riwnoż w hranyciach wnesenia formalnoho ne mense wažni z merytorycznoji storony dotycznoho sprawozdania uwahy i zamity. O szczo rozchdyt' sia? O to, szczo my ruski czleny toji pałaty, szczo mnohi naši towaryshi, kotri lysz w ruskym jazyci sprawozdania rozumijut', ne distały sprawozdania Wydiłu z czynnasty obsiahu promyslowoho. Promysł krajewyj to jest wełyke słowo, przedmet nadzwyczajno wažnyj. Teper howoryt' sia duže mnoho pro upromysłowienie kraju a ruski posły ne majut' nahody piznaty, szczo na tij mnohowažnij obłastry Wydiłu krajewyj zrobyw i jaki wnesenia predładaje. W sprawi upromysłowienia kraju ne lysz polska czast' toho Sojmu ale i my Rusyni majemo wysokij perworjadnyj inleres i dehto, kotryjby chotiw Sojmowy zlu wiru abo neochotu prypysaty — wid czoho na razi daleko — milby skazaty, szczo w tim ležyt' pewnoho roda tendencja, szczo by Rusyniw wid abiji promyslowoji widezuty, szczo by ne mały możnasty diznaty sia o tim, szczo na poły upromysłowienia kraju toj Sojm robyty zadumuje.

A z druhoji storony koždyj posol zi stanovyska swoich interesiw posolskich, zi stanovyska okruha wyboreczoho kotryj tut' zastupaje, maje pewnyj zasib žadań, kotri promyslowych potreb kraju dotyczut' i układaje sobi plan własnoji akciji w tim naprjami w tim Sojmi. I jak win može spownyty toj obowiazok, jak može swoi postulaty predkładaty, jesly ne maje pered oczyma toho własne, szczo jest osnowoju jeho dijalnasty, ne maje sprawozdania komisiji promyslowoi z czynnasty obsiahu promyslowoho.

Dlatocho Wysokij Sojme pozajak ne predloženo ruskoho tekstu sprawozdania

komisiji, na tij toczci ne lysz naši prawa zagwarantowani regulaminom, ne lysz nasze roczuwania nacjonalni w serciach tak hluboko zapysani, ale skrywdyženyj jest takōż interes ruskych posłiw do sprawy upromysłowienia kraju, kotra zanymaje nas usich, dla kotroji kraj w budžeti stilkko sum pryznaczaže, i kotru my usi z takim entuzjazmom chozczemo pidnesty, ożywyty i kultjuowaty, pozajak se wso jest teper dla nas ud remnene, dlatocho my jeśmo w naszym wnesku formalnim zowsim opravdani.

P. Stapiński. Proszę o głos.

Mkrszałek. Głos ma p. Stapiński.

P. Stapiński. Wysoka Izbo!

Przez dwukrotne głosowanie przy pierwszym i dzugim punkcie porjadku dziennego, gdy chodziło o zajęcie stanowiska stronnictwa naszego wobec žadań kolegów ruskich, oświadczyliśmy się za wygotowaniem przedložień w jezyku ruskim i za zadoścuczynieniem wnioskowi posłiw kolegów ruskich, to znaczy za tem, žeby wstrzymać pierwsze czytanie tych sprawozdań až do czasu, gdy one będą wygotowane i w jezyku ruskim. Postapiliśmy tak dając wyraz naszemu przekonaniu, že istotnie należy zadość uczynić temu życzeniu kolegów ruskich względnie wyraźnym przepisom regulaminu. Stoimy i teraz dalej na tem samem stanowisku i sądzimy, že koszt jaki to za sobą pociagnie, jest bagatelą wobec wielkiej potreby zgody narodowościowej w kraju.

Ze względu jednak na to, že w tej chwili zaspokojenie tych życzeń w całej rozciągłości jest rzeczą niemożliwą jak to J. Excellencya p. marszałek przedstał, i že pociągnęłoby ono za sobą w tej chwili powstrzymanie prac Sejmu, oświadczyliśmy teraz, že nie chcąc się przyczyniać do zatamowania prac Sejmu, będziemy w dalszym ciągu głosowali przeciw wnioskowi posłiw ruskich a za przystąpieniem do pierwszego czytania.

Sekretarz p. Urbański. Poszę o głos.

Marszałek. Głos ma sekretarz p. Urbański.

Sekretarz p. Urbański. Wnoszę na zamknięcie rozprawy.

Marszałek. Jest wniosek zamknięcia rozprawy. Czy žąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie žąda, rozprawa zamknięta.

Głos ma p. Lewicki.

P. **Lewicki**. Koły my tut pered dwa dniany poraz perszuj pidnesły nasze pokrywdźenie narodowe z okazji naruszenia regulaminu, tody poczuły my słowa z ust posła Pinińskoho, szczo se stało się łysz słuczajno, szczo tomu pereszkodeła obstawyna techniczna i szczo tu pochybku naprawyť sia zaraz zautra, tak szczo my wże na zasidaniu nastupnim budemo mały wsi sprawozdania, jaki majut buty widosłani do komisji, ne łysz w jazyci polskim ale i w ruskim.

Z naszoji storony pidneseno tohdy sumniw, i wskazano na se, szczo w toj samyj sposib traktuje sia usi nasi domahania, pryrikajuczy nam, szczo ony budut' spowneni „zawtra“ a mymotoho ony wse toho „zawtra“ ne diždut sia.

I tak i teper stało. Sprawozdatel Wydiłu krajewoho opravduwaw toje seju obstawynoju szczo drukarni lwiwski ne majut' nastilko pyśma ruskoho, szczo by buły w syli wydrukowaty i preliminar budżetowyj i inszi predłożenia po rusky. Ale se dotyczť chyba łysz samoho budżetu a ne może widnosyť sia do takych sprawozdań menszych jak ti, kotri nyny stojat' na porjadku dnewnym.

I dywna riez! Koły my starajemo sia o koncesju na nowu drukarniu ruskę, zakidaje sia nam zi storony c. k. namisnyctwa, szczo ne potreba ruskych drukarń, szczo ich za mnoho, a tut' wychodyť *ad oculos* żywyj dokaz, szczo dijsno ich za mało, tak szczo nawit planuje sia teper założenie polsko-ruskoji drukarni. Otže wydyte Panowe na koźdim kroci, szczo jeśmo ukoroczeni, czy ide o sprawy jazykowi czy o promysłowi i musymo tiazko boroty sia.

I tut zdawałoby sia, szczo sprawa mensze ważna, szczo w samij riez moźnaby od naszoho žadania widstupyť, ale my toho zrobyť ne možemo i tak jak za wsiakymy naszymy prawamy musymo tiazko obstawaty i dalsze boroty sia, doky ne dijdemo do toho, szczo nam naležyť sia powna riwnoprawnist' nacjo nalna. Dlatoho popyraju wnesok p. Skwaraka, szczo by persze czytanie toho sprawozdania usunuty z pozjadku dnewnoho na tak dowho, doky to sprawozdanie takoz w ruskim jazyci ne bude wydane i posłom doruczene.

Marszałek Głos ma p. Skwarko.

P. **Skwarko**. Wysokij Sojme!

Ja włastywo ne rozamiju, dlaczo

dopuskaje sia do takoho naruszenia regulaminu, jak tut pry tij sprawi dije sia.

Ja wże pidnis i szczo raz z najbilszym natyskom pidnoszu, szczo naruszenie regulaminu jest absolutno nemožlywe. Meni wydaje sia, szczo jesly szczoś dije sia ne tak, jak regulamin prypysuje, to w zahali se ne powynno byty na porjadku dnewnym. Jesly regulamin każe, szczo sprawozdania majut buty rozdani w jazyci polskim i ruskim, a se ne stało sia i te usłowie, jake regulamin kłade, ne je spownene; to suprotyw toho toje sprawozdanie ne powynno na porjadku dnewnym znahodyť sia.

Jesly Panowe zanymajete stanowsko protywno, to tym samym naruszajete regulamin, a my stajemo w oboroni regulaminu, toji najhołownijszoji osnovy dijalnosty Sojmu, a Panowe same jeji naruszajete i rujnujete.

Szczoz do zajawy p. Stapińskoho, to peredowsim muszu zaznaczyť, szczo to hołosowanie protyw naszych wneskiw ne wid teper doperwa zaczyraje sia ale buło wże na popередnim zasidaniu, a chotiaj pry perszij toczci ludowci hołosowały za namy, to odnak pry dalszych poodynokych toczkach hołosowały protyw nam.

Zarazom diakuju p. Stapińskomu zhladno ludowciam za zajawu prychnysty, ale ony powynni uzhladnyť toje, szczo my ne možemo raz wraz zanymaty stanowska takoji lubownyci, kotrij prawdywyj akt supružestwa prowolikuje sia w neskinčeníst.

Jesly dijsno uznajete nasi prawa i choczete zhody, to powynnište wziaty riszuczo w oboronu nasi zasadnych, najświatijszi prawa i ne raz abo dwa ale konsekwentno dalsze z namy hołosuwaty.

Dalsze, szczo do zajawy, budtoby wsi Panowe hołosowały protyw naszym wneseniam dlatoho, szczo chotiaj praci sojmowoji, to ja widklykuju sia do naszoho oświdczenia na popередnim zasidaniu, de my wyrazno zajawyły, szczo my praci sojmowij ne protywymo sia, odnak za usłiwe kłademo spownenie i wykonanie naszych zasadnychych praw. Jesly se stane sia, my budemo popyraty praci sojmovu. Na tim kinczu.

Marszałek. P. **Skwarko**. postawił wniosek formalny o usunięcie punktu 4 z porjadku dziennego. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (*Mniej-szość*). Wniosek upadł.

Kto jest za odesłaniem sprawozdania Wydziału krajowego, do komisji przemysłowej, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Wniosek przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych. (*Aleg. 472*).

Sprawozdawcą poseł Jahl ma głos. Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. Jahl.

Imieniem Wydziału krajowego wnoszę. Wysoki Sejm raczy sprawozdanie to odesłać do komisji górniczej.

Marszałek. Rozprawa otwarta.

P. Staruch Tymot. Proszu o hoło.

Marszałek. P. Staruch Tymteusz ma głos.

P. Staruch Tymoteusz. Wysokij Sojme!

Ja wnoszo usunienie toho punktu z dnewnoho poriadku, a to z tej przyczyny, szczo i do toho punktu ne majemo sprawozdania w naszij ruskij mowi.

Panowe czułyście z popередnoho zasidania z jakoji przyczyny my protywy-mo sia wneskowiy Wydił kraj., szczoły zaraz nyni tej punkt buw widosłanyj do komisji hirnyeczoy.

Proszu paniw, sprawy hirnyczy sut' duże wyłykoi wahy, jak ja možu o nych sudyty, jesły ne majemo o tim sprawozdania. W sích sprawach sut' sotky i ty-siaczi zaangażowanych robitnykiw, kotri żytie na nebezpeczeństwo wystawły. Ma-łyśmo w tych dniach słuczaj w Borysła-wi, szczo sia tam stało. Otżeż poseł mu-syt peretrutynowaty, o szczo sia w tych sprawach rozchodyt i znaty, jak ony sut' w sprawozdaniu traktowani.

P. Sprawozdawcę popередno skazaw, szczo tilko z przyczyn technicznych sprawozdań ruskych nema. No, jabym zha-daw, czomu to samo z przyczyn techni-cznych ne zabrakło sprawozdań polskich. Sprawy techniczni w Wydił kraj. sut' meni duże dobre znani, tam sut' sotky urjadnykiw Polakiw, sotky piduriadnykiw a odnoho Rusyna zi świczkoju treba szu-katy. Pewno, szczo tody sut' trudnocy technyczni jak nyni, jesły personalu ruskoho nema i jesły sia Wydił kraj. ne staraje aby personal ruskyj buw tak sa-mo jak polskyj.

Dalsze sprawozdawcę skazaw szczo zwerneno sia do drukareń ruskych — ale koły? Zwerneno sia doperwa nyni. Treba

buło 3 abo 4 misiacy tomu nazad zwer-nuty sia do nych, a ja rucz, szczo dru-ky byłyby na czas hotowi; nyni w pro-tiahu 24 hodyn to pewno, szczo ne mu-hut napeczataty taku masu drukiw, szczo dobryj chłop maje, szczo na pleczi wia-ty. To zatym ne wyna nasza, ale se wy-na wasza. Postarajte sia raz szczo by ja-zyk ruskyj ne buw łehkoważenyj, i toho żadajemo, bo tut ciła ruska nacya je wrażena.

Pos. Stapińskij skazaw, szczo ochotno popyraw na perszim zasidaniu dwa hoło-sowania Rusyniw. Za se można przyznaty p. Stapińskomu chyba podjaku, ale wy bratia ludiwci powynny riszuczo ity z na-my. Szczo by wy skazały, koły by wam rozdano sprawozdania po rusky a ani odnoho po polsky, a meni tow. Stylą skazaw, szczo win słowa po rusky ne roz-umije? Wybyście żadały sprawozdań polskich, a to samo prawo i nam sia na-leży.

(**P. Jampolski.** My też to samo mó-wimy).

P. Stapiński każe, szczo teper tiażko to zrobyty. Ja widpowim tak: Koły ma-ma — maczocha nawaryła fajnoji strawy i dała własnym ditiam, a dla druhyh ne stało, to im skazała: moi syroteńky stało sia neszczastie, ohoń w peczy zahas, i wy ne distanete jisty. Tak samo i dla nas ne stało drukiw, bo sut' — technyczni pe-reszkody, teper nemożna naraz zrobyty, a ty Rusyne, jak buwjeś hołodnyj, tak budesz i dalsze.

Panowe! my obiciankamy ne zado-wołymo sia nykoły. My czujemy z pol-skoi storony, szczo wy nas lubyte, sza-nujete — ale tut hde sia rozchodyt a mi-nimalni sprawy ruski, tam poczujemo. Ja sia wże sprawozdaniami polskymi najiw fajno, a ty Rusyne czekaj. Wot ja maju tut takyj plik, (mowca pokazuje stos dru-ków) sprawozdań polskich, a ne maju ani swystoczka po rusky.

P. Jampolski. Słusznie).

Otże jak wy uznajete słusznist', to wże budte łaskawi za mnoju hołosuwaty i bud'te pewni, szczo i my, kołybyśmo baczyły, szczo polskomu jazykowiy krywda sia dije, budemo tak riszuczo wystupa-ty w oboroni praw polskoho jazyka, jak nyni w oboroni ruskoho wystu-pajem.

Panowe! Pryreczeń lubwy dla nas buło. zanadto, my na kożdym kroci z ty-

my pryreczeniami sia spotykajemo, a wy czuły, szczo dije sia na żeliznyciach nyni dla ruskoho słowa. A szczo by nasza suspilnist' skazała na te, jeslyby my zastupnyky toho ponewolnoho naroda ruskoho przyznały wam słusznist' i zhodyłyś na obcianky, szczo kołyś jak bude krajewa drukarnia i budut' technicznii syły, to budut i ruski druky.

Na se oświdczajemo, szczo tohdy, jak wnesky i sprawozdania budut w ruskij mowi nam predłożeni, to i my ochotno prystupymo do obrad razem z wamy, ale doky sprawozdań ne majemo, toho zrobyty ne možemo, bo formalno ne znajemo, o czym majemo riszaty. A tych kilka sliw: Sprawozdanie w predmeti spraw hirnychych widsyła je do komisyi hirnychych dla mene ne wystarczaje. Ja chocz proczytaty, szczo w sprawozdaniu stoit, jakii sprawy sut' tam traktowani, jak życie nieszczęslywych robotnykiw po kopalniach je zabezpečene i t. d., szczo by ja maw pownoje poniatie jak o tym sprawozdaniu riszaty.

Dlatocho obstaju riszuczo pry tym, aby toj punkt z porjadku dnewnoho usunuty, a predložyty tody, koły bude sprawozdanie w ruskym jazyci rozdane.

P. Makuch. Proszu o hołos.

Marszałek. P. Makuch ma głos.

P. Makuch. Sprawy hirnychych sut' dla naszoho naroda duże ważnii, bo ciłe nasze Pidhirje to sut' ti kopalni, toj fundament, z kotroho może kołyś welykie bohactwo krajewe wyrosty. A jak możut o tich sprawach riszaty naszyi towarzyszy posły-selane, kotri ne rozumiut polskoj mowy, jak możut rozhlanuty w sich sprawach, w kotrych zaangazowano sut słuczajno ti selane, kotrych ony zastupajut, jako posidaczy grutniw pry kopalniach, abo robotnyky w kopalniach.

Tymy kopalniami zanyma je sia teper majže ciłyj świt, pływut kapitały iz zahrancy na czysłenni predpryjemstwa w hirnym kraju naszym — a nam zastupnykam tich autochtoniów, na kotrych zemli tii kopalni stojat, widberajut możnist' i prawo rozhlanuty sia w ridnij mowi w tych własne sprawach!

Nyni Wydił krejewyj pryhotowlaje każe sia daľeko siahajiczi reformy w sprawach hirnychych — i nyni naszi towarzyszy muzyki, kotri zastupajut tysiaczy robotnykiw, kotrych dola tut sia decyduje,

moħlyby stanuty w ich oboroni i zabraty hołos. Nyni odnak naszi towarzyszy selany, kotri najlipsze rozumijut jaki krywdy pijat' sia tomu promyslowy hirnychomu ta robotnikam i posidaczam hruntiw, na kotrych miliony z zemli wydobywaje sia, a tyi miliony jak raz idut w czuży ruki a nasz selanyn ciłkom z nych ne korystaje — nyni tyi towarzyszy ne możut zabraty hołosu.

Chto maje stanuty w oboroni najbidnijszych, chyba ne kapitalist, kotryj chotiwby jak najtańszym kosztom distaty bohactwa zemli. W oboroni tych, kotrych zakon hirnychych nyszczyt, łysze moħlyby stanuty tyi naszi towarzyszy, kotri zastupajut nasze najbidnijsze selaństwo a im jak raz widberajete możnist rozhlanutys dokładno i toczno, w tym, jakij projekt predkłada je Wydił krajewyj i jak toti projekta możut widbyty sia na naszoj ludnocy.

Z tych przyczyn poperaju wnesenie naszoho towarzysza Tymoteja Starucha, aby seje sprawozdanie Wydiłu krejewoho w predmeti spraw hirnychych usunuty z porjadku drewnoho.

P. Oleśnicki. Proszu o hołos.

Marszałek. P. Oleśnicki ma głos.

P. Oleśnicki. Wysokij Sojme!

Ja zowsim podilaju stanowysko, jakie w sej sprawi wymowno zajawyw p. Staruch Tymotej a widtak i poperednyj besidnyk p. Makuch. Ti przyczyny, kotri ony wyskazały w ciłoj powni sami soboju opravdujut stanowysko, jakie my szczo do toji toczky zanymajemo.

Odnak tut i dalszyji przyczyny, kotri pry tij toczci należyt uwzhladnyty. Nyni w sferu hirnyctwa zwerneni sut perworiadnyi projekta zakonodatnyi, kotri majut na cily nanowo sotworyty pidwałyny ciłoj systemy podatkiw derżawnych. Panam zwistno, szczo nyni projektuje sia sprawa zawedenia monopolu olijiw i zmonopolizowania sredstw transportowych dla tych olijiw. W naślidok toho sprawy hirnychych sut predmetom zmaħań na poły zakonodawsta podatkowoho, a tym samym wysuwajut sia na perszyj riad mnoho ważnych spraw zahalno krajewych. A chto dumaje — a polityk czasom dumaje abo po krajnoj miri powynen dumaty a chce takōż obnazometyś z tymy wsimy sprawamy, kotri pry ukladaniu nowoji systemy podatkoweji derżawnoji, wid kotroji zał. żyt takōż w bil-

szij czasty systema podatkowa kraju, majut znaczinie i daleko siahajucyij wpływ.

I z tych przyczyn takż ważnym bułoby dla nas, szczo by se sprawozdanie buło w należytyj regulaminom okreslynyj sposib nam dorczene.

Koły jeśm pry hołosi, to ne možu ne skazaty kilka sliw w widpowidy p. Stapińskomu. kotroho na žal w tij chwyly w Palati ne ma, ale buduczy pry hołosi, muszu z seji nahody skorystaty i jemu kilka sliw widpowisty.

P. Stapińskij predstavitel storonyctwa politycznoho z natury ryczy nam Rusynam najblysszoho, bo storonyctwa ludowoho polskoho, z kotrym majemo bohato spraw wspilnych skazaw, szczo uznaje słusnist naszych żadań i szczo za 1. i 2. naszym wneseniem bude hołosowaty, ale szo do 3. wnesenia bude hołosowaty protiwneho.

Je poslewycia, szczo chto skaże: A. to, powynen skazaty. B. P. Stapińskij perevernuu siu posłowyciu, kotryj jak skazaw A., to ne mowyt potomu B. Meni sia zdaje, szczo konsekwencya wymahałaby, szczo by jesly p. Stapińskij uznaw za słuszne w 2 słuczajach hołosowaty za i w dalszych słuczajach hołosowaw za, abo wi wsich 3 słuczajach hołosowaty contra. Se bułoby stanowysko opravdane, ale uznawaty szczoś za słuszne i hołosowaty w 2 słuczajach za, a za 3. i 50. ne hołosowaty, to ja takoji konsekwencji w polityci ne rozumiju, bo w polityci možna robyty nekonsekwencyj, ale sia ich ne mowyt! Tym bilsze ne powynen howoryty takich nekonsekwencyj p. Stapińskij, kotryj jest preciu ne lysz politykom halyckim, ale i austrijskim, o kotrym pyse i „Neue freue Presse“.

Kożda partja polityczna może robyty nekonsekwencyi i robyt ich, ale z tym ne zdradžuje sia, a p. Stapińskij takyj wysokij polityk preciu sia zdradyw.

Po druhe, skazaw win dalsze; „my żądania ruskie uznajemy za słuszne, ale nie możemy ich zawsze w całej rozciągłości uwzględnić“.

Tii słowa „w całej rozciągłości“ sut duże drastyczni i sut duże wyhidnoju firtoczkoju.

Ne tim stanowysku „tej rozciągłości“ operaje sia dowholitna polityka polskoho Sojmu protiwruskych posliw i ruskych spraw.

My prycho demo tut i każemo: My jeśmo krywdzeni, my ne majemo dla naszoj narodnoj mienzosty narodnych szkił, my ne majemo możnosty posylaty naszych ditej do szkił, sut 2 systemy, 2 typy szkił, kotii zahorodžujut, selskim ditiom dorohu do dalszoho obrozuwania sia, a Wysokij Sojm każe: „Zrobimy, ale nie w całej rozciągłości“, a rezultatem „seho“ „nie w całej rozciągłości“ jest, szczo sia niczoho ne zrobyt.

Stawljajemo wnesenia o zasnowania hilkoch gimnaziji z jazykom wykładowym ruskym, to Panowe kažete, szczo uznajete ti żądania za słusni, i przywały nam słusništ p. p. Stadnickyj Halban i Stapińskiji ale przytim skazały „nie w całej rozciągłości“.

I rezultatom seho:

„Nie w całej rozciągłości“ jest szczo zasnowano 5 nowych gimnazij polskich a ani odnoji ruskoji.

W kożdij sprawi na meni skira drožyt, koły czuju take pryriczenie, przy kotrym Panowe kažete zrobimy, „ale nie w całej rozciągłości“.

P. Stapińskij dawniysze seho ne mowywa nawczych sia seho doperwa wid tych bilszych politykiw z prawo kuta i możut sia ti welyki polityki z tamtoho kuta potiszyty, szczo znajeszly w p. Stapińskim duże poniatnoho uczenyka, kotryj metodu w tamtim kuti wypłekanu pryniaw do storonyctwa ludowciw polskich. Ale storonyctwu ludowomu pasojet seji zasady sia trymaty i protiwrusko „rozciągłości haworyty“.

Po tim incidenti w sprawy polityczni, w kotri ja sia zapustytw sprowokowanyj słowamy p. p. Stapińskoho kinczu, poperajuczy wnesenie p. Skwarka.

Marszałek. Żeby dać możność p. Oleśnickiemu wypowiedzenia swego zdania nie przerwałem mu, ale sądzę, że sam to uznał, iż odbiegł od przedmiotu, gdyż w końcu swego przemówienia przyznał, że za daleko poszedł. Jednak stwierdzam, że na przyszłość będę ściśle przestrzegał tego, ażeby pp. posłowie trzymali się czysto strony formalnej uzasadnienia postawionego wniosku i tylko w tym kierunku, jak to w regulaminie jest dopuszczalne.

Podam najpierw do głosowania wniosek p. Starucha, który żądał usunięcia p. 5. z porządku dziennego.

Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (*Jest mniejszość*).

Kto się zgadza na odesłanie tego sprawozdania do komisji górniczej, zechce rękę podnieść. (*Jest większość*). Jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej sprzedaży soli. **Alg. 473.**

Sprawozdawca poseł Jahl ma głos.
Sprawozdawca członek Wydziału krajowego P. Jahl.

Wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do komisji solnej.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu?

P. Kurowiec: Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Kurowiec.

P. Kurowiec. Wysokij Sojme!

Ja proszu toczku 6. stiahnuty z porjaddu dnewnego, a se zi wzhladiw pryncypjalnych, zasadnych jak i praktycznych. Pryluczajus w powni do wywodiw moich towarzysziw, kotri dokladno zamarkowały stanowysko, czomu my z pryncypjalnych przyczyn musymo sia sprotywaty a se z toji przyczyny, szczo sprawozdania ne zistaly nam predlozeni w ruskij mowi.

Se jest jasno i wyraźno wyskazane. My powynni buty o sprawach sojmowych w ridnij mowi poinformowani.

Ale i polskich sprawozdań jest takoz duze malo, tak szczo dumaju, szczo bilsza czast' Paniw ne maje dokladnoji informacji, szo sia robyt' w Sojmi.

Takoz i zo wzhladiw praktycznych se jest wazna duze dla nas riez a osoblywo sprawa taka jak sprawozdanie silne. Sprawozdanie silnoho departamentu jest kwestyjeju żywotnoju dla ciłoho naszoho ruskoho nasylenia. Otze zo wzhladiw praktycznych treba nadzwyczajno dokladno se perestudjowaty.

Dla takoji bidnoji nacji jak ruska, sprawa soły jest duze wazna.

Tamtoho roku w osyny na poczatku sesji Panowe sobi pryhadujut', sprawa silna zaniała paru hodyn ożywlenoji debaty.

Proszu Wysokoho Sojmu uwzhladnyty se, szczo my jeśmo chliborobskoju nacjeju. Z tym jest tisno zwiazana sprawa plekania chudoby — sil se odynoka omasta ruskoho chłopu. Otze my ne mo-

żemo tak ľehko nad tak waznoju kwestyjeju perechodyty do porjaddu dnewnego.

Dlatoho jeszcze raz proszu ne ľysz zi wzhladiw pryncypjalnych ale takoz i praktycznych, szczo by toczku 6. stiahnuty tak dowho z porjaddu dnewnego, doky se sprawozdanie ne bude nam predložene w ruskij mowi.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu?

P. Skwarko. Proszu o hołos.

Marszałek. P. Skwarko ma głos.

P. Skwarko. Wysokij Sojme!

Słusznist' naszych poperednych wneśen a tym samym i seho poślidnoho przynały były tak pošly ludowci jak JE. P. Marszałok, kotryj na poperednim zasidaniu z urjaddu usunuw 3 sprawozdania toho samoho roda własne z toji przyczyny. A tak samo uznaly tuju słusznist' wsi ynszi pošly z ynszych partyj w tij Pałati.

Otze włastywo ciľyj Sojme uznaw, szczo naszi wnesenia sut' słuszni i dla toho Panowe powynni odnohołosno nasze wnesenie pryniaty.

Szczo do samoho predmetu se jeji soły, to sprawa sia je tak wazna, szczo sprawozdanie powynno nam byty predložene w ruskim jazyci, szczo by my jeho gruntowno rozumyły.

Ale ne ľysz dla nas reprezentantiw w bilszij czasty selan, a i dla wsich naszych pošliw tak samo sprawa je wazna.

Znajemo, szczo wid roku majze pidnosiat' sia w ciľij Haľyczyni a hołowno w zachidnij, weľyky narikania, szczo w sprawach silnych panuje weľykyj neľad. Suproty toho, szczo kupci musiat' prodawaty sil po oznaczenij cini, 20 sotykiw a dowiz jeji jest duze utrudnenuj i do-rohyj, po sklepach soły ne možna di-staty.

Dalsze Wydił krajewyj maw postaraty sia o se, szczo saliny w Bochni i Weľyczci mohut' prodawaty kupciam sil ľysz za poserednyctwom Wydiłu krajewoho. Otze rozchodyt' sia nam o se, szczo by znaty przyczynu takoho zarjaddzenia Wydiłu krajewoho i czy ony wydrukowani w sprawozdaniu. Dalsze wid chwyli wydania seho zarjaddzenia sil pohirszyła sia i jest doroższa a hirsza jak poperedno.

Marszałek (przerywając mowcy. Przepraszam szan. pošla, ale w tej chwili

nie rozchodzi się o to, czy sól jest lepsza czy gorsza, tylko o to, czy punkt 6. ma być usunięty z porządku dziennego, czy też nie.

Zwracam uwagę Panów, że skoro sami przestrzegacie regulaminu i ja trzymając się regulaminu, dyskusji merytorycznej nie dopuszczę, i proszę Panów, by się ograniczali tylko do uzasadnienia wniosku formalnego.

P. Skwarko. Otóż przedstawiający się sprawę chotiw ja zamarkowały, szczo my nie znamy, czy w sprawozdaniu przyznany wydania powyższemu zarządzenia su ' wydrukowani-

Dlatego ja poperaju wnesenie p. Kurowcia, szczo by toczku 6. usunuty z porządku dziennego.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu? /

P. T. Staruch. Proszu o głos.

Marszałek. Głos ma p. Tymoteusz Staruch.

P. Tymoteusz Staruch.

Wysokij Sejmie!

Ja przyłączam do wnesenia p. Kurowcia, szczo by se sprawozdanie na tak dowo usunuty z porządku dziennego, doki nie bude wydrukowane w ruskim jazyki.

JE. P. Marszałek pokłukujący na regulaminu pererwaw momu poperednykowu dyskusju. A precin wilno posłowy motywowały wnesenie, żądające usunięcia sprawozdania z porządku dziennego.

Mij poperednyk motywował wnesenie tym, szczo chce znaty jak Wydił krajowyj wede gospodarku silnu.

Jak Panowie znajete, sil dla selanyna stanowyt' perszyj artykuł.

Marszałek (przerywając mowę). Przepraszam szanownego posła, interpretacja regulaminu należy do mnie. Ja po raz drugi proszę Panów trzymać się strony formalnej i oświadczam, że o ile Panowie do tego mego życzenia się nie zastępują, będę zmuszony mowę głosu odebrać.

P. Tymoteusz Staruch. Otóż moi Panowie, nie wystarczają skazany tak jak skazaw p. sprawozdanie, szczo pereszkoody techniczni i biurowi syły nie mogły wystarczyć, szczo by sprawozdanie było w ruskim jazyki wydrukowane. Proszu Panów, se je ukoroczenie naszych praw

nacjonalnych i my musymo stojaty na toczki szczo ti sprawozdanie musiat' buty w ruskij mowi a specjalno, szczo do tak żyznennych spraw dla nas selan, de my chcemo znaty, szczo w sprawozdaniu stoit, jak otż majemo riszaty, czy toj punkt peredaty do komisji silnoi czy zwernuty do Wydiłu krajewoho do dopownienia.

Riszaty w sprawie kotroi ne maje pered soboj, precin posol na šlipo ne može.

Wyprawdowanie, szczo nema ruskich drukareń, szczo ruskich druków ne moź było dostarczyty, uważaju szczo Wydił krajowyj se umyślno zrobiw, szczo by ponyżyty ruskij mowu, nas narazyty na tuju nepryjemnu sytuaciju w jakij sia nyini znachodemo szczo by potom skazety szczo my tut robymo jakiś pereszkoody. koły my dijsno wystupujemo w oboroni toho, szczo nam sia słuszo należyt.

Ja przyłączam się otż w powni do wnesku p. Kurowcia szczo by toj punkt usunuty z porządku dziennego.

P. Lewicki. Proszu o głos.

Sekretarz p. Urbański. Stawiam wniosek na zamknięcie rozprawy.

Marszałek. Jest wniosek zamknięcia rozprawy. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Więk-zość*. Jest przyjęty).

Głos ma p. Lewicki.

P. Lewicki. Wysokij Sejmie!

Ne chocz nadużywały terpeływosty **JE. p. Marszałek** i chocz zowsim korotko poperty uzasadnienia moich towariszy, przyderżujucy łysze motywowania, dlaczoho żądamy, szczo by sej punkt z porządku dziennego buw usunenyj.

Ja wże na perszym zasidaniu zwernuw uwahu Wys. Pałaty na obstawynu, szczo w naszym klubie zasidajut' towarzysze selane, kotri ne wołodijut' jazykom polskym i jeho ne rozumijut'.

Tut rozchodyt' się o sprawę prodaży soli, sprawę ważną, kotra obchodyt' bezpereczno najbilsze nasz stan selanski, otż w interesi samoi sprawy i z uwahy na wskazania, zi storony posliw selan bułoby riczeju wskazanoju a nawet' koniecznoju, szczo by Sejm zwernuw osobliwšu uwahu na toj punkt 6. porządku dziennego i dokończe jeho z porządku dziennego usunuw.

Szczo mij wyskaz buw opravdanyj

w ciłosty, te potwierdyły towarzyszi selane, utwerdżuczycy, szczo dijestno czytanie polskoho pyśma prychodyt' im z trudnosteu i ne możut sprawy odnoji, druhoji i inszych porozumity w jazyci polskym i domahajuczycy sie konieczno, szczo by pered rozdaniem sprawozdań w jazyci ruskym, ot si sprawy buły usuneni z porjadku dnewnoho.

Koły otże w tim punkti 6-tym rozchodyt' sia o tak ważnu sprawu dla naszoho selaństwa, pro kotru howoryt' sia na kożdym zibraniu i zwiti, otże perszyj hołos musiat' maty naszi bratia selane, to uważaju, szczo je riczeju koniecznoju szczo by sej punkt buw na tak dowho usunenyj, dokł toti perszi czytania sprawozdań Wydiłu krajewoho ne budyt' zasomotremi sprawozdaniamy w jazyci ruskym.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten formalny wniosek, p. Kurowca aby 6. punkt usunąć z porządku dziennego, rechce rękę podnieść. (*Mniejszość*). Jest mniejszość, wniosek upadł. Kte się zgadza z wnioskiem na odesłanie tego punktu do komisji solnej, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Wniosek jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowych zakładach naukowych rolniczych w Dublanach, tudzież o kraj. stacyach doświadczalnych w Dyblanach i we Lwowie. (**Aleg. 474**).

Sprawozdawca poseł Pilat ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Pilat**.

Wnoszę o przydzielenie do komisji gospodarstwa krajowego tak tego punktu dziennego, jakoteż dalszych, któremi są:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o kraj. średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie za rok szkolny 1908/09. (**Aleg. 475**).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o kraj. niższych szkołach rolniczych w Bereźnicy, Horodence, Jagielnicy, Kobiernicach, Miłocinie i Suchodole. (**Aleg. 476**).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowych zimowych szkołach rolniczych i o działalności kraj. nauczycieli wędrownych za rok 1909/09. (**Aleg. 477**).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wy-

działu krajowego o kraj. wyższej szkole lasowej we Lwowie za rok szkolny 1908/09. (**Aleg. 478**).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie, Zakładzie sadowni czym w Zaleszczykach, o założeniu krajowej szkoły ogrodniczej na Wulce kapitańskiej i o podniesieniu sadownictwa w kraju za r. 1908/09. (**Aleg. 479**).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie wykształcenia kobiet w zakresie gospodarstwa wiejskiego i domowego. (**Aleg. 480**).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w r. 1908. (**Aleg 481**).

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia mleczarstwa. (**Aleg. 482**).

Pierwsze czytanie sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie podniesienia hodowli drobiu. (**Aleg 483**).

Marszałek. Roz-rawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. **Oleśnicki**. Proszu o hołos.

P. T. **Staruch**. Proszu o hołos.

P. **Sodomora**. Proszu o hołos.

P. **Kurowiec**. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Oleśnicki.

P. **Oleśnicki** Ja zhołosyw sia do hołosu do punktu 12-ho kotrym je: persze czytanie sprawozdania Wydiłu krajewoho o krajewij szkoli ohorodnyczij w Tarnowi, zakładi sadiwnyeczim w Zaliszczykach, o zasnowaniu krajewoi szkoly ohorodnyczioji na Wulci kapitańskij i o pidneseniu sadiwnyctwa w kraju za rik 1908/09 i wnoszu, szczo by totu toczku usunuty z porjadku dnewnoho dla toho, szczo sprawozdanie dotyczne ne je wypeczatanie w jazyci ruskym, łysz w polskym. Pobiez toho, szczo takij proceder naruszaje zasadu regulaminu sojmowoho §. 3. ustupu czetwertoho, szczo wże pidneseno na peredwczerasznim, zasidaniu i szczo i nyńka pidnoszu, po pry tij pryczyni pidnoszu i inszu imenno, szczo toho roda sprawozdanie kotre traktuje o krajewij szkoli ohorodnyczij w Tarnowi, o Zakładi sadiwnyeczim w Zaliszczykach, o szkoli ohorodnyczij na Wulci kapitańskij i o pidneseniu sadiwnyctwa w kraju, szczo ono traktuje o sprawach kotri musiat' w perszim rjadi i w duże wysokim ste-

peny obchodyty wsich nas a osoblywo posliw selskich, kotri pry braku sprawozdania w jazyci ruskym ne mozut nalezyto wyrozumity predmetu.

Sut' tu duze wazni hałazy hospodarstwa krajewoho a specyjalno sadiwnyctwo je duze wazna hałuz, kotra w interesi pidnesenia imenno selskoho hospodarstwa kultywuje sia i z toho zakresu spraw kotri sut' obniati 12-toju toczkoju porjadku dnewnoho kołyb buły tii sprawy uwzhladnieni nalezyto, mohłoby selskustwo widnesty wełky korysty. Otže konieczne je dla nych, szczyby rozumyły te sprawozdanie i mohły riszyty szczyby mohły jeho pereczytaty, zapiznatys z uspihamy i sposobamy wedenia toi akcyi, szczyby mohły otže korystaty z toho sprawozdania, zaki budut' mohły zadecydowaty pro formalne traktowanie czy widosłaty jeho po toj abo inszoj komisyi.

Otže z sich pryczyn dumaju, szczo wnesenie na usunienie toi toczky z porjadku dnewnoho je opravdane i takie wnesenie tym motywowaniem uzasadniaju.

Marszałek. Głos na p. Tymoteusz Staruch.

P. Tymoteusz **Staruch.** Ja wnoszu na usunienie toczki 11-toi se je perszoho czytania sprawozdania Wydiłu krajewoho o kraj. wyżsij szkoli lisowij u Lwowi za rik szkolnij 1908/09 z porjadku dnewnoho, bo pozajak toho sprawozdania nema wydrukowanoho w ruskij mowi, ne mozu riszaty, szczo własnywo z toju szkołoju sia dije.

Proszu Paniw, ukoroczowaniem ruskoi mowy naszoi, dije sia nam na koźdim krecci krywda, a posoł maje riszaty, czy to sprawozdanie maje buty prydiłene do komisyi hospodarstwa krajewoho czy do inszoi czy maje buty zwernene do Wydiłu krajewoho do uzupownienia, a riszenia takoho ne moze postawyty z pryczyny, szczo nema jeho w jazyci ruskim.

Wsiaki wyprawdania referentiw. wsiaki wyprawdania Wydiłu krajewoho tutki ne majut' miścia, bo precin' jesły Wydił krajewy wyhotowlaw sprawozdania w odnij mowi polskij to znaw dobre, szczo w Sojmi zasidajut i reprezentanty ruskoho narodu, szczo ony pryjszły na toto, szczyby sprawozdania ślidyty, rozbyraty i zastanawlatys nad nymy, bo suspilnist nasza precin' w riwnij miri ponosyt' tiahari tak jak polska.

Dlatoho jeśm w powni za tym, szczo-

by tuju toczku usunuty z porjadku dnewnoho i predložyty sprawozdanie až todi, koły bude wyhotowlene w jazyci ruskym.

P. sekretarz **Urbański.** Wnoszę zamknięcie rozprawy.

Ma szalek. Jest wniosek zamknięcia rozprawy. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Więzość*). Jest przyjęty.

Głos ma p. Lewicki.

P. **Lewicki.** Wysokij Sojme!

Ja zhołosyw sia do hołosu do p. 13-ho jakyj obnymaje persze czytanie sprawozdania Wydiłu krajewoho w predmeti obrazowania żeńszczyn w obsiahu hospodarstwa selskoho, a zhołosywjem sia z toi pryczyny, bo choczu postawyty wnesok i stawłaju, szczyby ot sej punkt zistaw usunenyj z porjadku dnewnoho nynisznoho zasidania, poneże dotyczne sprawozdanie ne zistało wydane w jazyci ruskym i posłam ruskym w jich materij mowi ne zistało donesene.

Sprawa obniata seju toczkoju dotyczy obrazowania żeńszczyn z ohladu na nasze selskie hospoparstwo i domowe, je otže sprawoju znaczinia perworjadnoho tak jak brak takoho obrazowania je pryczynoju, wzhladno odnoju z pryczyny zanepadu naszoho selskoho hospodarstwa. Otže riczeju wskazanoju je, szczyby w tak aktualnij sprawi ne łysz dla narodu polskoho ale i ruskoho, dotyczne sprawozdanie buło wydrukowane takōż w jazyci ruskym jak seho wymahaje postanowa §. 3. ustupu 4-toho regulaminu sojmowoho. Otže ne łysz z braku formalnoho, ale takōż z uwahy na walu sei sprawy.

Dalsze pidnoszu, szczo tut' czytanie punktu 13 zowsim ne widbuło sia a ne buło wnesku na uwilnienie p. sprawozdawcia posła Dra Pilata wid czytania toho sprawozdania.

Koły otžeż ne daje sia posłom ruskym naliody, szczyby sobi dotyczne sprawozdanie mohły pereczytaty, to powynna im buty dana możnist' powidomytys o tim, szczo mistyt' w sobi sprawozdanie Wydiłu krajewoho w toj sposib, szczo sprawozdanie powynno buty pereczytane referentom w Wysokij Pałati.

Poneże p. referent ne zistaw uwilnenyj wid czytania sprawozdania, wsi tii sprawozdania powynny buty wideczytani.

Pid wzhladom formalnym obstaju pry moim wnesku, szczo by peredowsim punkt 13 z dnewnoho porjadku buw usunenyj zadla toho, szczo ne ma wyhotowania w jazyci ruskym dotycznoho sprawozdania jak takoz z pryczyny naruszenia postanowy regulaminu sojmowoho.

Marszałek. Do głosu zapisany p. Kurowiec. Udzielam mu głosu

P. Kurowiec. Wysokij Sojme!

Zapysawjem sia do hołosu do punktu 17. nynisznoho porjadku dnewnoho, kotryj obnymaje persze czytanie sprawozdania Wydiłu krajewoho o rentowych oselach i stawljaju wnesok, szczo by stiahnuty sej punkt z porjadku dnewnoho z wzhladiw pryncypjalnych zasadnychych i praktycznych.

Marszałek (przerywając). Zwracam uwagę szanownego posła, że wedle regulaminu naszego wniosku na przejście do porządku dziennego nie mogę podać do głosowania, mógłbym jednak podać do głosowania tylko wniosek na usunięcie pewnego punktu z porządku dziennego.

P. Kurowiec. Ja stawljaju własne wnesok na usunięcie z dnewnoho porjadku seho punktu, a to z pryncypjalnych i praktycznych wzhladiw.

O wzhladach pryncypjalnych wże bohato i wyrazno wyskazano tut czomu to robymo.

Z praktycznych wzhladiw chcemy, szczo by koždyj posoł ruskij buw dokładnie poinformowanyj o szczo sia w sprawozdaniu rozchodyt', tym bilsze, szczo naszi posły selany ne wmijut' dokładnie czytaty po polsky i ne możut' znaty, o szczo sia w tych sprawozdaniach rozchodyt'.

A sprawa taja, kotra mistyt' sia w tim sprawozdaniu jest duże ważna dla naszych selan, bo se sprawa osel rentowych.

Wysoka Pałata pryhaduje sobi, jak horjaczna buła pered paru rokamy debata w tij sprawie i jak my bułyśmo protywnykamy tych rentowych osel. Otżeż my teper chcemo znaty, chcemo poinformowaty sia jak tii rentowi oseli spownyły swoi obowiazky, czy ony sut, pożyteczni czy ni, czy ne trebaby toti rentowi oseli skasowaty.

Otżeż z wzhladiw praktycznych ne można toho wnesku tak ľehko sobi wazyty, bo tej punkt maje dla nas duże

ważne znaczinie, bo my jeho powynni duże dokładnie perestudjowaty i poinformowaty sia o stani rentowych osel.

A poneże to do ostatnoj chwyli sia ne stało dlatoho wnoszu na stiahnenie toho punktu z porjadku dnewnoho nynisznoho zasidania, aż ne bude wydrukowane po rusky se sprawozdanie Wydiłu krajewoho.

Marszałek. Do głosu zapisany poseł Sandulak. Udzielam mu głosu.

P. Sandulak. Wysoka Pałato!

Ja ne budu dowho sia rozwodyw w sprawie regulaminu, bo wże panowe peredbesidnyki sprawu regulaminu dobre obhoworyły.

Ja zapysawjem sia do hołosu do toczky 10 porjadku dnewnoho, szczo by w tij sprawie łysz kilka sliw wyskazaty bo ne chcuzu dowhoju premowaju muzyty newynnoji osoby J. E. p. Marszałka.

Ja łysze zwernu uwahu Wysokoji Pałaty na totu hospodarku Wydiłu krajewoho i wskažu szczo tota hospodarka Wydiłu krajewoho.

Marszałek (przerywając). Zwracam uwagę szanownego posła, że gospodarka Wydziału krajowego nie może być omawianą przy pierwszym czytaniu tej rozprawy.

Proszę tylko uzasadnić formalny wniosek usunięcia tego przedmiotu z porządku dziennego, a krytykę gospodarki Wydziału krajowego pozostawić na boku.

Muszę dodać, że właśnie intencją moją jest, aby ta sprawa jak najrychlej dostała się do komisji a następnie po powrocie z komisji stała się przedmiotem dyskusji. Wtedy będzie szanowny posł miał sposobność umówienia i potępienia gospodarki Wydziału krajowego, w tej chwili atoli na tę krytykę pozwolić nie mogę i proszę trzymać się tylko formalnego wniosku o usunięcie tego punktu z porządku dziennego.

P. Sandulak. Ja własne, szczo do toczky 10 stawljaju wnesok, szczo by jeju usunuty z dnewnoho porjadku, poneże nam ne predłożeno sprawozdania w tij sprawie w jazyci ruskym.

A dumaju, szczo jak raz nas posliw selańskich intesowaty musyt, szczo Wydił krajewyj zrobyw w sprawie zymowych szkół rilnychych i w sprawie wandriwnych uczyteliw.

Odnak nas Rusyniwi ne powidomle-
no o tim w naszym materym jazyci
i tym nas duze pokrywdzono.

Peredstawlaje sia meni to, szczo
odnoho czolowika, oden narid, traktuje sia
mukoju czystoju peresijanoju sytom drib-
nym, druhyh mukoju neczystoju, peresi-
janoju czerez syto ridke, i czerez toje oden
jest chlib czystyj, miahonkyj, smacznyj,
a druhyj distaje chlib twerdyj, neczystyj,
z kotroho nijakoho pozytku ne ma.

Dlatoho zadaju, szczo by toj punkt
usunuty z dnewnoho porjadku a na jeho
misce postawyty punkt, kotryj by nam tak-
oz smakowaw tak jak Panam, bo jak
Wam Panowe mylo jest czytaty w ja-
zyci polskym tak nam smutno jest, jesly
ne majemo sprawozdan' w naszym ru-
skym jazyci.

Marszałek. Do głosu zapisany p. Win-
niczak. Udzielam mu głosu.

P. Winniczuk. Wysoka Pałato!

Wnoszu szczo by toczku dewiatu a
imenno persze czytanie sprawozdania Wy-
diłu krajewoho o krajowych wysszych
szkołach rilnychych w Bereznycy, Horo-
denci, Jaholnycy, Kobirnychach, Myło-
tyni i Suchodoli usunuty z dnewnoho
porjadku, poneze my ruski selański posły
ne otrymały sprawozdania w ruskym ja-
zyci a lysz w jazyci polskym.

My jako Rusyny i jako selany ne
wnijemo po polsky, ne wnijemo ni czy-
taty ni pysaty po polsky i dlatoho ne mo-
żemo perestudjowaty, szczo i jak tam
w tych sprawozdaniach jest napysane.

I dlatoho dije sia nam wełyka
krywda.

Tut w tim sprawozdaniu rozechodyt'
sia o szkoły rilnychych, kotri nas rilnykiw
duze interesujut' i my radiby piznaty,
szczo tam w tim sprawozdaniu Wydił
krajewyj prynosyt'.

Dlatoho, szczo czujemo sia pokryw-
dzeni wnoszu na usunienie punktu 9 z por-
jadku dnewnoho nynisznoho zasidania.

Marszałek. Do głosu zapisany p.
Sodomora. Udzielam mu głosu.

P. Sodomora. Wysoka Pałato!

Wnoszu na usunienie z dnewnoho
porjadku semoj toczky nynisznoho porjad-
ku dnewnoho, a to tomu, szczo toczka ta
widnosyt sia do spraw o krajowych za-
kładach naukowych rilnychych w Dubla-
nach a takoz o krajowych stacyach do-

świdnych rilnychych w Dublanach i u
Lwowi.

Sprawy rylniczi sut dla nas ruskych
posliw, kotri zastupajemo hołowno inte-
resa naroda rilnychych tak ważni, szczo
my chotiłybyśmo w powni perehlanuty
i pereczytaty te sprawozdanie.

A pozajak ne doruczono nam toho
sprawozdania w jazyku ruskym, lysz w pol-
skym, kotroho my ne rozumijemo, dlatoho
czujemo sia pokrywdzoni.

Bo jak tiażko chłopomy polskomu
czytaty po rusky, tak i naszomy selany-
nowy trudno czytaty po polsky.

A chotiajby i chłop ruskyj znaw
trocha po polsky to takoz ne mihby spra-
wozdania polskoho dobre zrozumity, dla-
toho, bo w sprawozdaniu sut słowa te-
chnicznij i styl jest dla chłopu nezrozu-
miłyj.

Dlatoho wnoszu na usunienie toj to-
czky z dnewnoho porjadku doky ne bude
nam doruczone sprawozdanie z Wydiłu
krajewoho w jazyci ruskym.

Marszałek. Do głosu zapisany pos.
Dumka. Udzielam mu głosu.

P. Dumka. Wysoka Pałato!

Zabyraju hołos do toczky ośmoj t.j.
do sprawozdania Wydiłu krajewoho o kra-
jewij seređnij szkoli rilnychych i filwarku
w Czernychowi za rik szkolnyj 1908/09
i pozajak my Rusyny ne otrymały toho
sprawozdania w jazyci ruskym wnoszu na
usunienie toji toczky z dnewnoho porjadku.

Wprawdi my besidu polsku tak tro-
cha rozumijemo, odnak sprawozdanie pol-
ske jest pysane wyższym stylom w wy-
razach technicznych tak szczo ne koždyj
z nas to zrozumity może.

A po sprawedływosty należyt sia
nam, szczo byśmo spra..ozdania distawały
w naszym materym jazyci.

Z toj pryczyny proszu i stawlaju
wnesok, szczo by totu toczku usunuty
z dnewnoho porjadku doky ne bude nam
peredložene sprawozdanie Wydiłu kraje-
woho w jazyci ruskym.

Marszałek. Do głosu zapisany pos.
Makuch. Udzielam mu głosu.

P. Makuch. Wysoka Pałato!

Ja wnoszu, szczo by punkt 14. nyny-
sznoho porjadku dnewnoho a imenno per-
sze czytanie sprawozdania Wydiłu kra-
jewoho z czynnostej widnosiaczych sia do

pidnesenia hodowli chudoby w roci 1908 usunuty z porjradku dnewnoho.

Krim pryncypjalnych motywiw a imenno bereżenie naszych praw tak tiażko zdobuwanych, na storoży kotrych musymo staty, muszu nawesty, szczo w punkti 14. naszoho porjradku dnewnoho jest poruszona sprawa nadzwyczajno ważna, sprawa, kotra ruskij narid w ciłosty obchodyt.

Imenno poruszono tut sprawu pidnesenia hodowli chudoby, kotra sprawa narid ruskij jako par excellence nezwyčajno obchodyt.

Ne rozchodyt sia nam o se, czy rozumije po polsky czy ni, rozchodyt sia o te, szczo by my jako narid distały swoje, szczo by my distały szczo sia nam należyt w swojij ridnij mowi.

Toho Panowe ne możete nam widobraty, chotiajby z tych formalnych pryczyn, szczošte Panowe wże raz pryniały taku postanowu do regulaminu.

My musymo do toho stremity, szczo ne wilno bezkarno łomyty postanowy regulaminu, szczo ne wilno nam widbyraty tu driboczku praw, jaku my welykim wysyłkom borbamy i trudamy zdobuły.

(*Brawo*).

Ne rozchodyt sia o to, czy naszi towaryszzi selane rozumijut polsku mowu czy ni, to jest druhorjadna riez, nam ruskym poslam, czy inteligentam czy selanam należałt sia peredłożenia w jazyku ruskym i toho my żadajemo.

A tym bilsze należyt sia nam toje peredłożenie w jazyci ruskym, bo z praktycznych pryczyn powynny naszi towaryszzi selany poznajomyty sia ži sprawoju tak ważnoju, jakoju jest hodowla chudoby.

Nyni sprawa tota nezwyczajno nurtuje selan, nyni selany z welykim strachom dywlat', jak to z toju sprawoju bude, czy własne ne nastupyt welykij krach szczo do hodowli chudoby. To interes perworjadnyj hospodarczyj jak oświdomyty własne w perszij miri naszych selan a taka możnist' oświdomłenia jest praktyczno widobrana naszym towaryszam. Z tych, własne pryczyn wnoszu na usunienie 14. toczky z porjradku dnewnoho doty, doky ne bude sprawozdanie wydrukowane w mowi ruskij.

Marszałek. Głos ma poseł Staruch Antoni.

P. Staruch Antoni Wysoka Pałato!

Ja wnoszu na usunienie 16. toczky z porjradku dnewnoho, a to dlatoho, szczo tota toczka jest dla nas duże ważna a hołowno dla nas selan, kotri sia duże toju sprawoju interesujut, bo hodujemo kaczkzy, husy, kury i wsio. Otże ja jako selanyn i zastupnyk naroda ruskoho chotiwbym toji sprawy doślidyty i jeju dobre znaty a rozślidyty jeji ne mohu, bo ne ma sprawozdania w ruskym jazyku. A jak raz my chłopy duże mało wczymu sia po polsky i szczo by tuju sprawu rozślidyty treba wsio pereczytaty w polskym sprawozdaniu, treba koncze pokincezyty wsi szkoły, a z nas selanin mało dekotryj pokincezyw wsi szkoły. Dlatoho wnoszu, szczo by usuneno toj punkt z porjradku dnewnoho i szczo by tohdy wernuw na porjadok dnewnyj, koły bude predložene sprawozdanie Wydiłu krajewoho takōż w jazyku ruskym.

Marszałek. Rozprawa została zamknięta. Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca, członek Wydziału krajowego p. **Pilat.** Zrzekam się głosu.

Marszałek. Podam więc pod głosowanie wnioski na usunięcie z porządku dziennego punktów od 7—16.

P. Oleśnicki. Szczo do hołosowania proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Oleśnicki.

P. Oleśnicki. Proszu o zarządzenie hołosowania szczo do každyj toczky z osibna i na pidstawi § 69 ust. 2. regulamina proszu o stwerdżenie czysłennoho widnoszenia hołosiw, a imenno o skonstatowanie, kilko hołosiw pało za a skilko hołosiw protyw.

Marszałek. Kto się zgadza na wniosek p. Sodomory usunięcia z porządku dziennego p. 7. zechce rękę podnieść. (*Po obliczeniu stosunku głosów*). Za — jest głosów 14. przeciw 85, wniosek upadł.

Kto się zgadza na wniosek p. Dumki usunięcia z porządku dziennego p. 8. zechce rękę podnieść. (*Po obliczeniu ilości głosów*). Za, jest głosów 14. przeciw głosów 85. Wniosek upadł.

Kto się zgadza z wnioskiem p. Winiczuka na usunięcie z porządku dziennego p. 9. zechce rękę podnieść. (*Po obliczeniu ilości głosów*). Za, jest głosów 14 przeciw głosów 85. Wniosek upadł.

Kto się zgadza z wnioskiem p. Sandaluka na usunięcie z porządku dziennego p. 10. zechce powstać. (*Po obliczeniu*

ilości głosów). Za, jest głosów 16, przeciw głosów 85. Wniosek upadł.

Kto się zgadza z wnioskiem p. T. Starucha na usunięcie z porządku dziennego p. 11. zechce powstać. (*Po chwili*). Za, jest głosów 16, przeciw 85. Wniosek upadł.

Kto się zgadza z wnioskiem p. Oleśnickiego na usunięcie z porządku dziennego p. 12. zechce powstać. (*Po obliczeniu ilości głosów*). Za, jest głosów 16, przeciw 85. Wniosek upadł.

Kto się zgadza z wnioskiem p. Lewickiego na usunięcie z porządku dziennego p. 13. zechce powstać. (*Po obliczeniu ilości głosów*). Za, jest głosów 16, przeciw 85. Wniosek upadł.

Kto się zgadza z wnioskiem p. Makucha na usunięcie z porządku dziennego p. 14. zechce rękę podnieść. (*Po obliczeniu stosunku głosów*). Za, jest głosów 16, przeciw 85. Wniosek upadł.

Kto się zgadza z wnioskiem p. A. Starucha na usunięcie punktów 15 i 16. z porządku dziennego, zechce rękę podnieść. (*Po obliczeniu*). Za, jest głosów 16, przeciw 85. Wniosek upadł.

Kto się zgadza z wnioskiem p. sprawozdawcy na odesłanie tych wszystkich sprawozdań do komisji gospodarstwa krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o włościach rentowych (*alg. 484*).

Sprawozdawca poseł Pilat ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Pilat.

Wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do komisji dla reform agrarnych.

Marszałek. Rozprawa otwarta.

P. Skwarko. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Skwarko.

P. Skwarko Wysokij Sojme!

Ja wnoszu, szcoby ciłe sprawozdanie toji toczky wideczytaty a to iz zhładiw, jaki tu popередno były wytołkowani, a imenno tomu, szczo my ne majuczy sprawozdania ruskoho ne znajemo, o szczo rozchodyt sia. I tomu, jeslyby p. sprawozdawce wideczytaw se wnesenie, to buty može, szczo de kotryj z nas mihby szczoś zrozumity i widtak spokojnijsze hołosuwaty za widosłaniem do komisyji.

Marszałek. Szanowny poseł nie wnosi zatem na usunięcie tego punktu z porządku dziennego. Zwracam uwagę bowiem, że takiego wniosku nie poddam pod głosowanie.

P. Skwarko. Suprotyw toho ja stawaju wnesenie, szcoby tuju toczku usunuty z porjadku dnewnoho a ewentualno, jeslyby ne była usunena, szcoby sprawozdanie se wideczytaty dosłowno.

Persze wnesenie motywuju tym szczo my majže wid 6 wikiw a z žytia parlamentarnoho wid 50 lit majemo doświd, szczo systematyczno nechtuje sia prawa naroda ruskoho, toho naroda, kotryj pišla zakona je uznanyj za narid riwnoprawnenyj.

Wid rjadu lit tak tut w tij Pałati, jak i w parlamenti pidnosiat' Panowe, szczo narid polskij, kotryj werchowodyt' w kraju i maje ciłu kermu kraju w swoich rukach, widnosyt' sia sprawedlywo do naroda ruskoho.

Tymczasom my zawsihdy twerdylы, szczo tak ne jest, mensze abo bilsze riszczu wystupały my w oboroni praw naszoho naroda. Odnak teper my postanowylы wže riszczu żadaty, szcoby Wysokij Sojm, zhładno reprezentanty naroda polskoho pokazały, jak ony w praktyci traktujut' narid ruskyj i jeho prawa.

Sprawa sia jak raz nyny stałaś dla nas tym bilsze aktualnoju, szczo nechtowanie i lehkoważenie praw jazyka ruskoho dochodyt wže do kulminacyjnoji toczky. I dlatoho my jeśmo zmuszeni w oboroni praw naszoho naroda i jeho jazyka riszczu wystuputy.

Panowe znajut dobre, jake newdowołenie je w naszym narodi, jaki riczy dijut sia szczo raz bilsze, osoblywo po żeliznyciach i ynszych urjadach.

Dalsze Panowe znajut', szczo meży naszymy posłamy je ledwy oden posoł, kotryj w dawniyszych kadencyjach sojmowych brow uczast' w naradach i predmety znaje.

Ale ynszi sut' nowi i ne brały uczasty w obradach w sij Pałati i z neodnym predmetom, jakyj je na porjadku dnewnym, ne sut' poznakomłeni.

I tomu je riczeju koniecznoju, szcoby ti nowi sprawy buduczi na dnewnym porjadku jak raz były dla tych nowych posliw zrozumili.

Dalsze apeluju do Paniw, szcoby

wże iz zhladiw etycznych, uznajuczy słusznit' naszych domahań, jasno i otwerto pry hołosowaniu pokazały, szczo przyznajete nam prawa ne łysz w teoryi, ale i w praktyci.

Pokažit Panowe, szczo wy dijsno ješte tym czynnykom, za jakoj chocze uchodyty pered oczyma derżawy i pered świtom, szczo jesły wystupajete w oboroni wilnosty i nezawysymosty własnoji, to potrafyte takož ocinyty i uszanowaty wilnist' i riwnist' „bratnioho naroda“, za jakyj nas uważajete, pokažit' szczo dijsno ješte czynnykom, kotryj chce ład i porjadku, kotryj potrafił toj porjadok i zakon uderżaty tut w kraju, jak se chocze pokazaty u Widny.

Otże proszu paniw z tych przyczyn riez przyrodna i zrozumiała, powynnyšte hołosuwaty za wneseniem na usunięcie seji toczky z porjadku dnewnoho, tomu, szczo do neji nema sprawozdania w ruskij mowi.

Ja maju nadiju, szczo panowe.. a włastywo ne nadiju łysz uważaju za riez przyrodnu i sprawedływu, szczo jesły wseho powysszoho choczedokazaty, to budete hołosowały za wnesieniem.

Na słuczaj — jak ja se wże skazaw — widkynienia seho wnesenia, stawljaju ewentalne wnesenie na widczytanie ciłoho sprawozdania dosłowno w jazyci ruskym.

Marszałek. Bardzo żałuję, że szan. pan poseł studjował tylko § 3 regulaminu a nie zadał sobie trudu odczytania § 17, który wyraźnie powiada (*czyta*).

„Przy pierwszym czytaniu przedłożenia Wydziału krajowego Sejm bez czytania i bez rozprawy co do rzeczy samej uchwali, do jakiej komisji przedłożenie to ma być odesłane“.

Zatem przy pierwszym czytaniu odczytanie jest nie tylko niemożliwe ale i wykluczone regulaminem.

P. Skwarko. Proszu o hołos.

Marszałek. P. Skwarko ma głos.

P. Skwarko. Ja uważaju, szczo po stanowa paragrafu 17. regulaminu ma być tohdy zastosowanie, koły paragraf 3. regulaminu je spownenyj. A pozajak tak ne je, łysz zachodyt słuczaj wyjimkowosty w zastosowaniu paragrafu 3. regulaminu, to je ciłkom sprawedływym, szczo by nespownienie toczky 3 było dopownene widczytaniem sprawozdania,

Marszałek. Czy szanownemu panu posłowi wystarcza zamiast §. 3., § 17?

P. Skwarko. Ni. Ja wnoszu, szczo by dla dopownienia toho, szczo załyszeno zadla newykonania §. 3. wydczytaty dosłowno sprawozdanie w ruskym jazyci.

Marszałek. Ja tego wniosku nie mogę poddać pod głosowanie, ponieważ sprzeciwia się brzmieniu regulaminu. Natomiast poddam pod głosowanie wniosek na usunięcie tego punktu z porządku dziennego.

Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (*Po obliczeniu*). Jest za wnioskiem głosów 17. (*Po obliczeniu głosów przeciwnych*). Przeciw głosów 73. Wniosek upadł.

Kto się zgadza z wnioskiem formalnym na odesłanie tego sprawozdania do komisji agrarnej, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o wykonywaniu Patronatu nad Spółkami oszczędności i pożyczek i innemi Spółkami rolniczemi wraz ze sprawozdaniem o wprowadzeniu w życie kraj. centralnej Kasy dla Spółek rolniczych. (**Al. 485**).

Sprawozdawca poseł Pilat ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Pilat**. Wnoszę na odesłanie tego punktu jak i następnych dwu a mianowicie, pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o Banku krajowym (**Al. 486**) tudzież, pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie podwyższenia gwarancyi kraju za wkładki oszczędności i zmiany statutu Banku krajowego (**Al. 487**) do komisji bankowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Sodomora. Proszu o hołos

Marszałek. Poseł Sodomora ma głos.

P. Sodomora. Wysokij Sojme!

Ja stawljaju wnesenie na usunięcie toczky 18. z poriadku dnewnoho a to z przyczyn ślidujuczych:

Wid czasu, koły rozpoczęto w naszym kraju akcyju osnowania oszczadnosty i pożyczek i zasnowano patronat dla tych spółok — pidnosiat sia zi storony ruskoho naroda bezustanno skarhy i žaloby, szczo patronat ne traktuje spółok tak jak powynen..

Marszałek (*przerywając*). Muszę zwrócić uwagę szanownego posła na to, by nie mówił o działalności Patronatu, tylko o kwestyi usunięcia tego punktu z porządku dziennego.

Do omówienia działalności Patronatu nie zabraknie szanownemu posłowi sposobności.

P. Sodomora. Ja chotiwjem łysz skazaty, szczo, poneże se dla nas duże ważna sprawa — sprawozdanie powynnyśmo były distaty i w naszij ridnij mowi.

Otże stawłaju wniesenie, szczo by siu toczku na tak dowho usunuty z porjaddku, doky dotyczące sprawozdanie ne bude nam predložene w ruskij mowi.

P. Oleśnicki. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Oleśnicki.

P. Oleśnicki. Wysoka Pałato!

Majuczy pered soboju sumnyj predens, szczo wywody moich towaryszziw w sprawie uzasadnienia usunienia toczok z porjaddku dnewnoho strinuły sia z zarządzeniem dyscyplinarnym zi storony Ekscelencyi Pana Marszałka, ne chozczu pijty ślidamy tych, kotri na se sia narazyły a chozczu obmeżyty sia na stanowyszczu czysto formalnim, kotreby wniesenie oprowdało. Prawda, szczo duże czasto trudno obmeżyty sia na tim stanowyszczu, bo neraz wniesenie formalne je konsekwencyjeju rozważania obstawyn merytorycznych — odnak ja chozczu seho unyknyty i motywowaty budu wniesenie czysto formalnymy zhladamy. A z toho stanowyska wydaje sia meni oprowdane so wniesenie p. Sodomory, dlatoho, bo koždyj z nas posliw selańskych przyjchaw tut do Sojmu z mnohymy sprawamy swojich wyborciw, kotri dotyczut spikok oszczadnocy i musyt ity do biura tych spikok z pretensyjamy i żalobamy. Otże, czy dani sprawy zistały czerez dyrekciju połałodżeni, można dowidaty sia tilko zi sprawozdania Wydiłu krajewoho, kotroho nema. Jesly ti sprawy zistały uwzhladnieni, to zaoszczadyt sia posłom trudiw a biuru konferencyji i informacyji i narażenia sia na neoprowdani może żaloby i skarhy w tij Pałati. Jesly odnak sprawozdanie je, to koždyj może zobaczyty, kotri sprawy zistały połałodżeni, a kotri ni i w miru toho sia zastosuje.

Dalsze zawedeno w tim roci centralnu kasu dla spikok, se instytucija nowa i do nej my predstavyteli ludnocy selańskoj

majemo riżni pretensyji i sprawy. Suspilnist ne je poznakomlena z dijatelnosteju seji kasy, tak, szczo łysze zi sji: wczodnia Wydiłu krajewoho może nabraty widomostej i informacyj, kotri sut do toho konieczni.

Otże nemożnist nabrania tych informacyj je obmeżeniem praw posolskich i dlatoho wniesenie towarysza p. Sodomory je i formalno zowsim oprowdane.

Marszałek. Do punktu 19. głos ma p. Dumka.

P. Dumka. Wysokij Sojme!

Zabyrajuczy hołos pry tym punkti ne budu rozwodyw sia o dijalnocy Banku krajewoho, tak ważnoji instytucyji — chozczu tilko zwernuty uwahu na se, szczo my ne distawszy sprawozdania w ruskij mowi, ne mohły nabraty jakoji takoji wyobraźni, szczo by z czystoju sowisteju mohły w tij sprawie pidnesty ruky. Otże jako Rusyn, jako czlen seji nacyji, kotroji prawa gwarantowani regulaminom ne zistały poszanowani, wnoszu na usunienie toho punktu z porjaddku dnewnoho aż do czasu, doky sprawozdanie to ne bude nam w ruskij mowi predložene.

P. Urbański. Proszę o głos w sprawie formalnej.

Marszałek. Głos ma w sprawie formalnej p. Urbański.

P. Urbański. Wnoszę na zamknięcie rozprawy.

Marszałek. Jest wniosek zamknięcia rozprawy. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Rozprawa zamknięta. Głos ma p. Makuch.

P. Makuch. Wysoka Pałato!

Ja popyraju wniesenie mojeho towarysza p. Dumki, szczo by toczku 19 usunuty z porjaddku dnewnoho a kromi motywów towaryszom Dumkoju podanych, pidnesu i te, szczo nyny bank krajewyj je tym oseredkom, de wsio centruje sia, wsi finansy krajewi sia schodiat'. Toj nas jako reprezentantiw ruskoho naroda nadzwyczajno obchodyt' czy i my możemo z toji instytucyji korystaty, czy i naszi selane możut' maty nadiju na popertie z toho banku. Do toho wsioho treba zasiahnuty informacyji, potreba czytaty sprawozdanie. Kołyż nam seho sprawozdania ne dano w ridnij mowi, jak że my reprezentanty sioho naroda możemo maty

poniatie o nim? Koneczne je, szczybyraz wże naszi prawa były poszanowani a se poszanowanie musyt' buty faktom a ne obiciankoju. Z faktamy my możemo czy-słytyś, ale z tymy obiciankamy, szczo naszi prawa budyt' poszanowani w bu-duecznocy, z tym my ne możemo ho-dyty sia. Z toji przyczyny, szczyby my raz mały dokaz poszanowania naszych praw — szczyby my mały dokaz szczo stojimo na riwni z druhoju nacyjeju, szczo nas ne można usunuty na zadnyj plan — musymo domahaty sia, szczyby naszi prawa gwarantowani regulaminom dijstno były wykonywani.

Z toji przyczyny popyrazu wniesenie p. Dumki, szczyby punkt 19 usunuty z porjarku dnewnoho aż do szasu przedło-żenia sprawozdania w ruskym jazyci.

Marszałek. Głos ma zapisany p. T. Staruch.

P. T. Staruch. Wysoka Pałato!

Ja zabyrajuczy hołos, choczu po-perty wniesenie mohu towarzysza p. Ma-kucha o usuniecie toczky 18 z porjarku dnewnoho. Zachodyt' tut nyini dywna riez. Majemo tutky riszaty i howoryty jako posły, ale na slipo. czekajuczy aż sprawozdania z neba spadut'.

Panowe pereczytały, majuczy spra-wozdania polski, i teper sumninno mo-żut' riszaty i postanowyty, czy spra-wozdania zvernuty do Wydiłu kraje-woho, czy perekazaty komisiji banko-woji. My bezusłowno riszaty ne możemo, a to dlatoho, szczo ne majemo, i se dywno wyhladaje moji Panowe, szczo wy żadajete wid nas, szczybyśmo to samo riszały, szczo wy riszajete, majuczy spra-wozdania przed soboju.

Pryznajete nam słusznist' szczo spra-wozdań nema w jazyci ruskym, wsi nam przyznajete, ale jak raz, superecz nas idete. Ja wże na poperednim zasidaniu skazaw; pokažit' nam trocha dobroji woli. Widoszlit' se sprawozdanie nazad do Wydiłu krajewoho, a koły bude pi-zuijsze wydane i w ruskym teksti, to bud te Panowe perekonani, szczo my riwno z wamy budemo hołosuwały i ne budemo zmuszeni, jak nyini zabyraty pry kożdij toczci hołos i motywuwały nasze pokryw-dzenie. Jesły nasza nacyjonalna sprawa terpyt', jesły my jeśmo ponyżeni, jak nyini, i jesły wy nyini nas w toj sposib traktujete, to wasze zachowanie własne i hołosowanie każe nam tak postupowaty

i pre nas do toho, szczo my musymo pry kożdij toczci wystupyty. Meni zdaje sia, szczo ne bułob to wsio potribne, jesłyby Wydił krajewyj buw postaraw sia, szczyby sprawozdania były przedłożeni w oboch jazykach. Nam ne zakydajete, szczo my wam robymo prykrisť i pereponu: du-maju, szczo kożda osoba stojacza na na-szim stanowysku, a tym bilsze i wy Pa-nowe spownyłybyście toj obowiazok, ko-tryj my spownijemo.

Prawda, szczo to je tiazkyj obowia-zok, ale my musymo pidnesty raz riszu-czyj protest publicznyj, szczyby to po-nyżenie naszoho jazyka i naszoji nacyjo-nalnocy bilsze sia ne dijało i dlatoho stoju pry wniesieniu naszoho towarzysza, szczyby tuju toczku z porjarku dnewn-oho usunuty i todi postawyty, koły spra-wozdanie bude takoz w ruskij mowi wy-drukowane.

Marszałek. Przystępujemy do gło-sowania. Kto zgadza się z wnioskiem p. Sodomory na usunięcie punktu 18-tego z porjarku dziennego, zechce podnieść rękę. (*Po obliczeniu*). Jest głosów 16 Przeciw jest 71 Wniosek upadł

Kto się zgadza z wnioskiem na ode-słanie tego sprawozdania do komisji bau-kowej, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Kto zgadza się z wnioskiem p. Ma-kucha na usunięcie punktu 19-tego z po-rjarku dziennego, zechce rękę podnieść. (*Po obliczeniu*). Ten sam stosunek głosów, jaki był poprzednio przy wniosku na usunięcie punktu 18-tego z porjarku dziennego.

Kto się zgadza z wnioskiem na ode-słanie tego sprawozdania do komisji bankowej, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Kto jest za usunięciem punktu 20. według wniosku p. Dumki z porjarku dziennego, zechce rękę podnieść. (*Po obli-czeniu*). Jest ten sam stosunek głosów co poprzednio. Wniosek upadł. Kto jest za odesłaniem sprawozdania Wydziału kra-jowego do komisji bankowej, zechce rękę podnieść.

Wniosek p. sprawozdawcy jest przy-jęty.

Następuje pierwsze czytanie spra-wozdania Wydziału krajowego o zarządzie krajowym Składem publicznym, połą-czonym ze składem wolnym w Krakowie. (*Aleg. 488*).

Sprawozdawca poseł Pilat ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Pilat**.

Wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do komisji gospodarstwa krajowego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Przystępujemy do następnego punktu porządku dziennego.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o melioracyach. (**Aleg 489**).

Głos ma sprawozdawca poseł Pilat.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Piat**.

Wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do komisji gospodarstwa krajowego

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. **Winniczuk**. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Winniczuk.

P. **Winniczuk**. Wysokij Sojme!

Ja wnoszu, szcoby toczku 22 z porządku dnewnoho wypustyty, a to z toji przyczyny, szczo my ruski posły ne otrymałyśmo sprawozdania w ruskym jazyci, jak powynnyśmo były otrymaty. My, selany, ne rozumijemo toho sprawozdania, bo ne majemo stycznosty z jazynom polskym, i dlatoho studjuwały w jazyci polskym ne możemo. Jak szczoś czytajemo i ne rozumijemo, to ne możemo nad tym riszaty, a sprawa je duże ważna, kotra obchodyt' selan-rilnykiw, bo meljoracyja je duże ważna i pekucza sprawa, dlatoho wnoszu wypustyty 22 toczku z porządku dnewnoho tak dowho, aż ne bude dotyczne sprawozdanie wydrukowane i przyslane nam w jazyci ruskym.

P. **Kurowiec**. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Kurowiec.

P. **Kurowiec**! Wysokij Sojme!

Pidnoszu tuju sprawu z praktycznoho zhladu, bo to je dla nas nadzwyczajno ważnyj referat, a osoblywo dla nas selańskich posliw. My posły dostajemo lysty wid selam w sprawie zabudowania potokiw, zdrenowania moczariw ot i ja maju n. p. tukty z powita kału-

skocho specjalne zapytanie w riżnych tych sprawach. Ja w seji sprawi muszu porozumity sia z wyborciami a jak ne maju sprawozdania w jazyci ruskym, to ne mohu w sprawach tych poinformuwały sia o swoich wyborciw. Popyraju wnesenie na usunienie toji toczky z porjaddu dnewnoho.

P. **Staruch Antoni**. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Staruch Antoni.

P. **Staruch Antoni**. Wysokij Sojme!

Jak raz je nyni besida o 22 toczci, tak ja zabyraju hołos i wyskazaty muszu, jak my Rusyny jeśmo pokrywdyżeni dlatoho, szczo do 22 hoji toczky ne ma sprawozdania Wydiłu krajewoho w ruskym jazyci.

Sprawa ta je duże ważna dla nas selan, bo nam jak raz, najbilsze szkodyt woda. Otże, szcoby tuju sprawu prośli-dyty, treba jeju dokładnie perezczytaty i perestudjowaty, a jak raz, my selany toho ne możemo zrobyty, bo ne majemo sprawozdania w jazyci ruskym, łysz w polskym. Szcoby ne były raz wże upoślidżeni na wsich toczkach, to wnoszu, szcoby ta 22 toczka była usunena z porjaddu dnewnoho, i szcoby persze czytanie sprawozdania Wydiłu krajewoho o meljoracyach widbuło sia tohdy, koły bude sprawozdanie Wydiłu krajewoho predłożene nam takōż w jazyci ruskym.

Marszałek. Czy żąda kto jeszcze głosu? (*Nikt*). Rozprawa zamknięta. Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca, członek Wydziału krajowego p. **Pilat**. Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania nad wnioskiem p. Winniczuka — usunięcia tego punktu z porządku dziennego.

Kto jest za tym wnioskiem, zechce rękę podnieść. (*Po obliczeniu*). Jest głosów 17. Przeciw 71. Wniosek upadł.

Kto się zgadza z wnioskiem p. sprawozdawcy na odesłanie tego sprawozdania do komisji gospodarstwa krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*).

Wniosek przyjęty.

Przystępujemy do następnego punktu porządku dziennego.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o regulacyi rzek kanałowych. (**Aleg 490**).

Głos ma sprawozdawca poseł Pilat. Sprawozdawca, członek Wydziału krajowego p. **Pilat**.

Wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do komisji wodnej.

Marszałek. Czy żąda kto głosu?

P. **Sandulak**. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma Sandulak.

P. **Sandulak**. Wysokij Sojme!

Ja stoju perod toczkoj 23-ju. Je tu napysane: Persze czytanie sprawozdania Wydiłu krajewoho o regulacji rik kanałowych.

Pry tij toczci ne wydžu sprawozdania w ruskym jazyci i dlatoho zastanawljaju sia nad tym, szczo pry tak ważnoji sprawi ne ma dla selan, a osoblywo dla ruskych selan sprawozdania w jazyci ruskym.

My Rusyny stojimo na hadci, szczo by wže pryszow czas, kołyb ruskij jazyk ne buw ponyżenyj. Jeslyby tak było, toby do 23 toczky było sprawozdanie dla nas Rusyniw ruski, jak dla Polakiw polski. Dlatoho stawljaju wnesenie, szczo by dwajciat tretoju toczku usunuty z porjadku dnewnoho na tak dowho, až bude sprawozdanie se wydrukowane w jazyci ruskym, szczo by my wsi toczky zrozumili.

Sekretarz p. **Urbański**. Proszę o głos.

Marszałek. Głos ma p. **Urbański**.

Sekretarz p. **Urbański**. Stawiam wniosek zamknięcia rozprawy.

Marszałek. Jest wniosek zamknięcia rozprawy. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść (*Większość*).

Rozprawa zamknięta, do głosu zapisać pp. Oleśnicki i Makuch. Głos ma p. Oleśnicki.

P. **Oleśnicki**. Wysokij Sojme!

Pryluczajuś do wnesenia p. Sandulaka, kotryj żada je, szczo by persze czytanie sprawozdania Wydiłu krajewoho o regulacji rik kanałowych z porjadku dnewnoho usunuty, a to z toji przyczyny, szczo sprawozdanie w jazyci ruskym ne rozdane.

My wsi majže ruski pošły, kotri tutki zasidajemo, majemo to szczastje, czy neschastje buty perewažno delegatamy, deputatamy tych powitiw, w kotrych regulacja rik, a osoblywo regulacja rik kanałowych zanyma je persze misce.. I dla-

toho ne lysz dla użytku nynisznoho, szczo by sia zastanowyty nad perszem czytaniem w toji sprawi, potreba konieczno, szczo by pered oczyma maty to sprawozdanie tak, szczo by koždyj mił rozumity i czytaty, szczo koždyj potrzebuje znaty, ale takož i to hołowno dla użytku wyborciw, kotri nas zasypujut żadaniami i dopytawianiami w sprawi regulacji rik kanałowych, kotri domahajut sia usunenia krywd jaki sia im dijut w tim naprijami, kotri dochodjat wiidszkodowania swoich praw, takych praw, kotri sia im naležat pry regulacji rik kanałowych.

Do nas wsi sia zwertajut. Szczo by tuju pekuczu potrebu, tuju pekuczu koniecznist zaspokojity, potribno je, szczo bysmy mały sprawozdanie w jazyci ruskym, szczo bysmy na osnovi toho sprawozdania pouczyły naszych wyborciw, szczo sia dije. To sut' tak cikawi riezcy, a tak osloneni tajnoju, szczo lysz czerez małe wikońce, jakie je sprawozdanie Wydiłu krajewoho, dywyty možemo sia, szczo sia dije, abo szczo sia stało. Dlatoho dla koždoho pošła je požadane, je riez konieczna, szczo by mił to sprawozdanie distaty i pereczytaty, szczo by w naślidstwi toho mił rozważyty, o skilko ony interesam wyborciw jeha powita widpowidajut, o skilko żadania wyborciw jeha powita sut tam uwzhladneni, o skilko ich pretensji zaspokojeni, o skilko krywdy wyrinwani.

I z tych przyczyn chodyt nam konieczno o to, szczo by maty w swoim czasi to sprawozdanie i w jazyci ruskym i dlatoho popyraju wnesok towarzysza Sandulaka.

Marszałek. P. Makuch ma głos.

P. **Makuch**. Ja w powni hodžu sia na toj wnesok, popyraju jeha i hodžu sia na motywy nawedeni czerez moich dwóch peredbesidnykiw a wid sebe osobno nawedu, szczo majemo w naszym powiti rik kanałowu, szczo ciłyj rik żadania wyborciw zwerneni sut na to, szczo by sia informuwały, jak sprawa stoit, dlaczoho tak a ne inaksze zistała pošła hodžena, dlaczoho żadania wyborciw ne zistały uwzhladneni, dlaczoho taki a taki krywdy były własne зробleni, dlaczoho ne zistały wynahorodženi krywdy, jaki tam mały naši wyborci. Tož perworjadnoju riezcy jest, szczo by take sprawozdanie ne lysz w tij pošlidiw chwyły było predkladane, ale napered

na jakijś czas było nam wsim rozislane, aby my mogli rozhlanuty tu sprawu ine odnomu wyborcowy zwidtam daly informaciju i szczoby w zahali ta sprawa, kotra nasze selaństwo duze obchodyt, mohla z tymy selanynamy szcze pered zibraniem sia sojmu buty obhoworena, szczoby wid nych zažadaty riszenia toho, czy tak sia zadywlawjut na tu sprawu jak jest w sprawozdaniu.

Taka możnist zistała nam widniata, bo to sprawozdanie ne zistało nam dosy w mowi ruskij doruczone a w polskij doperwa teper, koły my widtiati wid naszych wyborciw. Z toi przyczyny nasz wniosk usunienia toczky 23 z porjanku dnewnoho je oprawdany.

Marszałek. Dyskysya została zamknięta, przystępujemy do głosowania. Podaję najprzód do głosowania wnioski p. Sandulaka, aby punk 23 usunąć z porjanku dziennego dopóki sprawozdanie nie będzie wydrukowane w języku ruskim i rozdane posłom. Kto jest za tym wnioskiem zechce rękę podnieść. (Po obliczeniu). Jest głosów 13. Kto się sprzeciwia wnioskowi zechce rękę podnieść. (Po obliczeniu). Jest głosów 70. Wniosek upadł. Kto jest za wnioskiem p. Sprawozdawcy, aby to sprawozdanie odesłać do komisji wodnej zechce rękę podnieść. (*Większość*). Wniosek przyjęty.

Przystępujemy do pierwszego czytania sprawozdania Wydziału krajowego o udzielaniu pożyczek bezprocentowych na osuszanie i drenowanie gruntów. (Al. 491).

Sprawozdawca poseł Pilat ma głos.

Sprawozdawca p. Pilat. Wnoszę, by to sprawozdanie odesłać do komisji gospodarstwa krajowego.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Przystępujemy do pierwsze czytania sprawozdania Wydziału krajowego o krajowym kursie praktycznym dozorców drenarskich. (Aleg. 492).

Sprawozdawca poseł Pilat ma głos.

Sprawozdawca p. Pilat. Wnoszę by to sprawozdanie odesłano do komisji gospodarstwa krajowego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Oleśnicki. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Oleśnicki.

P. Oleśnicki. Stawiaju wniosk formalnyj, szczoby toczku 25 obnymajuczu persze czytanie sprawozdania Widiłu krajewoho o krajewim kursu praktycznym dozorców drenarskich usuneno z porjanku dnewnoho aż do czasu, koły ono w ruskym prymirnyku wydrukowane i posłam widdane bude.

Pobiecz argumentiw stereotypowych, szczo do naruszenia praw jazyka ruskoho i regulaminu imenno §. 3. ust. 4. muszu pidnesty, szczo sprawozdanie, o kotre tut chodyt, w zwiazzy zi sprawozdaniem z toczky 24, kotre my majemo w jazyci ruskym rozdane, maje ne lysz znaczinie dokumentu sojmowoho dla posliw ale maje takoz znaczinie pedagogiczne dla nas jako osib wpływowych w kraju i u swoich wyborciw pewne słowo majuczych. Jest zahalne streniienie szczoby nasi hromady i selan zaochoczuwaty do toho, szczoby ony roboty drenarski na swoich hruntach perewodyły, i szczoby tuju meljoracyju kultywowowały. Czujemo narikania, szczo nasze selaństwo ne rozumije toji instytucji i ne zaprowadzaje kursiw drenarskich i szczo tomu treba wsimy syłamy protiwdilaty. Otże koždyj posoł uważaje za swij obowiazok w swoim powiti kultywowaty tu meljoracyju i požadaniem jest dla neho, szczoby majuczy to sprawozdanie mih o dekotrych jeho instrukcyah poznakomyty sia i zakomunikowaty swoim wyborciam i dlatoho ja takoz z tych przyczyn praktycznych uważaju mój wniosk za oprawdanyj.

Marszałek. Czy żąda kto jeszcze głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto się zgadza w myśl wniosku p. Oleśnickiego, na usunięcie tego punktu z porjanku dziennego zechce rękę podnieść.

(*Posłowie głosują.*)

Kto jest temu przeciwny zechce rękę dodnieść.

(*Po obliczeniu głosów*).

Jest ten sam stosunek co poprzednim razem. Wniosek upadł. Kto się zgadza na wniosek p. sprawozdawcy zechce rękę podnieść. (*Większość*). Przyjęty.

Przystępujemy do Pierwszego czytania sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie operacyj agrarnych (Aleg. 493).

Sprawozdawca poseł Pilat ma głos.

Sprawozdawca p. **Pilat**. Wnoszę by sprawozdanie to odesłać do komisji reform agrarnych.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. **Lewicki**. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. **Lewicki**.

P. **Lewicki**. Stawljaju farnalnyj wnesok, szczo by punkt 26 z porjadku dnewnoho nynisznoho zasidania to jest persze czytanie sprawozdania Wydiłu krajewoho w predmeti operaciji agrarnych usunuty z predmetu narad nynisznich do toho czasu, koły to sprawozdanie ne bude wydane w jazyci ruskym i posłam udiłene.

Toj mij wnesok opyraju na wyrażnij postanowi §. 3. ust. 4. regulaminu sojmowoho jakyj do teper jest prawosylnyj znaczyt obowiazuje Wysoku Pałatu. Ne možu prote poniate, z jakoji pryčyny wzhladno na jakij własiwo pidstawi Sojm kotryj toj regulamin uchwaływ, sam jeho naruszuje, ne pryderżyjucy sia jeho. Preciń jak tut stwerdżeno wże i zi storony Ekscellencyi Marszałka i zi storony wsich besidnykiw, jaki z pomiż polskich posliw promowiały ust. 4, §. 3. regulaminu nijakoho sumniwu ne poły-szaje, szczo wsi sprawozdania Wydiłu krajewoho i komisji majut buty rozdawani czenam Sojmu to jest posłam w jazyku polskym i w jazyku ruskym. Ne ulahaje sumniwowy, szczo ti sprawozdania powynni byty w jazyku polskym i w jazyku ruskym rozdawani posłam wczasno pered perszim czytaniem, bo *ratio legis*, pryčyna toi postanowy leżyłt oczewydnio w tim, szczo by ne lysz pošły polski ale i ruski mohły w swojij maternij mowi poznakomyty sia z dotycznem predłożeniem czy to Wydiłu krajewoho czy komisji i szczo by na tij pidstawi znajucy predłożenie mohły zaberaty hołos a osoblywo pry perszim czytaniu, szczo do prydiłenia sprawozdań do odnoji z komisji wże istnujuczych wzhladno ewentualno, szczo do prydiłenia do osibnoji komisji. Jak kažu postanowa ta poklykana §. 3. ust. 4. jest zowsim jasna i ne možna z neji wytiahaty nijakich dwuznacznosty abo ne možna pryminiuwaty tut jakichnebud sumniwiw, bo jazyk polskij i ruskyj tut postawleni na riwni a sia postanowa bezwzhladno ne pidlahaje żadnomu wyimkowy, choťby zacho-

dyły dijsno techniczni perepony, o kotrych buło tut zhadano.

Jesły otże pryjmemo na riez ustaleniu i ne pidpadajućczoju żadnomu sumniwowy, szczo, jest taka postanowa regulaminu, jesły dalsze stwerdymo takož, szczo regulamin jakij obnymaje tu postanowu zistaw prawosylno pryniatyj Sojmom krajewym i nyni obowiazuje, to uważajemo, szczo łomienie toho regulaminu jest riczeju prosto nedopustymoju po mojejij hadci nazwanoju, szczo by toj sam Sojm, kotryj zawsihdy poklykuje sia na swoi zakony i regulamin, kotryj zwidse dla sebe stawlaje wnesky i prerogatywy i wyprowadźaje swoi uprawnienia, szczo by toj sam Sojm swoi postanowienia łomaw.

Koły łomyt sia postanowienia regulaminu dlatoho, szczo panowe Polaky majete perewyyszajucyju bilszist i na nas zastupnykiw ruskoho naroda ne zważajete, to rozwaźte, szczo my tut w Sojmi ne stoimo pered wamy sami, szczo za namy stojat milijony ruskoho naroda, jakij czeźje potrafiłt za swoji prawa nacjonalni obstojať.

Take traktowanie spraw, szczo by regulamin obchodyty i poneżaty przyznane prawo riwnoprawnosty druhoho naroda, prawo nacyjonalne, nezapereczene i nesumnijne, może buty uważane z naszoho boku za prowokowanie toho naroda.

Porozumijte prote nasze stanowysko zowsim pryncypialne, szczo widklykajucy sia do toho regulaminu i na w zahali przyznanu nam riwnoprawnist, ne možemo wid toho pryncypu widstupyty, bo chto naruszaje prawa naszoho jazyka, toj tym samym naruszaje nas i nasz ruskyj narid.

Ja umysne szcze raz poklykaw tu postanowu §. 3. ust. 4. regulaminu, szczo by zwernuty uwahu waszu, szczo by wy tak ne postupały, bo jesły bilszist nasylno łomyt' uchwałyenyj soboju regulamin wzhladno postanowu regulaminu to tym samym witwyraje sia firtka nam menszo-sty tut takož szukaty dorih, szczo by regulamin obchodyty tak jak toho wymahajut interesy naszoji taktyki politycznoji.

Zwertaju uwahu na dalszi konsekwencyi, jaki wyjty możut' z toho, szczo pry uchwałach sojmowych, wzhladno pry uchwaluwaniu zakoni w krajewych regulamin nebuwaje doderżanyj, ale narusze

nyj. Z widsy bude konsekwencjeju kwestyowanie waźnasty uchwał i prawosylneasty zakoniw, kotri w tij Pałati sut' uchwaluwan. Se bude prostou konsekwencju logicznoj konecznasty, z jakoj my budemo mohły zrobyty užytok, a tohdy pobaczymo, czy wyjde chosień z tych spraw, kotri tak sia traktuje, szczo pomymo naruszenia regulaminu prydlaje sia ich komisjam.

Suprotyw toho, my zastupnyky ruskoho naroda bez ohladu na storonnycstwa stoimo pered wamy z tym konecznym postulatom, by wy dalsze naszych praw ne łomaly, ne naruszaly, bo take postupowanie wyklycze konsekwencji welme przykry w sprawi o kotroj wy tak szyroko howoryte, se je wo wzaimnych otworenjach pomiż narodnostju ruskoju a polskou w kraju.

Dlatoho jeszcze raz ponawliaju wniosk formalnyj, szczo aby Sojm zwoływ uchwałyty, szczo persze czytanie sprawozdania Wydiłu krajewoho w predmeti spraw hirnychych usuwaje sia z porjadku dnewnoho, až do czasu, doky bude wyhotowane i rozdane posłam sprawozdanie takož w jazyci ruskim.

Marszałek. P. Staruch Tymoteusz ma głos.

P. T. Staruch. Wysokij Sojme!

Pry punkti 26 popyraju w cikij powini wnesenie na usunienie toho sprawozdania z porjadku dnewnoho, bo sprawy agrarni i wsi operacyji agrarni kohoż obchodiat' bilsze jak ne nas, posliw sełanskich ruskich.

Ja duże cikawij, szczo w tim sprawozdaniu Wydiłu kraj. skazane o operacjach agrarnych, bo ja o tim w praktyci dosy niczoho ne czuw.

Moi Panowe! Z widky ja to možu wziaty? W predłożeniu toho nema, a czekaty, až to predłożenie bude wyhotowane, koły sprawozdanie bude widoslane do komisiji hirnychoj — ne czas; otže z widky ja možu sia dowidaty, szczo je w tim sprawozdaniu. Chotiajby ja nawit i należaw do komisiji hirnychoj, to takož ne možu zastanowyty sia o sprawach, o kotrych ja ne možu czytaty, bo dijstno dla mene o tim, sprawozdania ne ma. I dywna riez, szczo my majemo tut hołosuwaty i szezōś połałodžuwaty, czoho dijstno na porjadku dnewnim nema, bo predłożenia ne ma. Je sprawdi sprawozdanie w polskij mowi, ale reprezentanty druhoji tak samo waźnoji toj kraj za-

meszkujuczoi narodnasty, kotra ponasty takož taki sami tiahari — sprawozdania ne majut'.

Pokrywđenje, jaky z toho w naprjami nacyonalnim wypływaje, wideczuwaje ciłyj ruskyj narid. Kołyb my ne wystupyły suprotyw toho, szczo ne majemo predłożen ruskich, szczo doperwa musilyb znosyty odynyci, ketri musiat' boroty sia za bilety ruski na żeliznyciach.

Szczo mohłyby ony skazaty, jeslyby reprezentanty ruskoho naroda w tak waźnij sprawi ne stajut' w oboroni praw, kotri nam przyznaje nawit' regulamin, §. 3. ust. 4. postanawljacy, szczo sprawozdania majut' buty w polskym i ruskym jazyci predłożeni.

Pewno, szczo to dla was dywno, jak toj spokijnij dosy narid. naraz tut, w polskim sojmi pokazuje, szczo potrafyt' wystupyty protiwo nechtowania najświatijszych jeho praw nacyonalnych, ale ja skažu, szczo jak raz dywnijsze, szczo wy ne postaraly sia o to, aby nam wymireno riwni prawa, taki, jak wam. Nas je, prawda, menszist' i wy czysłyte, na se szczo nas pry koźdim punkti perehołosujete, ale znajte, szczo nas kilkoich potrafyt' wystupyty w oboroni przyrodnich praw naroda.

Toje postupowanie wideczuw ciłyj narid — dywłaczy sia, jak wy możete z czystou sowisteju perechodyty nad naszymy protestamy abyšte naszych praw ne nechtowały, do porjadku dnewnoho i mymo naszych protestiw widsyłały wsi sprawozdania do preznaczenych komisij.

Nasz hołos protestu musyt' zaważyty, i wy musyte dijty do perekonania, szczo tak tut w tij Pałati, jak i na jenszych polach ne śmijete dalsze doptaty naszych praw nacyjonalnych, bo my zastupnyky naroda ruskoho, do doptania tych praw ne dopustymo. Jak! śmije dotyczna instytucija krajewa, Wydił krajewyj dopyskaty sia nechtowania naszych praw narodnych?

Koły my odnaki tiahary ponosymo, tak możemo riwnych praw żadaty, a koły sut' sprawozdania w polskij mowi. to pytajuś, dlaczoho nas pomynajut'?

Moi Panowe! My ne odnu tiazku znawahu wže znesły, ale na buducze ne możemo znosyty i dlatoho budemo nasz protest ponawlaty pry koźdim punkti, a to widobie sia hołosnym widhomonom w ciłym kraju. Weś narid ruskyj stane

jak lawa po naszej stronie, a wy perekonajecie się na drugi raz, szczo my chotiaj tuju odrobynu praw, kotra przecież uchwalona zistała waszemu bilso-
steju (a kotra nam mnoho praw naszych zanechtowała) tuju odrobynu, kotra nam kynena zistała „jak psowy mucha“ — potrafymy oboronyty.

Dlatego przyłączają się do wnesienia towarzysza i popyrają żądanie, szczo by toj punkt usunuty z porjarku dnewnoho na tody, koły sprawozdanie bude wydrukowane w naszej ruskiej mowi.

Marszałek. P. Dumka ma głos.

P. Dumka. Wysokij Sojme!

Poperaju wnesienie, szczo do usunienia seji toczki z porjarku dnewnoho i widosłania jej do Wydiłu krajewoho, szczo by sprawozdanie było wydrukowane takż w ruskim jazyce, a to z toho powodu, szczo operacyji agrarni suť predmetom možna skazyty, dla nas selan majże najważniejszym.

Ne možu pry perszim czytaniu w toj chwyli szyroko o tym predmeti rozwodytyś, ale to tilko skažu, jakych my informacyj možemo my posły selański tutky zasiahnuty i z czym majemo pered naszymy wyborciamy stanuty, jak my samy ne majemo poniatia o tym, jaki projekta nam Wydił krajewyj w tym napriami predkladaje. Jako posoł selanyn stoju na stanowyszczu, szczo i kasta chłopskaja musyt' buty poświdomlena o tym za czym posoł jeji hołosuje, na szczo ruki pidno-
syť, o czym w Sojmi sia howoryť — a jak ja možu z czystoju sowistju se wy-
skazyty tak, abo tak? Nyni wyborci posła interpelujut na wsi boky, jak win ich zastupaw w sprawach rilnych, komasacji gruntiw, w sprawach operacyj agrarnych, kotri nas w kraju najbidnijszych najbilsze dotykajut', bo nas nuźda tysne i wyhaniaje na wsi kuty świta, a my wydymo, szczo iz tych operacyj agrarnych może buty dla nas, dla stanu rilnychoho chłopskoho, tak polskoho jak ruskoho, jakyjś pożytek. Otże my na toti interpelaciji widpowisty ne možemo, bo projektiw ne znajemo, i zadlatoho trebujemo, aby nam jako reprezentantom ruskoho naroda były projekta i sprawozdanie podani w ruskim jazyce, abyśmo mohły z czystoju sowistij siu toczku potwerdyty.

Tuť towarzyszy selane posły polski zajawyły, szczo ony hodiť się z namy,

ale może buty, szczo wony jako nacja, kotra ne czuje się tak pokrywdżena, jako nacja panujeca, lipsze winowana i traktowana, może budut' tuť protywnam hołosuwaty z ohladiw politycznych. Ale dumaju, szczo tuť w toj sprawi, koždyj sel-
skij polityk musyt' buty za tym, aby my mohły jak najdokładnijsze przyhlanuty się riezki kotra nas najbilsze dotykaje, a o kotrij my ne distały sprawozdania w swoim jazyce.

Proszu o widroczenie połałodżenia toji toczki porjarku do czasu, doky ne budemo mały sprawozdania w ruskim jazyce.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Pilat.** Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Podaję naprzód do głosowania wniosek p. Lewickiego o usunięcie tego punktu z porjarku dziennego. Kto z tym wnioskiem się zgadza zechce rękę podnieść. (Po obliczeniu). jest głosów 16. Wniosek upadł. Kto przyjmuje wniosek odesłania sprawozdania do komisji dla spraw agrarnych, zechce rękę podnieść. (Wielkość). Wniosek jest przyjęty.

Zanim przystąpimy do dalszego punktu porjarku dziennego, zarządzę wybory do komisji do których wybory są na porjarku dziennym a mianowicie:

Wybory uzupełniające do komisji:

budżetowej — 3 członków — w miejsce śp. Badeniego Kazimierza, Skałkowskiego i Trzecieckiego.

bankowej — 1 członka — w miejsce śp. Skałkowskiego.

drogowej — 1 członka w miejsce śp. Głębockiego.

gminnej — 2 członków — w miejsce członka Wydziału krajowego p. Bernadzikowskiego i b. p. Fruchtmanna.

górnicej — 2 członków — w miejsce śp. Głębockiego i rektora Niementowskiego.

petycyjnej — 1 członka — w miejsce śp. Głębockiego.

prawniczej — 3 członków — w miejsce rektora Fiericha, b. p. Fruchtmanna i śp. Skałkowskiego.

reformy wyborczej — 1 członka — w miejsce ś. p. Badeniego Kazimierza.

sanitarnej — 2 członków — w miejsce członka Wydziału krajowego p. Bernadzikowskiego i ś. p. Trzecieckiego.

solnej — 1 członka — w miejsce ś. p. Głębockiego.

wodnej — 1 członka — w miejsce rektora Niementowskiego.

Tudzież wybór uzupełniający jednego kwestora — w miejsce ś. p. Głębockiego.

Do komisji skrutacyjnej zapraszam pp. posłów: Komorowskiego, Rittla, Makucha i Czaykowskiego Władysława.

Proszę odbierać kartki.

Proszę pp. posłów oddawać wszystkie kartki jakie panom zostały rozdane — razem gdyż wybór odbywa się równocześnie.

(Po krótkiej przerwie).

Gdy już wszyscy pp. posłowie oddali kartki — głosowanie skończone.

Podczas skrutynium przystępujemy do dalszego punktu porządku dziennego którym jest:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie ukrajowienia dróg. (Al. 494).

Sprawozdawca poseł Dąbski ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Dąbski.

Wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do komisji drogowej.

Marszałek. Roprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Makuch. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Makuch.

P. Makuch. Wysokij Sojme!

Toczka 27. jest odnoju z najważniejszych spraw, jaki przychodził to roku pie obrady Sojmu.

Pomynaju wże ti pryncypialni motywy, jaki tut były tilko razy powtórzeni i zwernu łysz uwahu na praktycznu storonu. Sprawa, kotra obbhodyt ciu ludnist, kotra bude kosztowała miliony hrosza krajewoho, ne zistała nam rozisłana. Predłożenie distaje sia w poślidnij chwyły a dodatku sprawozdania w jazyku ruskym brakuje jak pry inszych.

Preciń se jest perszorjadna sprawa, szczyoby my sia mohły zastanowyty, jak sia sprawa czerez Wydił krajewyj zistała postawlena.

My musemo riszuczno domahatyś wid Wydiłu krajewoho, szczyoby toho roda postupowanie buło usunene, szczyoby my mały możnist pered tym zorjentuwały sia w tych sprawach, jaki przychodiat na porjadok dnewnyj, a tym bilsze jesły rozchodyt sia o sprawu taku, kotra kożdoho z nas musyt obchodyty.

Preciń ne koždy z nas należyt do komisji, do kotroj sia sprawa jest przydiłana i ne maje możnasty jeji w komisji poperaty.

Jeslyby sprawozdanie pered tym buło nam predložene, to pewno koždy z nas w interesi własnim i swoich wyborciw, buwby sia nih swoich wyborciw zapytaty, jak sia na siu sprawu zadywłajut'.

Seho wsioho ne zrobieno a nas ruskych reprezentantiw jeszcze i w toj sposib pomyneno, szczo ne łysz ne distałyśmo sprawozdań pered tym, ale w zahali nijakoho sprawozdania ni distałyśmo.

I naraz taka sprawa, kotra miliony hrosza krajewoho zaangażuje, przychodyt' tut nepryhotowana.

Ne małyśmo możnasty skontrolowaty seji mapy, jaka tam jest wyrysowana, aby sia podywyty, czy my wo wschodnij Hałyczyni jeśmo tak pokrydżeni, jak mapa pokazuje.

Z tych przyczyn, szczyoby tym wsim, kotri z nas ne należyt do komisji daty możnist gruntownoho obznakomlenia sia zo sprawoju, proszu, szczyoby se sprawozdanie do seho czasu, doky ne bude predložene w ruskij mowi, usunuty z porjadku dnewnoho.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu?

P. Skwarko. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Skwako.

P. Skwarko. Wysokij Sojme!

Sprawa znachodiacza sia na porjadku dnewnim je dijstno — jak poperednyj besidnyk wykazaw — duże ważna.

Nam rozchodyłoby sia o se, szczyobyśmo wydiły przychylnist sprawozdania zhladno Wydiłu krajewoho dla seji sprawy — imenno dla sprawy dorih.

Znajemo, szczo na komunikacyju w Hałyczeni narikajemo sami i narikajut

ynszni narody. Znajemo, szczo naszi mista i torhowli ne pidnosiat sia dla braku dorih a se dlatoho, szczo dorohy, kotri luczat mista, ne sut ukrajewleni, ne sut w dobrim stani. Rozchodyt' sia nam o te, czy Wydił krajewyj zhladno sprawozdawec' prychodyt' tu z wneseniamy, kotri obnymalyby šit' dorih luczaczych mista i bodaj najbilszi hromady i sela i czy predložyw nam sprawozdanie, kotre uzhlanyło siu welyku potrebu uregulowania spraw komunikacyjnych i czy z tych zhladiw ne treba ewentualno nowoji komisiji jakaby toju sprawoju zaniała sia.

Otže z tych zhladiw, ne majuczy predloženia w jazyci ruskim, ne znajemo szczo w tij sprawi sprawozdawec' zhladno Wydił krajewyj proponuje.

I dlatoho, szczo bys'mo mohły poznamyty sia z toju sprawoju iz sprawozdań drukowanych w jazyci dla nas zrozumili, se jest ruskim, popyraju wnesenie wneskodawcia. szczo by toczku 27. usunuty z porjadku dnewnoho až do czasu, doky ne bude nam predložene sprawozdanie w jazyci ruskim.

Marszałek. Czy żada jeszcze kto głosu?

P. Sodomora: Proszu o hołos.

Marszałek: Głos ma p. Sodomora.

P. Sodomora. Wysoka Pałato!

Sprawa, kotra jest na nynisznim porjadku dnewnim, jest dla nas chłopiów tak ważna, szczo my ne možemo mowczkoju jeji perepustyty.

Sprawy ukrajowlenia dorih, to jaby poriw naw zi sprawoju organizmu ludzkocho, kotryj jak ne maje zdrowych nerwiw ne może poprostu żyty. Otže tak samo maje sia riez z komunikaczej, kotra jesły ne jest w dobrim stani, narażaje cile nasehlenie na straty.

Dla toho chtilybys'mo pry tij toczci dokładno zrozumity, szczo Wydił krajewyj w tij sprawi zrobij i jak jeji w swoim sprawozdaniu prdstawij. A poneže my takoho sprawozdania w naszym ruskim jazyci ne distaly, dlatoho ja poperaju wnesenie towarysza wneskodatela i proszu, szczo by toczku 27. z porjadku dnewnoho usunuty až do czasu, doky ne bude nam predložene w jazyci ruskim.

Marszałek. Czy żada kto jeszcze głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania.

Podam najpierw do głosowania wniosek p. Makucha, który żądał ażeby punkt 27. usunąć z porjadku dziennego aż do czasu, dopóki w tej sprawie nie będzie przedłożone sprawozdanie w języku ruskim.

Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Mniejszość*). Jest głosów 14. Jest ten sam stosunek, jak przy głosowaniu nad analogicznym wnioskiem nad p. 26.

Wniosek upadł

Kto się zgadza na odesłanie tego sprawozdania do komisji drogowej zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje: Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie powiększenia etatu oddziału techniczno-drogowego Wydziału krajowego (*alg. 495* i pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie zmiany etatu urzędników krajowego Biura kolejowego (*alg. 496*).

Sprawozdawca poseł Dąbski ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Dąbski: Wnoszę o odesłanie tych sprawozdań do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żada kto głosu?

P. Skwarko: Proszu o hołos.

Marszałek: Głos ma p. Skwarko.

P. Skwarko. Wysokij Sojme!

Jeśmo pry toczci 28 porjadku dnewnoho, kotra kraktuje o sprawozdaniu Wydiłu krejewoho w predmeti pobilszenia etatu widdiłu techniczno-dorohowoho Wydiłu krajewoho.

Sprawozdatel stawlaje wnesenie na widostanie seho sprawozdania do komisji budżetowej.

Sprawozdania seho ne majemo przed soboju w jazyci ruskim — tak jak se nakazuje §. 3. regulaminu

Dlatoho ja stawlaju wnesenie na uchylenie seji toczky z porjadku dnewnoho z przyczyn zasadniczych i praktycznych — imenno dlatoho z zasadniczych, bo tu naruszono regulamin, kotryj zaperucza nam w §. 3. minimalni prawa dla naszoho jazyka.

Jesłybys'mo lekhduszno perejszły nad toju sprawoju do porjadku i pozwa-

lały na take traktowanie wzhladno nechtowanie regulaminu, to se mohłoby buty pretekstem na buducznist i mohłoby dijty do toho, szczo prawa naszoho jazyka wsiudy pry koźdim paragrafi regulaminu byłyby nechtowani.

Dlatocho my zasadnyczo musymo domahaty sia, szczooby regulamin buw jak najtocznijsze wykonywanyj i szczooby prawa naszoho jazyka zagwarantowani nam §. 3. regulaminu, a tak samo i wsiemy inszyny byłyby salwowani.

Dywna ricz, jak ono mohło sia tak staty szczo łysz sprawozdań w jazyku ruskym nema sut' wsi polski.

Mybyśmo chotily wydity, jakby panowe Polaky postupyły, jeslyby ne buło sprawozdań w jazyku polskym. Meni sia zdaje, szczo Panowe, kotri majete tu taku perewahu, szczo robyte w koźdij sprawi, szczo choczyte, nawit małoho wyniatku, nawit małoho pereoczenia pry kotrim ne bułaby jakaś sprawa w polskym jazyku traktowana, absolutno spokijnobyśte ne znesły, ale dojszłoby do takych awantur, szczo na buducznist podobne zanechtowanie polskoho jazyka czerez brak polskich sprawozdań nikolb sia ne stało.

Odnak my terpymo nechtowanie naszoho jazyka wid dowhych lit i perepuskajemo riźni braky i nedostatky, odnak zrozumijte, szczo ne możemo dalsze takoho stanu terpity.

Jeslyby my baczily bodaj szczo je takoz brak pewnych sprawozdań w jazyci polskim tak jak je brak w jazyci ruskim, to bodaj mohłybyśmo nazwatyś „socii doloris“ i mohłybyśmo taku krywdu skorsze znesty, odnak jesly toho ne baczymo, to musymo dyuwaty sia, jak mohło sia staty, szczooby wsi sprawozdania były w polskim jazyci, a taka masa ich ne nachodyła sia pered namy w jazyci ruskim.

Pidnosiaczy tii momenta ja ne robłu dokoru JE. p. marszałkowy, choczu tilki dokazaty, szczo to je systema i szczo taja systema dowela až do tak welykoi nedbalosty w tij najwyższyj magistraturi krajewij autonomicznij, de wytworiw sia takij pohlad, szczo tuju sprawu možno zlehkoważyty, možna jazyk ruskyj znechtowaty.

My ne możemo robyty JE. p. marszałkowy dokoru prymirom z toho wzhladu szczooby buw ne praciowytyj, my mu-

symo przyznaty szczo JE. p. marszałok je czołowikom duże praciowyty, szczo je prymirom dla wsich swoich urjadnykiw i sami urjadnyki przyznajut szczo daje wsiudy prymir praciowytosty.

Otze my ne choczemo robyty dokoru JE. p. marszałkowy, tilky choczemo dokazaty szczo se je systema kotra tak whnizdyla sia i wsiaknuła tutky w ujawu najwyższoj magistratury antonomicznoi, szczo nawit ne zważaje sia na te.

Otze te choczemo zaznaczyty, a dalsze zdajet sia nam, szczo w interesi ciłoi Wys. Pałaty leżyty szczooby zwernuty uwahu Paniw, szczo zachodyt' taka nedbalist i lehkoważenie jakoi nebud sprawy, szczooby Wys. Pałata se należyto osudyła i zrobyła widpowidnyi napir szczooby te lehkoważenie i nechtowanie naszych praw w buducznosty usunuty.

Dalsze ja po prostu zrozumity ne możu, jak może buty połahodźuwane szczoś, szczo je zowsim protywwakonne. Tut regulamin każe szczo musiat buty sprawozdania w odnim i druhim jazyci, tymczasom nema takich sprawozdań.

Otze ne możu po prostu zrozumity, jak może buty takie welykie nadużytye, szczooby toj regulamin buw kompletno znechtowanyj i zignorowanyj, toj regulamin, kotryj je precin wyskazom toji Wys. Pałaty.

Nyni Panowe stanuly w superecznosty do swoich własnych uchwał.

Taż takie stanowysko Paniw wytworyt po prostu pohlad i perekonanie szczo Panowe sami diłajut szczoś straszno protywwakonnoho, obrazyt' poczucie prawne, poczucie zakonne szyrokich mas.

A dalsze Panowe precin zawsilidy starajeteś wykazaty, szczo tak szanujete zakon i wsiaki prawa.

A dalsze, wyrynuła nedawno kwestja porozumienia wsich Sławian, a naraz Panowe jak narid. sławiańskij dokazajute, szczo sami wystupujete poseredno protiww tomu porozuminiu sia Sławian i ich wzaimnoi oborony pered naporom inszych narodiw ne sławiańskych, jesly nechtujete prawa swoich najblyższych susidiw i bratnioho narodu.

Dalsze czy Panowe ne zdajete sobi sprawy z toho, jak to stanowysko Paniw w tych sprawach pryczyniaje sia do rozdrażnienia szyrokich mas w kraju, jak

pryczyniaje się do wytworzenia agitatorów różnych i jak tii agitatory na tii własne hwestii budut u wsich swoich wystupach jzdyty i narodowy unaoczniewaty, jak to najwyższa włast zakonodatelna i krajewa ignoruje i nechtuje tii prawa.

Czy se leżył w intencji Paniw szczoby narid mih buty zadla toho własne rozdraznenyj, rozagitowanij i tak dalsze?

Czy dalsze Panowe ne zwertajete takōż uwahy szczo czerez takie naruszowanie najusłownijszych zakonow musyte sia precin predstawyty w widminnim i temnijszym świtli pered centralnymy włastiamy, pered inszymy narodamy, pered świtom, kotryj bilsze abo mensze w poślidnych czasach sympatyzuwaw z Waszymy ideałamy narodnymy a tut baczuczy jak postupujete czy ne zdwyhne ramenamy i ne zaczne w inszyj sposib na Was zadywlaty sia?

A potomu czy czerez swoje stanowysko w sprawie naszych wneseń ne dajete Panowe dokazu woroham naroda polskoho w ruki w poborjuwaniu zmahañ wsilakych samoho naroda polskoho?

Ne leżył se w interesi naszoho na rodu to wsio Panam przyhaduwaty, ale jak raz leżył se w interesi naroda polskoho.

Proszu sia nad tim zastanowyty i sprawa traktowaty možlywo najsprawedliwysze, bo wsiakie insze traktowanie ne sowistne, ne czestne toji sprawy widbije sia mensze na nas, bo Panowe precin wydiat i wsi uznajut szczo wystupujemy w oboroni i bilsze naszymy sylamy tut zrobyty ne možemo, ale widbije sia na czesnoti, na intencjach, na zmahaniach, na ideałach jak raz polskoho naroda!

Ja tutki szcze pidnesu te, szczo precin besidnyky ne z naszoho Klubu ale jak raz z polskich i to z różnych, uznaly słusznist naszych wneseń, jakżeż otże można protywryczyty tomu i jak można zanymaty w praktyci przy hołosowaniu zowsim insze stanowysko?

Dlatocho ja apeluju do Paniw, szczo-byście bodaj na poślidku przy kińcy poprawly swoju i doteperisznu ochybku i czerez zaniatie innoho jak sehoczasne stanowysko w sprawie naszych zmahañ, salwowaly powahu seji Wys. Pałaty i salwowaly swoi ideały narodni, i dlatocho

stawlaju wnesenie na uchylene seji toczky z porjadku dnewnoho.

Marszałek. Głos ma p. Staruch Tymoteusz.

P. T. Staruch. Proszu J. E. p. Marszałka, ja budu promawlaty w dwóch naprjamach: raz dla popertia wniesku towarysza p. Skwarka w naprjami usunienia toi toczky z porjadku dnewnoho, a potomu szczo by ewentualno postawyty wnetok o widosłanie toi toczky do inszoi komisiji, jeslyby wniesok na usunienie jej z porjadku dnewnoho ne perejsow. (**Marszałek:** proszę).

Pewno szczo dywno to wychladaje koły ruski reprezentauty na własnij swojij zemli, w swojij witeczyni zmuszeni sut tak boroty sia o te, szczo by nasze słowo w tii Wys. Pałati buło uszanowane. My pryjszly do toho szczo musymo nyny boroty sia, aby sprawozdania dla reprezetantiw naroda ruskoho były predkładani w ruskij mowi.

Panowe, wam te wychladaje — jak ne oden wże tu zwertaw uwahu — trochy za dywno. Pewno, ja wychodžu z toi toczky szczo sytyj wsehda ne wiryt hołodnemu i chotiajby toj hołodnyj chrestom kław sia i prosyw sia o kusznyciu chliba, to sytyj bude śmjatyś i skaże możesz wytrymaty.

Te same dije sia tu w tii sprawie. My howorymo wże dwa dni, naprowadzujemy rozlyczni argumenty, rozlyczni fakty, udowadniajemo nasze pokrywdzenie, a Wy przyznajete nam racju, ale w dijestnosty ciłkom inaksze diłajete.

Proszu Paniw, tut przy 28 toczki sprawozdanie Wydiłu krajewoho predkładaje pobilszenie etatu widiłu technicznodorohowoho, a te precin wkładaje tiaharu na kraj, bo musyt buty pobilszenie personalu. Otże posoł musyt' proczytaty to sprawozdanie, pobaczyty jakij projekt tam sia znachodyt', o skilko pobilszaje sia toj personal urjadnyczyj a treba perehlanuty dokładno bo znajemo, szczo przy poklykuwaniu personalu do wsich instytuciji w kraju faworyzuje sia narodnist polsku a naszu polyszaje sia.

Otże tut radbym duże bez wsiakich dalszych zakydiw proczytaty te szczo tam Wydił krajewyj predkładaje a jak wozmu sia do toho koły toko nema?

Z tych tii nawedenych pryczyn jak wże iż inszych storin pidneseno ja je za tim, szczo by taja toczka zistala

usunena z porjarku dnewnoho a predložena až todi, koły bude se sprawozdanie wydrukowane i nam predložene w ruskij mowi.

Na słuczaj kołyby Panowe jak i prynczynszych toczkach ne prychyliły sia do naszoho wnesku i ne usunuly toi toczky z porjarku dnewnoho, pozwolu sobi umotywuwały, szczo taja toczka ne należyt do toji komisiji, do kotroi wnosyt prydiłenie p. sprawozdawcë, ale do ynszoi.

Otże chodyt tu o sprawozdanie Wydiłu krajewoho w predmeti pobilszenia etatu techniczno-dorohowoho, a p. sprawozdawcë wnosyt' o prydiłenie toho sprawozdania do komisiji budżetowoi. Meni sia zdaje, szczo kompetentna komisija tut je jak raz komisija dorohowa, bo łysz ta może rozhlanuty, czy zachodyt potreba pobilszenia toho technicznoho personalu. Komisija budżetowa precin riszaje łysz o tim, czy przyznaty wydatok jakyjś czy ni, ale o pobilszeniu etatu, o pobilszeniu personalu precin ne może riszaty komisija budżetowa, ale dorohowa, bo wsiaki sprawy, kotri dotyczat dorih naležat' do komisiji dorohowoi.

Ja wychodžu z toho pohladu, szczo p. referent ne stoił tutky na prawdywym stanovyszczu i buwbym za tim, szczo by to sprawozdanie widosłaty ne do komisiji budżetowoi ale do komisiji dorohowoi i dlatoho stawljaju wnesok: Wysokyj Sojm zwołył uchwałyty w razi ne usunenia 28 toczky z porjarku dnewnoho, szczo by sprawozdanie dotyczne zistało widosłane do komisiji dorohowoi.

Marszałek. Czy žada jeszcze kto głosu?

P. Lewicki. Proszu o hołos w sprawie hołosowania, po mysły § 69 ustupu druhoho regulaminu.

Marszałek. Głos ma p. Lewicki.

P. Lewicki. Stawljaju wnesok formalnyj i prośbu do J. E. Wysokopowažanoho p. Marszałka, szczo by zwoływ stwerdyty cyfrowo, kilka hołosiw pało za wneskom a kilka protyw wneskowiy.

Marszałek. Robię to przy wszystkich wnioskach.

Czy žada jeszcze kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie žada, rozprawa zamknięta, głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca, członek Wydziału krajowego p. **Dąbski**. Zrzekam się głosu.

Marszałek. Wobec tego przystępujemy do głosowania. Co do punktu 28 jest wniosek na usunięcie tego punktu z porjarku dziennego. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (*Po obliczeniu*), jest głosów 8, przeciw temu wnioskowi jest głosów 69.

P. Staruch wnosi, aby ten punkt odesłać do komisiji drogowej. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść (*Mniejszość*). Wniosek upadł.

Kto się zgadza z odesłaniem tego punktu do komisiji budżetowej, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Co do punktu 29 jest wniosek usunięcia tego punktu z porjarku dziennego.

P. Staruch. Proszu o hołos do toho punktu.

Marszałek. Przepraszam p. posła. Dyskusja nad tym punktem została już zamknięta.

Pan sprawozdawca odczytał oba punkty 28 i 29 razem i dyskusja odbywała się nad obu punktami razem.

Ponieważ dyskusja została już zamknięta, przeto nie mogę udzielić głosu p. posłowi Staruchowi.

Przystępujemy do głosowania.

Kto jest za odesłaniem tego punktu do komisiji budżetowej, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności w zakresie publicznego pośrednictwa pracy za rok 1908 i I. półrocze roku 1909 (*Aleg. 497*).

Sprawozdawca poseł **Dąbski** ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Dąbski**.

Imieniem Wydziału krajowego wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do komisiji administracyjnej.

P. Skwarko. Proszu o hołos pid wshladom formalnym.

Marszałek. Pod względem formalnym głos ma p. Skwarko.

P. Skwarko. Stawljaju wnesok formalnyj, szczo by J. E. p. Marszałok zwoływ skonstatuwały komplet pałaty.

Imenno przy poślidnym hołosowaniu pało 69 hołosiw protyw a 8 za wneskom szczo razem daje

77 posłów a do kompletu potrzeba 81 posłów.

Otóż należałoby skonstatować, czy sprawa попередnia została uchwalona przy komplecie.

Marszałek. Ponieważ wniosek szan. posła odnosi się do punktu porządku dziennego, który już został załatwiony, przeto zastosuję się do życzenia szan. posła przy następnym punkcie porządku dziennego.

Obecnie otwieram rozprawę formalną co do punktu 30 porządku dziennego. Czy do tego punktu żąda kto głosu?

P. T. Staruch. Proszu o hołos.

Marszałek. P. T. Staruch ma głos.

P. T. Staruch. Wysoka Pałato!

Zabyraju słowo przy punkcie dnewnoho porjadku, szczo by tak samo, jak przy poprzednych punktach postawyty wnesok na usunienie toho punktu z porjadku dnewnoho.

My nyny wże dosy wykazały, dla czoho my se stanowysko zanymajemo.

My chcemo udowodnyty, szczo Wy Panowe postupajete z namy ciłkom lėhkoduszno i zmuszajete nas wystupaty ciłkom ostrijesze.

Bo uchwały zapadajut tut bilszostiji ne znaty przy jakim komplecie a JE. p. Marszałok ohłosuje, szczo uchwała jest prawosylna.

Protyw tomu my musymo riszczujy protest zajawyty.

Koły my tut udowadniajemo, szczo my jeśmo pokrywđzeni, szczo nasi prawa ne sut uszanowani, tohdy Sojm uchwaluju wnesky bez kompletu a koły skonstatowano tut, szczo kompletu ne ma, p. Marszałok...

Marszałek (przeręgajac). Przepraszam szan. p. posła, p. poseł nie ma prawa mówić, że nie było kompletu, ponieważ z tego faktu, że za wnioskiem głosowało 8 posłów, a przeciwko 69 posłów nie wynika jeszcze brak kompletu, ponieważ we wielu wypadkach niejeden z posłów wstrzymuje się od głosowania.

Gdyby szan. poseł przed zarządzeniem głosowania był odemnie zażądał obliczenia Izby, byłbym to uczynił, kiedy jednak zażądano odemnie, abym to uczynił po głosowaniu, nie mogłem temu zadość uczynić. Kompletu Izby nie konsta-

tuje się przez dodanie głosów „za“ i „przeciw“ lecz przez obliczenie obecnych w Izbie posłów.

To jest stanowisko, które jest moim obowiązkiem i którego nadal trzymać się będę.

Brawa i oklaski.

P. T. Staruch. Ja znaju, szczo Panowe budete kryczały „Brawo“ chotiajby jak ne bud' nas pokrywđeno! My se znajemo!

Ja motywujuczy dalsze mij wnesok na usunienie punktu 30 z porjadku dnewnoho muszu nawesty tii sami momenta a imenno, szczo sprawozdanie ne zistało nam peredłożene w ruskij mowi.

JE. p. Marszałok potiszaw nas na perszim zasidaniu i szczo postaraje sia, szczo by to zaraz było zrobłene. Tak samo i p. Graf Piniński nas zapewniew, szczo na druhyj deń budemo maty sprawozdania po rusky.

A tymczasom do teper tych sprawozdań ne ma.

Riszaje sia sprawy, o kotrych my poniatia ne majemo.

Panowe znajete, szczo każda sprawa nacjonalna jest najdrazlywsza. I ciłkom przyrodno! Bo precin nacjonalne pocztie koźdoho świdomoho czołowika jest najświatijsze i na punkti toho pocztia nacjonalnoho tak Wy Panowe jak i my jeśmo najdrazlywszi.

I koły my niczoho bilsze ne żadajemo, jak se, szczo nam minimalne prawopryznaje, szczo nam sam regulamin daje, to Wy Panowe powynnyšte przyty do perekonania, szczo treba uwzhladnyty nasi bażania i koły tilko toczok protyw naszoj woły i mymo naszoho protestu widosłano do komisiji, to druha połowyna toczok powynna buty usunena z porjadku dnewnoho.

Odnak Wy Panowe zmuszajete nas w oboroni naszych praw nacjonalnych wystupaty riszczu i ne dywte sia Panowe, szczo my w oboroni tych naszych praw budemo wystupaty konsekwentno, bo to jest riez ciłkom przyrodna.

My tut znachodiaczy sia w menszosty na ridnoj zemły, tu baczymo, jak rżnymy sposobamy ne dopuskajut nas do praw, kotri sia nam należat.

I koły my boronymo praw naszych nam regulaminom przyznanych, Wy Panowe

z łehkiem serciem i uśmieszkom na ustach perechodyte nad naszym pokrywdzeniem!

A znajete Panowe, szczo koždyj Wasz uśmich ironicznyj dotykaje nas do hłubyny!

A zaženete nas Panowe aż do toho, szczo budemo zmuszeni praw naszych do ostatnij kropli krowy boronyty.

My zastupnyky ruskoho naroda ne śmijemo pozwołyty, szczo by nasi nacjonalni prawa timininalni prawa, kotri nawit sam regulamin sej polskij Pałaty nam pryznaje, buły ukoroczeni!

Jesły my żadajemo, szczo by sprawozdania buły nam predkładani w naszoj ruskoj mowi, to Wy Panowe ne majete prawa toho nam widmawłaty i my na takie postupowanie nikoly sia ne zhodymo.

Dlatocho wnoszu, szczo by Wysoka Pałata uchwałyła usunuty sej punkt z porjadku dnewnoho aż doky sprawozdanie ne bude wydrukowany w ruskym jazyci.

Marszałek. Do głosu zapisany p. Kurowiec. Udzielam mu głosu.

Równocześnie proszę szan. posłów, by zechcieli nie wychodzić ze sali, lecz pozostali w Izbie.

Głos ma p. Kurowiec.

P. Kurowiec. Wysokyj Sojme!

Popyraju wnesok p. Starucha a imenu, szczo by punkt 30 usunuty z porjadku dnewnoho, a se z przyczyn pryneypjalnych i praktycznych.

Sprawozdanie Wydiłu krajewoho w sprawi poserednyctwa praci jest dla nas nadzwyczajno ważne i dlatocho my powynny buły distaty se sprawozdanie w ruskym jazyci, szczo byśmo mohły se sprawozdanie prestudjowaty i dowidaty sia dokładno, szczo sia stało w kraju w tij sprawi.

Koly swoho czasu uchwalala Wysoka Pałata zakon o poserednyctwi praci u nas buła protyw tomu wełyka opozycja i my holusowały protyw tomu.

Czułyśmo, szczo sut narikania w sij sprawi i dlatocho chozczemo maty informaciju, czy sut nasi wyborci wdowołeni z toho zakona czy ni i jak sia tej zakon wykonuwuje.

Otżeż z tych praktycznych wzhl-

diw proszu o usunenie tej toczky z porjadku dnewnoho.

Marszałek. Czy nikt więcej głosu nie żada. (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żada, rozprawa zamknięta, głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Dąbski**. Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Proszę Panów zająć miejsca.

Proszę pp. Sekretarzy, by skonstatawali, czy Izba jest w komplecie.

(*Po obliczeniu*).

Jest w Izbie posłów 87, zatem Izba jest w komplecie.

Jest wniosek na usunięcie tego punktu z porjadku dziennego. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść.

(*Po obliczeniu*).

Jest głosów 10. Kto jest przeciw temu wnioskowi, zechce powstać.

(*Po obliczeniu*).

Jest głosów 76, wniosek upadł. Kto jest za odesłaniem tego sprawozdania do komisji administracyjnej, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Wniossk na odesłanie tego sprawozdania do komisji administracyjnej został przyjęty.

Do tego rezultatu dołączam życzenie, by Panowie z zarzutami zwracanymi przeciwko mnie w tej Izbie byli ostrożniejsi.

(*Huczne brawa i oklaski*).

Przystępujemy do dalszego punktu porjadku dziennego. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie preliminarza kosztów utrzymania urzędów pośrednictwa pracy w r. 1910. (**Aleg. 498**).

Sprawozdawca poseł **Dąbski** ma głos

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Dąbski**. Wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej.

Marszałek. Czy żada kto głosu.

P. Sodomora. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Sodomora.

P. Sodomora. Wysokyj Sojme.

Stawla ju wnesenie na uchylene toji toczky z porjadku dnewnoho, pozajak my zastupnyky naroda ruskoho jeśmo zastupnykamyznaczoji czasty naroda robi-

tnyczoho, kotru dotykaje w welykij miri sprawa urzadzenia biur poserednyctwa pracy. Dlatoho chotilybysmo dokladno pre-studjuwaty tuju sprawa i zastanowyty sia, czy ti biura poserednyctwa pracy prynosiat jaku koryst, czy moze nawit' i szkodu.

Pozajak my polskoho sprawozdania Wydilu krajewoho ne mozemo dokladno zrozumity, prote wnoszu na uchylenie toji toczky z porjadku dnewnoho i po-stawienie na porjadku dnewnym tohdy, koły se sprawozdanie bude nam dorucze-ne w jazyci ruskym.

P. Korol. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Korol.

P. Korol. Wysokij Sojme!

Ja wże na popередnim zasidaniu mawjem czest' zajawyty, szczo nasz klub uważaje welykym naruszeniem praw jeho, szczo nam zistały sprawozdania Wydilu krajewoho predłożeni w jazyci polskym. Ne buwbym nyny zabyraw hołosu, poneże stanowyszcze nasze wże buło zaznaczone. Jesły nyny zabyraju mymo toho hołos, to tilky w tij ciły, aby skonstatuwały moje welyke zdywowanie, szczo koły na po-perednim zasidaniu tak JE. Marszałok, jak takōż mnoho znacznych czleniw toji Wysokoji Pałaty przyznawały, szczo cze-rez nepredłożenie sprawozdań w jazyci ruskym, zistaw naruszenyj regulamin i koły na sim zasidaniu opravdałyś tym, szczo ne buło szcze czasu wypeczataty ti sprawozdania w jazyci ruskym, koły na mynuwszym zasidaniu pidnesły sia wyskazy polskich posliw, kotri so-lidaryzowały sia z namy, szczo w da-nim słuczaju je naruszenie regulaminu i hołosowały za usunieniem tych toczok z porjadku dnewnoho, to nyny wsi Pa-nowe wo welykomu zdywowaniu naszomu hołosujete solidarno protyw naszych wnesień.

Ja sia zapytuju, czy take postupo-wanie przyczynyt' sia do usmyrenia toho antagonizmu narodnoho, jakyj je w na-szim kraju? Ja dumawjem, szczo po po-słidnim zasidaniu, Wydil krajewyj zarjad-ty wypeczatanie sprawozdań w jazyci ruskym i szczo na nynisznim porjadku dnewnim pozistanut' ti sprawy, kotrych sprawozdania sut' wypeczatani w jazyci ruskym. Tymczasom je inaksze. Meni zdajet' sia, szczo tut ciłkom ne je wska-zanyj welykij pospich. Wże na mynuw-szim zasidaniu, widosłano do komisij

sprawozdania, kotri to komisyyi majut' szczo robyty na 2 tyżni. Zdawalosnam szczo prynajmensze dast' sia taku satysfakcyju poslam ruskym, szczo po krajnij miri, ne powtoryt' sia nyny to naruszenie praw jazyka ruskoho.

Skonstantuwawszy toje, zajawljaju imenem klubu, na kotroho czoli maju czest' stojaty, szczo budemo hołosuwały za tymy wneseniamy, kotri zmirjajut' do salwowania jeho praw i dlatoho budemo hołosuwały za tymy wneseniamy, kotri stremlajut' do toho, szczo aby usunuty z porjadku dnewnoho ti sprawozdania, kotri ne sut' nam predłożeni w jazyci ruskym.

(Brawa na ławach posłów ruskich).

P. ks. Senyk, Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Senyk.

P. ks. Senyk. Wysoka Pałato!

W powni pryłuczaju sia do pope-rednoho wyskazu naszoho pocztennoho predsdatela ruskoho klubu i ne budu dalszych motywiw nawodyty. Odnakże muszu wyskazaty w ynszim naprawleniu žal. Otże w tych sprawozdaniach, kotri sut' peczatani w jazyci ruskym, po-mynuwszy wże, szczo je peczatani fone-tykoju, kotra sprawdi obowiazuje, ale protyw kotroji my, człeny ruskoho klubu vse budemo sia boryty, jazyk ruskyj je tak iskowerkanyj, szczo lipsze by buło, szczo aby sia nam dało polski sprawozdania. Perewodeczyk pry Wydili krajewom fa-brykuje toj jazyk w toj sposik, szczo do polskich sliw dodajeś ruski kińciwky; mnoho tam je polonizmiw i drukarskich błudw, i neraz take słowo, jakoho w ru-skij besidi nema. Otże хочzu skonstatu-wały, szczo nawit' w takim jazyci, jakim ne howoryt' ничто na świti, nema spra-wozdań i dlatoho protestuju na tim miscy i zasterihaju sia protyw toho ľehkowa-żenia jazyka ruskoho.

Marszałek. Czy żada kto jeszcze głosu? *(Nikt).* Rozprawa zamknięta. Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Dąbbski.** Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przystępujemy do głoso-wania. Kto się zgadza z wnioskiem p. Sodomory na usunięcie punktu 31. z po-rzadku dziennego, zechce rękę podnieść. *(Po obliczeniu głosów).* Za jest głosów 15, przeciw 67. Wniosek upadł. Kto się zga-dza z wnioskiem sprawozdawcy na ode-

slanie tego sprawozdania do komisji bu-
dżetowej, zechce rękę podnieść (*Większość*).
Jest przyjęty.

Odraczam posiedzenie do godziny
7 wieczorem.

(Przerwa posiedzenia o godzinie 2. minut 10 po południu)

Dalszy ciąg posiedzenia z dnia 18 września 1909.

(Po przerwie o godzinie 7. minut 30 wieczorem).

Marzalek. Posiedzenie odroczone
otwieram na nowo. Proszę przedewszyst-
kiem o odczytanie rezultatu skrutynium
wyborów kwestora i członków komisji.

P. Czarkowski-Golejewski. Wysoki
Sejmie!

Rezultat skrutynium jest następu-
jący:

Głosowało posłów 99. Absolutna
większość 50.

Z tego otrzymał jako kwestor p. Ko-
morowski głosów 99.

Na członków komisji budżetowej
głosów otrzymał: p. Abrahamowicz 93,
p. Korytowski Witold 99, p. Tarnowski
Zdzisław 99.

Na członka komisji bankowej p.
Abrahamowicz otrzymał 93 głosów.

Na członka komisji drogowej wszyst-
kie głosy otrzymał p. Raciborski.

Na członków komisji gminnej gło-
sów otrzymał p. Jampolski 99, p. Tertil
99, p. Wereszczyński 99.

Na członków komisji górniczej gło-
sów otrzymał p. Mars 99, p. Pawlew-
ski 99.

Na członka komisji petycyjnej otrzy-
mał wszystkie głosy p. Komorowski.

Na członków komisji prawniczej
głosów otrzymali p. Doliński 99, p. Czay-
kowski Władysław Wiktor 99, p. Staro-
wieyski 99.

Na członka komisji reformy wy-
borecznej wszystkie głosy otrzymał p. Czay-
kowski Władysław Wiktor.

Na członków komisji sanitarnej gło-
sów otrzymali: p. Łazarski 99, p. Szwed 99.

Na członków komisji solnej głosów
otrzymali p. Komorowski 99, p. Szepty-
cki Jan 99.

Na członka komisji wodnej wszyst-
kie głosy otrzymał p. Maryewski.

Marszałek. Ci zatem posłowie zo-
stali wybrani. Przystępujemy do po-
rządku dziennego.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wy-
działu krajowego w sprawie założenia
krajowego zakładu dla podrzutków we
Lwowie. (*Alg. 499.*)

Sprawozdawca poseł Bernadzikow-
ski ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału
krajowego p. **Bernadzikowski.** Wnoszę na
odesłanie tego sprawozdania do komisji
administracyjnej.

Marszałek. Czy żąda kto głosu?

P. Dumka. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Dumka.

P. Dumka. Wysokij Sojme!

Zabyrajuczy hołos do toho punktu
porjadku dnewnoho zaznaczyty pere-
dowsim muszu, szczo może buty szczo to
sprawa duże humanitarna i duże wely-
koji wahy, ale szczoż z toho, koły my ne
distalyśmy w sij sprawi sprawozdania
w naszij mowi. Kołyż tak, to my ne mo-
żemo naszoho sudu w tij sprawi wyska-
zaty i dlatoho stawljaju wnesenie, szczo-
by siu toczku z porjadku dnewnoho usu-
nuty na tak dowho, poky ne bude nam
peredłożene sprawozdanie w ruskym
jazyci.

Marszałek. Czy żąda kto jeszcze
głosu? (*Nikt*). Rozprawa zamknięta, przy-
stępujemy do głosowania. Kto się zga-
dza z wnioskiem p. Dumki na usunięcie
punktu 32. z porządku dziennego, zechce
rękę podnieść.

(*O obliczeniu*).

Głosów 13. Jest mniejszość, wniosek
upadł.

Kto się zgadza na wniosek formalny odesłania tego sprawozdania do komisji administracyjnej, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu funduszu budowy krajowego zakładu dla umysłowo-chorych w Kulparowie. (*Aleg. 500*).

Sprawozdawca poseł Bernadzikowski ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Bernadzikowski**. Wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Winniczuk. Proszu o hołos.

Marszałek. **P. Winniczuk** ma głos.

P. Winniczuk. Wysokij Sojme!

Ja stawiaju wnesenie, szczo by sej punkt wypustyty z porjaku dnewnoho a to z toi przyczyny, bo se duze ważna riez a my ruski posły ne otrymałyśmo sprawozdania w ruskim jazyci. A Wysokij Sojm znaje, szczo tut chodyt o sprawy finansowi, otże riez duze ważnu.

Dlatoho ja stawiaju wnesenie na wypuszczenie punktu 33. z porjaku dnewnoho.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu? (*Nikt*). Jeśli nikt, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto się zgadza z wnioskiem p. Winniczuka, by punkt 33. usunąć z porjaku dziennego, zechce rękę podnieść. (*o obliczeniu*). Za jest głosów 13. Jest mniejszość wniosku upadł.

Kto jest za wnioskiem formalnym, by sprawozdanie punkt 33 odesłać do komisji budżetowej, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o budowie krajowego zakładu dla umysłowo chorych w Kobierzynie (*Al. 501*).

Sprawozdawca poseł Bernadzikowski ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Bernadzikowski**. Wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do komisji sanitarnej w porozumieniu z budżetową.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Sandulak. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Sandulak.

P. Sandulak. Wysokij Sojme!

Szczo do punktu 34 maju nahodu skazaty, szczo tut własne zachodyt najbilsze nebezpeczeństwo dla oboch narodów. Ja dumaju, szczo toho punktu nema wydrukowanoho w ruskym jazyci, otże my Rusyny ne możem dowidaty sia o tij sprawie, kotra je duze sumna dla suspilnosti a znajemo, szczo ti neszczaslywi bożewilni po najbilszoy czasty sut zle chowani i w nuźdi wzrastajut i tak chowajut sia. Dlatoho ja stawiaju wnesenie, szczo by toj punkt usunuty z porjaku dnewnoho.

Marszałek. Głos ma p. T. Staruch.

P. Tym. Staruch. Wysokij Sojme!

Chocz u zabraty słowo, szczo by poperty wnesenie mojeho towarzysza pozajak tut mowa o nowij budowy dla tych neszczaslywych ludzi, kotri utratyły rozum. My majemo lysz oden zakład takij, teper chodyt o druhyj. Otże ja je duze ciekawij, czy tam toj zakład je potribnyj czy ni, i ochotno perezycytawby sobi sprawozdanie o projektach, jaki tam Wydił krajewij peredkłada.

Odnak se nemożliwe, bo my ne majemo sprawozdania w naszij mowie. My wże druhyj deń i druhe posidzenie loworymo, a tu nam ot teper prymiom peredłożeno sprawozdanie w ruskim jazyci, wydkoż, szczo ne było tak welykich pereszkid i trudnostej, by se po rusky wydrukowaty.

Kołyż wże w dekotrych sprawach wyhotowleno ruske sprawozdanie tak skoro — to, jeslyb były dotyczni czynnyky zwernuly na se uwahu pered otwertiem Sojmu, toby ne było do toho wsioho pryszło.

Wrażenie nasze je take, szczo tut rozchodyt sia lysz o nechtowanie naszoji nacyi, naszoji ridnoji ruskoji mowy.

W oboroni tych praw my obowiazani stanuty, bo prawa nacjonalni, se najświetszi prawa dla kożdoho świdomoho czołowika i praw tych my boronimo i budemo boronyty z ciłoju świdomosteju.

Jeśm otże za tym, szczo by si u toczku usunuty z porjaku dnewnoho, a zapowniaju, szczo tohdy, koły my se sprawozdanie perezycytajemo po rusky, to ja i my wsi pryłuczymo sia do tobo, szczo-

by sprawozdanie se widosłaty do komisyji. Nyni seho zrobyty ne možemo, bo ne budeno hołosuwały za sprawoju, o kotrij ne majemo poniatia.

Marszałek. Czy żąda kto jeszcze głosu? (*Nikt*). Jeżeli nikt, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto jest za wnioskiem p. Starucha, by punkt 34 usunąć z porządku dziennego, zechce rękę podnieść. (*Po obliczeniu*). Za jest głosów 13, więc mniejszość. Wniosek upadł.

Kto się zgadza z wnioskiem, by sprawozdanie z p. 34 odesłać do komisyi sanitarnej w pozozumieniu z budżetową, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego usprawiedliwiającego wstawienie do preliminarzy budżetów krajowych szpitali w Krakowie i we Lwowie na r. 1910 wyższych kredytów z powodu proponowanych zmian etatu posad i plac służbowych. (**Al. 502**).

Sprawozdawca poseł Bernadzikowski ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Bernadzikowski**. Wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do komisyi budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie rekonstrukcyi i ulepszeń szpitala powszechnego w Bochni. (**Al. 503**).

Sprawozdawca poseł Bernadzikowski ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Bernadzikowski**. Wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do komisyi sanitarnej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Zwracam uwagę, że do punktu 36 przedłożono sprawozdanie w języku ruskim.

P. T. **Staruch**. Proszu o hołos. Od 35. do 36.

Marszałek. 35. punkt jest załatwiony już. Do 36. doręczono już sprawozdanie ruskie.

P. T. **Staruch**. Ale teper, w tij chwyły.

Marszałek. Sądze, że to wystarczy. Doręczono sprawozdanie przed przystąpieniem do obrad nad tym punktem.

P. T. **Staruch**. Ja nemih jeszcze perezcytaty toho, meni to doruczono w tij chwyły. Proszu widroczyty posidzenie, ja perezcytaju a potim budu mih o tim howoryty. Proszu o hołos w tij sprawie.

Marszałek. Głos ma p. **Staruch**.

P. T. **Staruch**. Wysokyj Sojme!

Zważte moi Panowe, czy ja maju elektrycznyj um, szczyby vse w sej czas pryczytaty. Proszu meni daty czas, to ja ochotno perezcytaju. Ale, jak na teper nechaj ta toczka bude usunena z porjaddu dnewnoho, a postawyty za hodynu, a tohdy ja perezcytaja ochotno.

Z tych własne przyczyn, szczybom maw czas perezcytaty, proszu o usunienie toji toczky z porjaddu dnewnoho, a potim ja ochotno budu hołosuaw za widosłaniem do toji komisyi, kotru p. sprawozdawce proponuje. Skińczywjem.

Marszałek. Ponieważ nikt więcej głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Jest wniosek p. T. Starucha usunięcia tego punktu z porządku dziennego. Kto się zgadza z tym wnioskiem, zechce rękę podnieść.

(*Po obliczeniu*).

Jest głosów 11, zatem mniejszość. Wniosek upadł.

Kto się zgadza z wnioskiem p. sprawozdawcy na odesłanie sprawozdania do komisyi sanitarnej, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Przystępujemy do następnego punktu porządku dziennego, pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie zakładu szczepienia przeciw wodowstrętowi Dra O. Bujwida w Krakowie. (**Aleg. 504**).

Sprawozdawca poseł Bernadzikowski ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Bernadzikowski**. Wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do komisyi budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. **Lewicki**. Proszu o hołos.

Marszałek. P. **Lewicki** ma głos.

P. Lewicki. Wysokij Sojme!

Zabyraju hołos w seji sprawi w tij cily, szczo by postawyty wnesenie formalne, szczo by punkt 37 nynisznoho dnewnoho porjadku, jakyj obnymaje persze czytanie sprawozdania Wydiłu krajewoho w sprawi zakładiw szczyplenia protywytyklyny buw usunenyj na tak dowho z porjadku dnewnoho, doky ot se sprawozdanie Wydiłu krajewoho ne bude wydrukowane tak samo w jazyci ruskym i posłam pered zasidaniem rozdane.

Uważaju za wskazane se wnesenie postawyty takōż i pry tij toczci, jak to, szczośmy pidnesły pry toczkach pope-rednych i dumaju, szczo Wydił krajewyj seju sprawu ne prypilnuwaw, szczo by tak samo rozdano sprawozdanie w tij sprawi w jazyci ruskym, jak buło rozdane w jazyci polskym. Wże tretie zasidanie Wysokoho Sojmu mynaje, a czerez ti zasidania pidnosymo zawsihdy nasze żadania opravdane, szczo by naszoho prawa nacjonalnoho, naszoji riwnopravno-sty, tut w toji Pałati w tim tili zakonod-atnym, kotre maje staty na storoży za kona, ne naruszano.

Pomymo toho, szczośmy mały pry-reczenie na perszim zasidaniu, szczo ta pochybka techniczna bude usunena, ne usuneno jeji.

Je to dokaz toho, szczo sprawozda-nie se ne buło rozdane w jazyci ruskim, jak toho wymahaja § 3. ust. 4. regula-mina sojmowoho.

Toho prawa musymo dochodyty i za-wsihdy dochodyty musymo, hde nebud' by prawo ruskoho naroda buło naru-szene. Majemo do toho prawo i w zako-ni osnovnym, jakyj przyznaje naszomu jazykowy riwnoprawnist w żytju publicz-nym, a majemo takōż riwnoprawnist pry-znanu §. 3. ust. 4. reg. sojm.

Rozumiju se, szczo dotycžno do ja-kych predłożeń jak n. p. budżetowoho buła może riez technyczno nemożliwa do nynisznoho dnia z drukom wzhladno z perekładom na jazyk ruskij uporaty, ale uważaju, szczo peredłozenie, kotre dotyczyt' 37 toczky dnewnoho porjadku preciu za 2 dny mohło buty w jazyci ruskym wydrukowane. Dlatoho boronyty musumo, szczo by nasze prawo ne buło naruszone, ale protywno, szczo by w koż-doj sprawi uszańowane. Dlatoho ponaw-laju wnesenie, domahajucze sia, szczo by Wysokij Sojm zwoływ uchwałyty, szczo

37 toczku obnymajuczu persze czytanie sprawozdania Wydiłu krajewoho w spra-wi zakładu szczyplenia protywytyklyny, usunuty z porjadku dnewnoho na tak dowho, doky ot se sprawozdanie ne bude peredložene w jazyci ruskym i posłam rozdane.

Marszałek. Czy żąda kto jeszcze głosu. (*Nikt*) Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, głos ma p. Spra-wozdawca.

P. Sprawozdawca. Zrzekam się głosu.

Marszałek. Jest wniosek p. Lewic-kiego na usunięcie punktu 37-go z po-rządku dziennego. Kto się z tym wnio-skim zgadza, zechce rękę podnieść.

(*Po obliczeniu*).

Jest głosów 12, a więc mniejszość. Wniosek upadł.

Kto się zgadza z wnioskiem p. spra-wozdawcy na odesłanie tego sprawozda-nia do komisji budżetowej, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Przystępujemy do pierwszego czy-tania sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycji b. dyrektora szpi-tala św. Łazarza w Łrakowie, p. Dra Sta-nisława Ponikły o wymierzenie mu peł-nej emerytury. (*Al. 505*).

Sprawozdawca p. Bernadzikowski ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Bernadzikowski**. Stawiam wniosek na odesłanie tego sprawozda-nia do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystę-pujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie spra-wozdania Wydziału krajowego o zamknię-ciu rachunków gal. fund. propinacyjnego za r. 1908 tudzież o preliminarzach tegoż funduszu na r. 1910. (*Al. 506*).

Sprawozdawca p. Kiweluk ma głos.

Sprawozdawca p. **Kiweluk**. Wnoszę na odesłanie tego sprawozdania do ko-misji budżetowej.

P. Makuch. Proszu o hołos.

Marszałek. P. Makuch ma głos.

P. Makuch. Wysokij Sojme!

Stawiaju wniesienie, szcoby 39 punkt nynisznoho porjadku dnewnoho. a imenno persze czytanie sprawozdania Wydiłu krajewoho o zamknieniu rachunki w hał. fondu propinacyj. za r. 1908 jakoż o preliminarach tohoż fondu na r. 1910 usuneno z porjadku dnewnoho do toho času, doky se sprawozdanie ne bude wyhotowlene w druhiy mowi krajewij.

Se żądanie umotywowane pryncypjalnymy żadaniami, umotywowane tym, szczo my jako reprezentanty ruskoho naroda musymo w perszij linii staty na storoży wykonania tych praw, jaki majemo tut' na naszoji zemli.

Se prawo zagwarantowane, nam je konstytucyjnym zakonom, se prawo zagwarantowane nam zistało regulaminom a imenno §. 3. ust. 4. reg. oderżaty sprawozdania w mowi ridnij.

To odnak ne stało sia.

To znechtowanie naszych praw, nechtowanie na každim kroci je wpływom toji systemy, jaka sia u nas w Hałyczyni praktykuje. Nawit' ta odrobynka naszych praw, jaku sobi zdobuwajemo, upadaje w praktyci. Praktyka okazuje, szczo ne oden zakon je na papery, ałe sia jeho w praktyci, ne wykonuje. Nyni majemo tyśiaczy prymiriv. Nyni zajsow tut wyskazanyj prymir w tij Pałati w tim tili zakonodatnym, kotre maje staty na storoży praw, kotre powynno jeji kontroluwaty.

Nasze żądanie do usunenia z porjadku dnewnoho doky ne bude wyhotowane sprawozdanie w ruskim jazyci, maje i praktyczne znaczinie. My chciłybyśmo piznaty, szczo w tim sprawozdaniu je, bo sprawa propinacyj, toji nieszczęsływoji propinacyj, wokoło kotrij cała Hałyczyna sia obertaje, toji propinacyj, z kotroji tyśiaczy ludej żywut', ta sprawa musyt nas interesowaty, szczo sia w neji własne stało. Preciń jakiśmo wyjżdżały ne oden chapaw nas za surdut, i prosyw nas w tij sprawi. My powynnyśmo maty sposibnist' whlanuty w toju sprawu i podywyty sia, jak na buducznist' bude unormowana, jaki wyslidstwo je w tim sprawozdaniu wyskazane. Toż to je ta nieszczęsływa horiwka, ta horiwka z kotroji maje sia najbilsze fondi tjanuty tak dla kraju jak i dla derżawy. Preciń to je ricz tak ważna, szczo hodyt' sia nam daty możnist perezcytaty

sprawozdanie. To je praktyczna storona seji sprawy i ta praktyczna storona wskazuje jak raz na se, szcoby toj punkt z porjadku dnewnoho usunuty i daty nam możnist w ridnij mowi sprawozdanie se perezcytaty.

Marszałek. Czy żąda kto głosu.

P. Staruch T. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. T. Staruch.

P. Staruch T. Wysokij Sojme!

Ja zabyraju takož słowo do zdania sprawy o zamknieniu rachunki w fonda propinacyjnoho, bo ta sprawa mene nadzwyczajno interesuje. Ta propinacja je naszym nieszczęstjem, wona to wyhnała neodnoho chłopa za hranyci, za more.

Wydžu, szczo p. Marszałok uže wstaje.

Marszałek. Możebyśmy obydwaj usiedli.

(Wesołość).

P. Staruch T. Jabym chtiw znaty, jak włastywo sut' ti rachunki, jaki dochody, komu to sia wyderżawlaje.

Mene to w zahali interesuje, szczo sia z toju propinacju dije. Majemo najszczyrşu ochotu, a sprawozdania ne ma i to pry tij tak ważnij toczci.

Baczte Panowe, szczo nasz towarzysz tam sydyt' jako sprawozdawec i ja muszu joho krytykuwaty. Win pryjme nasze wniesienie a to tym bilsze, szczo siu sprawu ne dopilnuwaw. Wydyty Panowe, szczom ne łysz popередnych sprawozdawciw krytykuwaw, ałe krytykuję takož swoho towarzysza.

(Wesołość).

A nas to tym bilsze bołyť, szczo win tam buw, a ne dopylnuwaw, szczo buło joho obowiazkom. Otże ja ne tilko krytykuję Was Panowe, ałe i swoho towarzysza, bo joho obowiazkom buło dopylnuwaty. Rozumię sia, szczo win ne mił duże zrobyty, bo win oden suprotiw bilszosty — ałe tut ide o jenszu sprawu, o to szczo my poborujemo totu systemu, kotra naszu mowu nechtuje tak w krajewoj isstytucyi — w Wydili kraj. — jak i w Sojmi.

Szczo do sprawozdania o zamkneniach rachunkowych interesuje mene wo no nadzwyczajno, i chotiwbym sia blyższe poinformuwaty, ałe tut jak raz ne majemo sprawozdania. My howoryły i howorymo pro se, dejaki pañowe sobi to

łehkoważyte, a nas to czym raz bilsze dotykaje, bo dały nam tut' jakiś ochłapy 2 czy 3 sprawozdania ruski, a w tak ważnij sprawi sprawozdania nema.

Dlatoho, szczo by ne zaberały bilsze czasu, kinczu na tim, szczo by Wysoka Pałata zwołyła usunuty i toj punkt z porjadku dnewnoho.

Marszałek Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Rozprawa zamknięta. Głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca, członek Wydziału krajowego p. **Kiweluk**. Zrzekam się głosu.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Podaję najpierw wniosek p. Makucha o usunięcie tego punktu z porządku dziennego. Kto ten wniosek przyjmuje zechce rękę podnieść.

(*Po obliczeniu*).

Jest głosów 12. Wniosek upadł. Kto jest za odesłaniem sprawozdania do komisji budżetowej, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Wniosek przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o założeniu w Przedzielnicy krajowej Osady poprawczej dla nieletnich chłopców i dziewcząt. (**Al. 507**).

Sprawozdawca p. **Kiweluk** ma głos.

Sprawozdawca, członek Wydziału krajowego p. **Kiweluk**. Wydział krajowy wnosi o odesłanie tego sprawozdania do komisji administracyjnej w porozumieniu z budżetową.

Marszałek. Rozprawa otwarta.

P. Skwarko. Proszu hołos.

Marszałek Głos ma p. Skwarko.

P. Skwarko. Wysokyj Sojme!

Ja bacz, szczo te, szczo wnesenia naszi zawsihdy sia powtarjajut', śmiszyt' i paniw i nawit dejakych z popyrajuczych ti wnesenia. Ale pryczyna seho leżyť w psychologii Pałaty. Ja odnak zapewnijaju, szczo ja zawsihdy zi szczyrym czutiem i przekonaniem zabyraju hołos w tij sprawi, bo ja absolutno ne mohu zrozumity, jak można w odnoj chwyli znyszczyty osnownyj zakon, znyszczyty regulamin.

Dla mene zakon je światyj, ja ne mohu poniaty, jak można zakon znechtuwały. Proszu Paniw, poszanowanie zakona powynno huty u wsich i zawsihdy jak najbilsze, a jak welyke ono je u naroda tak wysoko kulturnoho jak Szwaj-

cary, to ja na se dam prymir. Ot seho roku pryjichała odna rodyna do Szwajcaryi na pobyt, na wakacyi. Żinka tam porodyła dytia. Rodyna ide chrestyty dytynu do urjadnyka, i nadaje tij dytyni imena, persze, druhe, trete i czetwertoje. Urjadnyk każe todi: „ni, czetwertoho ne mohu pryjniaty. Na toje każe otec: „jak to, taka je wola witcia“, a urjadnyk: „wola zakonu je wyższa wid woli witcia“. Otże proszu Paniw, jak welykie je poszanowanie zakona u narodiw tak kulturnych jak Szwajcary, i łysze tomu, szczo je tam takie poszanowanie zakona, panujut tam taki harmonijni widnosyny pomiż riżnymy narodamy — jak znajete. A jak u nas? Jak mohut złoczynci i ludy iz złymy nachyłamy traktuwały zakony — jesły — z żałem muszu skazaty — taja Pałata swoi własni zakony, swij własnyj twir, tak traktuje!

Oś prymir. Ja żadał rano, szczo by na słuczaj, słyby wnesenie nasze szczo do uchylenia toczky z porjadku dnewnoho ne było uchwałyne, szczo by na tuju ewentualniś cile sprawozdanie było nam widczytane.

Na se p. Marszałok zajawyw, szczo ne może toho dopustyty, bo tomu sprytywłaje sia § 17 regulaminu. Nu, proszu Paniw! A precin i § 3 regulaminu sprytywłaje sia tomu, aby sprawy naszoho jazyka były tutki ignorowani, a odnak § 3 ne je stosowanyj i peresterihanyj. Jak można taki superecznosty pohodyty — ja toho poniaty ne mohu.

Pisła mojeji hadky oden tu bnyw sposib wskazanyj jako sprawedywe połahodzenie sprawy, a to widkynenie a limine wsilakych sprawozdań, szczo do kotrych nema sprawozdań ruskich. Se riez tak jasna i sprawedywa, szczo nijakoju logikoju ne można toho zbyty. Tomu ne mohu zrozumity stanowyska Pałaty w widnoszeniu do naszych wneškiw.

Proszu Paniw, to sut' zasadnyczy pryczyny, dla kotrych my wystupajemo protyw widosłaniu sprawozdań do komisij. Ale takož i z praktycznoji storony my tak samo musymo domahaty sia usunienia z dnewnoho porjadku dekotrych spraw.

Na prymir, je tu teper tak ważna sprawa jak zasnowanie w Peredilnicy krajewoi osady poprawczoji dla małolitnych chłopciw i diwczat. Otże Peredilnycia leżyť — o żkilko unaju — w powiti do-

bromylskim, se je w powiti ruskym w sedyni kraju, a na zasnowanie preliminaru je sia duże bohato, bo około 1½ miliona! Znajete, szczo u Rusyniw wytworene je nedowirje i do włastej krajewych i do Sojmu. Ja ne zastanawlaju sia tu teper nad tym, czy słuszno, czy ni — bo ne chocz — ale tak je. A tu na raz prychoďyt' tak ważne wnesenie na zasnowanie osady poprawczoji w ruskim powiti. Otże musyt' sia wytwority u nas pewnoho roda pidozrinie, czy to ne bude taka osada, kotraby mohła nas denacjonalizowaty, kotra mohłaby w naszym narodi wytworjuwaty „chruniw“ itp. I na te maie Sojm i z naszych podatkiw daty 1½ miliona! To dla nas je sprawa duże ważna.

Wertaju do kwestyj zasadnychych. Panowe u Widny, koły my tam domahajemo sia naszych praw, zasłaniajete sia tym, szczo sprawa poľahodzenia kwestyj susidzkych pomiż odnym a druhym narodom należyt do Sojmu. Nu i majemo tu teper taku sprawu.

My — prawda — ne pryjszly tu z toju sprawoju, my zastały jej i baczmo jak sia traktujut tu naszi sprawy. Wże sam brak sprawozdań ruskych je dokazom, szczo Sojm, zhladno najwyższa nasza magistratura autonomiczna, ne sut sposibni do poľahodzenia kwestyi polsko-ruskoji. A tak samo widnoszenie sia samoji Paľaty do naszych wnesień je szcze bilszym dokazom, szczo ruska kwestya ne może buty tu poriszena, bo nawit' w dribnych sprawach, w kotrych majemo opertie na osnowi najhoľownijsz, na regulamini, my ne moźemo dobyty sia naszych praw! Se je najlipszym dokazom, szczo my tu poľahodzenia naszoj prawy nikoły ne diždamo sia.

Proszu Paniw! Panowe nas teroryzujete. Czy dumajete szczo toj terror, praktykowanyj suproty nas dowede do poľahodzenia ruskoji kwestyi i dochody? Ni, Panowe! Łysze todi, koły zajmete suproty nas jak najkulturnijsze stanowsko i budete postuľaty zhladom nas z jak najbilszoju wyrozumioľstiju i sprawedyľwostiju łysze todi ne bude treba perehovoriw. ani uhod a kwestyja sama poľahodyt sia. Ale doky budete nas terroryzuwaty i naszi prawa nechtuwaty, doty zhoda miż namy ne bude moźlywa My jako narod z naszych nacyonalnych praw zrezygnowaty ne moźemo i dalsze ponewirjaty nas jak dosy ne damo. Se proszu zrozumity. Jesly budete nas traktowaty

jak należyt' sprawedyľwo po ludzku, to — ricz przyrodna — my ne budemo mały za szczo zaczypty, bo nesłusznišť i nesprawedyľwist, jaka je dosy, ne bude na porjadku dnewnym.

Dalsze proszu Paniw, znajete, szczo my jako posły jeśmo obowiazani skľadaty sprawozdania naszym wyborciam. Szczo my otże im skaźemo na te, czy Wydiľ krajewyj, kotryj ti prydoľżenia predkľadaje, je prychyľnyj dla naselenia czy neprychyľnyj, koły my sami, ne majuczy sprawozdania, ne znajemo sprawy i ne moźemo skazaty, szczo Wydiľ kraj. dijestno widnosyt' sia zowsim sprawedyľwo i prychyľno do zmahań i potreb naroda.

Otże z tych zhładiw zasadnychych i praktycznych my musyły postawyty naszi wnesenia a w rukach Paniw leżyť jich dola i wid Paniw należyt', czy schočyte sprawedyľwo piśla regulaminu sprawu poľahodyty. Prote stawlaju otże formalne wnesenie na usunenie seji toczky z dnewnoho porjadku.

P. Oleśnicki. Proszu o hołos.

Marszałek. P. Oleśnicki ma głos.

P. Oleśnicki. Wysokyj Sojme!

Po tak žriľim, wyczerpujeczim a spokojnim wywodi do sej sprawy pid toczkoju 40, przedstawlenem w toj chwyli powaźanym towarzyszem Skwarkom, jaby m ne maw pryczyny zabyraty hołosy. Roblu se dla toho, szczo to je ostatnia toczka, pry kotroj my stawljemo wnesenie na uchyľenie jej z porjadku dnewnoho i na predlożenie sprawozdania ruskoho, bo wid toczky 41 do 49 sut' sprawozdania ruski, a dalsze sut sprawozdania czytane tak, szczo na niniszym dalszym porjadku dnewnym dalszych wnesień o uchyľenie sprawozdań stawlaty ne budemo.

Zajawlaju toje, szczo by daty dokaz, szczo my stoimo na osnowi zakona, a wnesenia naszi zmirjajut do uznania naszych praw o stilko, o skilko ony, operajut sia na wyraźnych postanowach regulaminu.

Ja zaznaczyw wże wczera, koły stawljem persze wnesenie, szczo my stoimo na osnowi zakona i nyczoho jenszoho ne domahajemo sia — i se konstatuju pry poślidnij toczce poriadku dnewnoho, ne peresudzujuczy naszoj dalszij taktiky na dalszych zasidaniach Sojmu.

Odnak, naj meni wlińo bude skonstatuwyty, szczo w ciľym riadi wnesień

i w całej dyskusji prawda i prawo były po naszej stronie. Se przyznały także członcy Sejmu z rozmaitych stron i stronniectw się W. Pałaty. Otóż muszu skonstatowały, szczo prawo było za nami i my łysz na osnowi prawa i prawdy stawały.

(*Brawa*).

My dumały, szczo koły my się na prawo pokłykujemy, to tej spir formalnyj bude odnim zamachom połahodzenyj i to bude dokazom, szczo prawo i sprawedliwist może nas pidnesty na požadanyj wyższyj uroveň etycznyj i w oczach naszych własnych i w oczach całego świata. Sumnaja rzecz, szczo stało się inaksze.

Sumno, szczo stało się inaksze i ja riszuczco protestuju protyw nechutowaniu praw ruskoho jazyka i kińczu bażaniem, szczo by podobne naruszowania naszych praw w tej Pałati ne powtarjały się.

(*Brawa z ław posłów ruskich*).

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu? (*Nikt*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto się zgadza na wniosek p. Skwarki o usunięcie tego punktu z porządku dziennego zechce rękę podnieść.

(*Po obliczeniu*).

Jest głosów 12. Kto się zgadza na odesłanie go do komisji administracyjnej w porozumieniu z komisją budżetową, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Wniosek przyjęty.

Przystępujemy do pierwszego czytania sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie wydzielenia gminy i obszaru dworskiego w Budkach nieznanowskich z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Busku a przydzielenia ich do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kamionce strumiłowej. (*AI. 508*).

Sprawozdawca p. Kiweluk ma głos.

Sprawozdawca p. **Kiweluk**. Wnoszę by sprawozdanie to odesłać do komisji prawniczej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie wydzielenia gmin i obszarów dwor-

skich Saniki i Mistyce z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Sądowej Wiszni a przydzielenia tychże do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mościskach. (*AI. 509*).

Sprawozdawca p. Kiweluk ma głos.

Sprawozdawca p. **Kiweluk**. Wnoszę by sprawozdanie to odesłano do komisji prawniczej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie wydzielenia gminy Sapołów wraz z obszarem dworskim z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mielnicy a przyłączenia jej do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Borszczowie. (*AI. 510*).

Sprawozdawca p. Kiweluk ma głos.

Sprawozdawca p. **Kiweluk**. Wnoszę by sprawozdanie to odesłano do komisji prawniczej.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie wydzielenia gmin i obszarów dworskich w Zaborzu i Wulce mazowieckiej z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Uhnowie a wcielenia ich do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Rawie ruskiej. (*AI. 511*).

Sprawozdawca p. Kiweluk ma głos.

Sprawozdawca p. **Kiweluk**. Wnoszę by sprawozdanie to odesłać do komisji prawniczej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia reprezentacji powiatowej w Brzesku na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca poseł **Onyszkiewicz**
(czyta):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzesku na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 9. lutego 1909 l. 713 przedłożył Wydział powiatowy w Brzesku Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na r. 1909 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 21. grudnia 1908.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia r. 1866 dz. u. kr. Nr. 21 wyłożone poprzednio przez 14-cie dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:
wydatki 131.487 K 08 h
dochody 102.687 K 08 h
niedobór 28.800 K — h

na którego pokrycie postanowiła Rada powiatowa nałożyć 12% dodatków do podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych w kwocie 277.007 K 05 h., a przyjętych do obliczenia dochodu na podstawie przecięcia z trzechletniego wpływu dodatków powiatowych w latach 1905, 1906 i 1907 w kwocie 240.000 K.

II. Fundusz drogowy:

wydatki 300.162 K

dochody:

a) własne 29.062 K

1) z 18% ustawowego dodatku do podatków, po myśli §. 12. ust. drog. z 10. grudnia 1907 Nr. 155 Dz. u. kr. 43.200 K;

c) ze spodziewanych subwencji fund. krajowego: w dziale B. na budowę dróg łącznie 14.700 K;

w dziale C. z mocy §. 15. pow. ust. dróg 40.000 K;

w dziale C. na naprawę dróg gmin. II. kl. uszkodzonych klęskami element. 70.000 K.

Dochody razem 195 962 K.

Z porównania wynika niedobór 103.200 K, który postanowiono pokryć

43% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych na r. 1909 dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich wynosi łącznie 55% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Powiat Brzeski nakładał i pobierał w ostatnich 3 ch latach dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich w następującej wysokości:

a) dla funduszy administr. w r. 1906 11%, w r. 1907 9%, w r. 1908 10%.

b) dla funduszu dróg powiatowych w r. 1906 18%, w r. 1907 20%, w r. 1908 30%

c) dla funduszu dróg gminnych w r. 1906 10%, 1907 11%, 1908 30%.

Razem w r. 1906 39%, w r. 1907 40%, w r. 1908 40%;

obok: 10% ustawowego dodatku drogowego w roku 1906 i 1907, zaś 18% w roku 1908.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych na r. 1909 spowodowany został:

A) w funduszu administracyjnym:

1) wstawieniem wydatku na pokrycie niedoboru budżetowego z r. 1908 2.000 K.

2) wstawieniem większego wydatku na cele nieprzewidziane o kwotę 1.031 K 09 h.

B) w funduszu drogowym:

1) zwiększonymi wydatkami na utrzymanie dróg w powiecie o kwotę 40.763 K.

2) zwiększonymi wydatkami na dotację dla miejscowych zarządów drogowych o kwotę 9.559 K.

3) wydatkiem na naprawę dróg gminnych II. klasy odbudową zerwanych mostów i przywróceniem przerwanych komunikacji, zniszczonych klęską powodzi w r. 1908 70.000 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 r. dz. u. kr. Nr. 51., na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Brzesku zezwala się w myśl postanowień § 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1909 dodatki powiatowe w wysokości 55% (pięćdziesiąt pięć) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe przepisanej § 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. k. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu. (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzeżanach na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca poseł **Onyszkiewicz** czyta.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Brzeżanach na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 30. stycznia 1909 l. 148 przedłożył Wydział powiatowy w Brzeżanach Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na r. 1909, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 16-go stycznia 1909.

Budżety te były w myśl postanowień § 30 ustawy z dnia 12. sierpnia 1866. Dz. u. kr. Nr. 21 wyłożone poprzednio przez 14-cie dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

wydatki 81.050 K.

dochody 47.000 K.

niedobór 34.050 K.

na którego pokrycie postanowiła Rada powiatowa nałożyć 15 proc. dodatków bezpośrednich, przyjętych do obliczenia dochodu na podstawie przecięcia z wpływu dodatków powiatowych w latach 1907, 1906 i 1905 w kwocie 239.640 K.

II. Fundusz drogowy:

wydatki 213.371 K. 33 h.

dochody:

a) własne 44.415 K. 26 h.

b) 18 proc. dodatek do podatków bezpośrednich, przepisany §. 12. ustawy z 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155, 44.000 K.

c) spodziewana subwencja z funduszków krajowych w myśl §. 19. cyt. ust. 25.000 K.

d) subwencja Wydziału krajowego na budowę drogi Bożyków-Sarańczuki-Potutry 15.424 K. 60 h.

e) dtto na budowę mostu na powyższej drodze 4.065 K. 65 h.

f) dtto na budowę mostu i słupków dla drogi Horodyszcze-Kozłów 6.115 K. 61 h.

Razem 139.061 K. 12 h.

Niedobór 74.310 K. 21 h.

który postanowiono pokryć 29 proc. dodatkiem do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych dodatków bezpośrednich na r. 1909 wynosi łącznie 44 proc. obok 18 proc. ustawowego dodatku na cele drogowe.

Powiat brzeżański pobierał na cele powiatu w ostatnich latach następujące dodatki powiatowe:

W r. 1906 28 proc. obok 10 proc. ustawowych na cele drogowe

W r. 1907 35 proc. obok 10 proc. ustawowych na cele drogowe.

W r. 1908 46 proc. obok 18 proc. ustawowych na cele drogowe.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40 proc. podatków bezpośrednich, nastąpić może po myśli §. 23 ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Brzeżanach zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51 pobierać w r 1909 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 44 proc. (czterdzieści cztery) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych, z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego a to obok 18 proc. dodatku na cele drogowe, przepisanego §-fem 12 ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Staruch. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p Staruch.

P. Staruch. Wysokij Sojme!

Reprezentacja rady powitowoi w Bereżanach żąda podwyższenia dodatków do podatków aż na 44%. Meni się zdaje, moi Panowie, szczo wsi majemo poniatie o gospodarkach w radach powitowych, a specjalno w Bereżanach taka gospodarka zawedena, szczo dijestno dowela do krytycznoho stanu ciłoho powita. Budujut dorohy, budujut mosty, roblat wydatky bez najmenszoji kontroli.

Proszu Paniw! rada powitowa pored dwoma litamy pobudowała mist na rici w Saranczukach, mist kosztuwaw 20.000 Koron a szczo jak se wykazało

ślidztwo sudowe buw pobudowanyj zi starohó zohnyłoho materjału czerez bereżańskoho predprijemca i machera tzw. inżyniera budiwnyczoho Szabasa, pryszła woda i z mostu ne zistało sia ani kawałka. Szczoż robyt rada powitowa? Buduje druhyj mist murowanyj, kotryj wynis bilsze jak 15.000, i toj sam predprijemca, kotryj buw w ślidztwi sudowym za obmaństwa rady powitowoi, toj sam buduje druhyj mist kamennyj! I proszu sia perekonaty, wysłaty z widys dwóch posliw, szczo jak toho roku woda pryszła, ani oden kamińczyk ne zistaw!

Taka gospodarka w radi powitowij w Bereżanach!

I jak śmije ta rada teper szczo żadaty nowych dodatków, ta rada, kotra tak czestno zbudowała dwa mosty na hostynciu powitowym, szczo oba piszły z wodoju — z pryczyny toho, szczo nichto ne nadziraw!

Jest tam takż oden sławnyj inżynier powitowij, o kotrim pysały ruski i polski gazety, kotryj dopuskaw sia riżnych obmaństw, perekupstw i nadużył a koły my meszkańci Bereżańskoho powita zażadały kontroli Wydiłu krajewoho, szczoż stało sia!

Ot, kruk krukowy oka ne wyjme.

Jak zaczęły rachowaty, to szczoś tam deficytu znajszły, ale szczooby dijsno kontrola taka potiałnuła jeha do witwiczalnosty, toho złoczyńca, kotryj marnowaw majno nasze a sam nosyw zołote łańcuszky — a ty chłope płaty! — to ne stało sia!

Ja dywuju sia, jak Wydił krejewij może prychodyty do Sojmu z żądaniem pidwyższenia dodatków na 44% dla toji rady, a z toho 18% maje pity na dowhy!

Prawda, pryznaju, szczo tam w Bereżanach wybranyj teper marszałok radca spensyonowanyj maje buty duże czestnyj czołowik, bo ja ne pereczu, szczo i miż Polakamy znajduť sia czestni lude, i nasi zastupnyky na pryporuczenie naszych meszkańciw hołosowały na neho i spodijemo sia, szczo teper porjadok i sanacja budut zaprowadzeni. Ale konieczno jest, szczooby Wydił krajewij zwérnuw swoju uwahu na ti rady powitowi, ti czysti neszczestia dla naroda, ti hnizda, do kotrych pchajut sia najbilsze zdemorali-zowani, najbilsze zbankrutowani indywidua, aby wyzyskaty i wysłaty nasze selaństwo!

Jest tam inżynier Szczepański, o kotrim tamtoho roku oden nadzwyczajno czestnyj czołowik napysaw meni lyst, kotryj ja tu widczytaw. Toj Szczepański buw kilka raziw karanyj, dopuskaw sia kradeży i obmaństw, Wydił krajewyj nahnaw jeho, aże w Bereżanach piastuje win misce inżyniera powitowoho! Toż możete sobi przedstawyty Panowe, jak ta rada powitowa tam wyhladaje. Ot kołyś tut oden selanyn troszka piśmennyjszyj prosyw jeho o misce drižnyka, a szczoż jemu toj inżynier skazaw? „Zložy meni 100 guldeniw a ja popru siu prośbu“. Jesły taki indywidua sut inżynieramy, to proszu sobi przedstawyty, jak tam ti budowy wyhladajut — ne potreba nawit zliwy, bo jak witer pryjde, to mist sia sam wywerne!

I ta rada powitowa ośmilaje sia prosyty o pidwyżku i Wydił krajewyj prychylaje sia do toho! Powit bereżański maje nasełenie bidne, czerez 2, 3 lita ne buło tam urodzaju, tamtoho roku jak znajete buły tam elementarni nieszczastia, pohnyło zbiże, rok za rokom majże opału, drow nema — a pozwalajemo na pidwyższenie dodatkiv do 44%. Hdeż gwarancja, szczo to bude užyte dijsno na cily powitowych potreb, koły jak znajemo to w naszym kraju to sia tak dije, a specjalno wradach powitowych, szczo koždyj robyt jak chce, tam rižni drižnyky, predprijemci, inżyniery rachujut, dora-chowujut, berut a ty muzyku płaty, bo ty na to, szczo byś płatyw!

Koły Wydił krajewyj prychodyt z takim wneskom, to konieczno, szczo by zwernuw uwahu na radu powitowu w Bereżanach i jest bezusłowno konieczno wytoczyty tam ślidztwo.

Tamtoho roku buło ślidztwo karne protyw Szabasowy, aże wsi złodiji, kotri pokrywały jeho sprawy, wid hory do dołu stawaly jako świdky.

Take to poszanowanie zakoniw, a precin wasze korołestwo polske upało łysz z toji przyczyny, szczošte nie szanowały zakoniw, i pokrywały korupciju.

(Brawa ze strony postów ruskich).

Ja bezusłiwno żadaju, szczo by Sojm widkynuw to predłożenie nazad do Wydiłu krajewoho, szczo by Wydił krajewyj za popownene nadużytia pry budowach mostiw czerez radu powitowu w Bereżanach wysław tam osibnu komisju i zbada-w, hde ti hroszi sut, czy se możywe,

szczo by technik budowaw mist kamen-nyj, kotryj kosztuwaw 15.000 guldeniw, a toj mist ne stojaw nawit' 2 misiaci!

To jest fakt! My nym majemo nakładaty nowi tiahary na powit a tam ti sami pijawky, ti sami indywidua naszym hroszom frymarczujut' a ty chłope hryzy swoju zemlu i podatok wyższyj płaty!

Toż ja Panowe spodiwaju sia, szczo prychylyte sia do tych moich wywodiw.

Proszu bezinteresownych wydeleguwały do seji Rady powitoji w Bereżanach a ti skonstatujut, czy ja neprawdu kažu.

Proszu perehlanuty akta w sudi, jaki tam buły nadużytia. Na tysiaczy buło kradiży i defraudacji. Taka Rada powitowa w Bereżanach wkładaje sobi do budżetu wyjzd agitatora za agitaciju p. posła Dulęby do Kuropatnyk, do Pidwysokoho, do Demni 3000, na zbudowanie kościółka i rozmaitych szopok 2000, 3000. a potom prychodiat do bidno-ho chłopa i każut: Ty chłope płaty dodatky.

Taka gospodarka ne daś Wam świ-doctwa, taka gospodarka doprowadyt do toho, to czoho dowela wasza derżawa.

Ja zabraw słowo pry tij sprawie, bo mene ona w perszij miri interesuje.

Jakby tut reprezentat selaństwa seho powitu ne wystupyw w interesi seho selaństwa, kotre ponosyt tiahary, tobyšte skazały, se szubrawec, win ne hoden zastupaty naroda.

Ale to samo dije sia i w ynszych powitach, hde tak samo gospodarujut Rady powitowi.

Se instytucja, kotru powynnyšte zne-sty, se take misce, hde wychowujut sia rižni demoralizacyjni indywidna.

W tych Radach powitowych jak imenno w Buczaczy, w Tłumaczu i yn-szych wsiudy majże tak sia dije.

My otże rukamy i nohamy budemo sia starały, szczo by ti instytucji buły usuneni.

Dla toho proszu Wysoku Pałatu, pozajak Wydił krajewyj prychyływ sia do prośby Wydiłu powitowoho w Bereżanach o pidnesenie dodatku tak weły-koho, bo až do 44%, szczo by se wnese-nie widosłano nazad do Wydiłu kraje-woho, sprawu rozjasnyty, dokładne pere-westy ślidztwo za ti nadużytia i defrauda-

cji popowneni w Radi powitowij w Be-reżanach i koły sia wykaze nadużytia wynnych potiahnuty do strohoji widwiczalnosty i wydeleguwały urjadnyka, z Wydiłu krajewoho, kotryjby na misky perewiu rachunki, sprawdyw administraciju i potomu zdaw sprawozdanie pered Sojmom.

(*Brawa z ław ruskich*).

Marszałek, Czy żąda jeszcze kto głosu? rozprawa zamknięta głos ma p. sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnioski, z którymi tutaj przychodzi Wydział krajowy, opierają się na uchwalonych już budżetach t. j. na budżecie administracyjnym i drogowym na r. 1909.

Budżety te były wyłożone do przeglądnięcia stronom interesowanym i żądnych zarzutów przeciwko nim nie wniesione.

Wydział krajowy ponadto badał ten budżet i również nie znalazł żadnych pozycyj przeciwko, którym możnaby podnieść zarzuty.

Otóż rezultat dziś taki, że ten niedobór budżetów administracyjnego i drogowego musi być pokryty, jeżeli potrzeby powiatu mają być pokryte.

Niedobór zaś ten nie może być pokryty inaczej, jak przez nałożenie 44% dodatków, który to procent ze względu na potrzeby powiatu takie, które się w innych powiatach objawiają nie jest wcale przerażający.

Wszystkie te przedłożenia, które tutaj przychodzą, tylko dlatego przychodzą, że one przekraczają ten procent, do którego wolno dodatki nakładać.

Tutaj jest to rzeczą powszechnie znaną. Wydział krajowy badał budżet, przeciwko temu budżetowi nie podniesiono żadnych zarzutów ze strony opodatkowanych w powiecie, którym dana była możność wnoszenia takich zarzutów. Budżety te wyłożono publicznie i każdy miał sposobność zgłosić się i zarzuty przeciw budżetowi podnieść.

Wobec więc tego, że według badań Wydziału krajowego Wydział krajowy wszelkie cyfry postawione w budżecie i wydatki zaprojektowane musiał uznać za uzasadnione, muszę obstawać przy swoim wniosku, który miałem zaszczyt przedstawić.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Podam najpierw do głosowania wniosek p. Tymoteusza Starucha, który

żądał, aby sprawozdanie to odesłać na powrót do Wydziału krajowego. Kto ten wniosek przyjmuje zechce rękę podnieść.

(*Po obliczeniu*).

Jest głosów 12. Jest przeto *mniejszość*. Wniosek upadł.

Kto przyjmuje wniosek Wydziału krajowego, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Cieszanowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*).

Sprawozdanie.

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Cieszanowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie !

Sprawozdanie z dnia 12. Intego 1909 l. 206 przedłożył Wydział powiatowy w Cieszanowie Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na rok 1909 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 29 stycznia 1909 r.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21 wyłożone poprzednio przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one :

I. Fundusz administracyjny :

wydatki 47.506 K. 49 h

dochody 17.280 K 28 h

niedobór 30.226 K 21 h

na pokrycie, którego postanowiła Rada powiatowa nałożyć 18% dodatek do podatków bezpośrednich, przypisanych w kwocie 185.278 K, a przyjętych do obliczenia dochodu nałożonych dodatków powiatowych w kwocie 170.000 K na podstawie przecięcia z trzechletniego wpływu tych dodatków oraz w przewidywaniu w roku bieżącym znaczniejszych odpisów podatku gruntowego z powodu zeszłorocznych klęsk elementarnych.

II. Fundusz drogowy :

wydatki 188.807 K — h

dochody :

a) własne 8.000 K — h

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10. grudnia 1907 Nr. 155. Dz. u. kr. 30.600 K

c) spodziewana subwencya z mocy §. 15. powyższej ustawy 66.920 K.

Razem 105.520 K.

Niedobór 83.287 K

na którego pokrycia nałożono 49% dodatków do podatków bezpośrednich.

Wysokość za tem uchwalonych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich, wynosi łącznie 67% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Powiat Cieszanów nakładał i pobierał w ostatnich 3 latach dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich w następujących wysokościach:

a) dla funduszu administracyjnego w r. 1906 12% w r. 1907 16%, w r. 1908 18%

b) dla funduszu dróg powiatowych w r. 1906 27%, w r. 1907 13% w r. 1908 13%

c) dla funduszu dróg gminnych w r. 1906 1%, w r. 1907, 8%, w r. 1908 13%.

Razem w r. 1906 40% w r. 1907 37%, w r. 1908 31% ustawowego dodatku drogowego w roku 1906 i 1907 — zaś 18% w roku 1908.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na r. 1909 spowodowany został w funduszu drogowym ustawieniem zwiększonego wydatku na spłatę długów o kwotę 23.879 K 77 h, oraz wstawieniem większego wydatku na koszt utrzymania dróg w powiecie o kwotę 45.651 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ust. z dnia 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych podatków przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Cieszanowie, zezwała się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1909 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 67% (sześćdziesiąt siedm) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych, z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu. (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Onyszki wicz.**

Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz.**

Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Czortkowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich,

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (czyta).

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Czortkowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 4. marca 1909 l. 615 przedłożył Wydział powiatowy w Czortkowie Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1909 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 7. grudnia 1908 r.

Budżety te były w myśl §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21 wyłożone poprzednio przez 14-cie dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.

Wydatki 43.511 K.

Dochody 3.511 K.

Niedobór 40.000 K.

na które pokrycie postanowiła Rada powiatowa nałożyć 23 proc. dodatków do podatków bezpośrednich, w powiecie na r. 1907 przypisanych w kwocie 253.049 K. a przyjętych do obliczenia dochodu na podstawie przecięcia z wpływu dodatków w latach 1905, 1906 i 1907 w kwocie 178.875 K.

II. Fundusz drogowy:

Wydatki 120.781 K. 38 h.

Dochody:

a) własne 39.781 K. 38 h.

b) 18% dodatek do podatków bezpośrednich przepisany §. 12. ust. z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155. — 32.858 K. 29 h.

c) spodziewana subwencja z funduszu kraj. w myśl §. 15. cyt. ust. 6.000 kor.

Razem dochody 78.639 K. 67 h.

Niedobór 42.141 K. 71 h.

który postanowiono pokryć 23% dodatkami do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych na r. 1909 dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich wynosi łącznie 46% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Powiat czortkowski pobierał w ostatnich trzech latach dodatki w następującej wysokości:

W 1906 r. 37% obok 10% ustawowego na cele drogowe.

W 1907 r. 46% obok 10% ustawowego na cele drogowe.

W 1908 r. 39% obok 18% ustawowego na cele drogowe.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych na r. 1909 spowodowany został wstawieniem do rozchodów budżetu.

I. We funduszu administracyjnym:

a) wydatku na pokrycie kosztów urządzenia szpitala powszechnego 15.000 kor.

b) wydatku na dotację funduszu jubileuszowego 1.000 K.

c) zwiększonymi wydatkami na nieprzewidziane cele o kwotę 890 K.

II. We funduszu drogowym:

a) zwiększonymi wydatkami na administrację drogową o kwotę 2.420 K.

b) zwiększonymi wydatkami na konserwację dróg w powiecie o kwotę 12.534 K.

c) zwiększonymi wydatkami na budowę dróg w powiecie o kwotę 50.34 kor.

d) zwiększonymi wydatkami na cele nieprzewidziane o kwotę 350 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40% podatków bezpośrednich, nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych podatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Czortkowie zezwala się w myśl postanowień § fu 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51 pobierać w r. 1909 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 46% (czterdzieści sześć) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe przepisanego §-fem 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz.**

Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz.**

Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść.

(Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania zechce rękę podnieść (Większość). Jest przyjęta.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenie Reprezentacji powiatowej w Dąbrowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (Czyta).

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Dąbrowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 27. grudnia 1908 l. 4776 przedłożył Wydział powiatowy w Dąbrowie Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na r. 1909, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 17. grudnia 1908 r.

Budżety te były w myśl §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. poprzednio przez 14 dni wyłożone do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.

Wydatki 30.310 K.

Dochody 4.930 K.

Niedobór 25.380 K.

na którego pokrycie postanowiła Rada powiatowa nałożyć 13½% dodatków do podatków bezpośrednich, w powiecie w r. 1908 przypisanych w kwocie 207.965 K. 02 h., a przyjętych do obliczenia dochodu z nałożonych dodatków powiatowych na podstawie przecięcia z wpływu dodatków powiatowych w latach 1905, 1906 i 1907 w kwocie 192.700 K.

II. Fundusz inwestycyjny.

Wydatki 40.633 K.

Dochody 25.593 K.

Niedobór 15.040 K.

który postanowiono pokryć 8% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

III. Fundusz drogowy.

Wydatki 122.433 K.

Dochody:

a) własne 13.596 K.

b) dodatek do podatków bezpośrednich w myśl §. 12. ust. z 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155 — 33.840 K.

c) spodziewana subwencja z funduszu kraj. w myśl §. 15. cyt. ust. 29.409 K.

d) spodziewana subwencja z funduszu kraj. na budowę dróg w powiecie 6.400 K.

Razem 83.245 K.

który postanowiono pokryć 21% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych na r. 1909 dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich wynosi łącznie 42½% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Powiat dąbrowski pobierał w ostatnich trzech latach dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich w następującej wysokości:

W 1906 r. 36% obok 10% ustaw na cele drogowe.

W 1907 r. 44% obok 10% ustaw na cele drogowe.

W 1908 r. 45% obok 18% ustaw na cele drogowe.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy zeznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić,

Reprezentacji powiatowej w Dąbrowie zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1909 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 42½% (czterdzieści dwa i pół) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przepisanych z wyłączeniem podatku osobisto dochodowego a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §-fem 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje ustawę w trzecim czytaniu bez czytania zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Gorlicach na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Gorlicach na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 9. lutego 1909 l. 478 przedłożył Wydział powiatowy w Gorlicach, Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na r. 1909 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 16. grudnia 1908.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. wyłożone poprzednio przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów:

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

wydatki 49.420 K;

dochody 6.670 K;

niedobór 42.750 K.

na pokrycie, którego postanowiła Rada powiatowa nałożyć 19% dodatków do podatków bezpośrednich, w powiecie na r. 1908 przypisanych w kwocie 225.161 K 74 h, a przyjętych do obliczenia na podstawie przecięcia z trzechletniego wpływu dodatków powiatowych w latach 1905, 1906 i 1907 w kwocie 248.000 K.

II. Fundusz drogowy:

wydatki 139.363 K;

dochody:

a) własne 14.113 K;

b) 18% dodatek do podatków bezpośrednich §. 12. ust. z 10. grudnia 1907 Nr. 155 dz. u. kr. 40.500 K;

c) spodziewana subwencja z funduszu krajowego w myśl §. 15. cyt. ust. 20.000 K;

d) subwencja z funduszu krajowego na budowę dróg 4.000 K.

Wydatki razem 78.613 K.

Niedobór 60.750 K

który postanowiono pokryć 27% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych na r. 1909 dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich wynosi łącznie 46% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Powiat gorlicki pobierał w ostatnich trzech latach dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich w następującej wysokości:

W r. 1906 31% obok 10% ustawowego dodatku na cele drogowe.

W r. 1907 40% obok 10% ustawowego dodatku na cele drogowe.

W r. 1908 46% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ust. z 17. czerwca 1874 dz. u. kr.

Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Gorlicach zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1909 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 46% (czterdzieści i sześć) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych, z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego a to obok 18% dodatku na cele drogowe przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**

Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*) Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz.**

Wnoszę przyjęcie tego wniosku w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi w Gródku jagiellońskim na

pobór w r. 1909 wyższych podatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Gródku jagiellońskim na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie z dnia 28. grudnia 1908 l. 5207 przedłożył Wydział powiatowy w Gródku jagiellońskim Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na r. 1909, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 18. grudnia 1908.

Budżety te były poprzednio w myśl §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 21. wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:
dochody własne 4.752 K 86 g.,
wydatki 30.134 K 86 g.
niedobór 25.382 K,

na pokrycie którego nałożono 14% dodatków do podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych na rok 1908 w kwocie 210.855 K, a przyjętych do obliczenia na podstawie przecięcia z trzechletniego wpływu dodatków powiatowych w kwocie 181.30) K.

II. Fundusz drogowy:

wydatki 197.483 K 90 g.,
dochody:
a) własne 8.606 K 90 g.,

b) 18% ustawowego dodatku do podatków po myśli §. 12. ust. drog. z 10. grudnia 1907 Nr. 155 Dz. u. kr. 36. 36 koron,

c) ze spodziewanych subwencyi z fund. kraj :

α) w dziale B. na budowę drogi powiatowej 45.000 K,

β) w dziele C. z mocy §. 15. powyż. ust. drog. 39.408 K.

Razem dochody 129.050 K 90 g.

Z porównania wynika niedobór 68. 433 K, na pokrycie którego nałożono

38%₀ dodatków do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych dodatków do podatków bezpośrednich na r. 1909 wynosi łącznie 52%₀ obok 18%₀ ustawowego dodatku na cele drogowe.

Powiat gródecki nakładał i pobierał w ostatnich 3-ach latach dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich, w następujących wysokościach:

a) dla funduszu administracyjnego: w r. 1906 8%₀, w r. 1907 11%₀, w r. 1908 11%₀,

b. dla funduszu dróg powiatowych: w r. 1906 5%₀, w r. 1907 9%₀, w r. 1908 39%₀,

c) dla funduszu dróg gminnych: w r. 1906 21%₀, w r. 1907 30%₀, w r. 1908 39%₀.

Razem w r. 1906 34%₀, w r. 1907 50%₀, w r. 1908 50%₀, obok 10%₀ ustawowego dodatku drogowego w roku 1906 i 1907, zaś — 18%₀ w roku 1908.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na rok 1909 spowodowany został:

I. w funduszu administracyjnym:

1. zwiększonym wydatkiem na płacę funkcjonariuszów powiatowych o kwotę 520 K.

2. Datkiem na pomnik spizowy śp. Andrzeja hr. Potockiego w kwocie 500 koron.

3. Datkiem na żywy pomnik t. j. na fundusz burs polskich w kwocie 200 koron.

4) Datkiem na bursę imienia Andrzeja hr. Potockiego w Gródku jagiellońskim z okazji jubileuszu Najjaśniejszego Pana 1000 koron.

5) Subwencja dla Gródecko-janowskiego oddziału c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego na podniesienie gospodarst wiejskich 3.626 koron.

II. w funduszu drogowym:

1. wydatkiem na zwrot pożyczki wekslowej, zaciągniętej w Banku krajowym na pokrycie niedoboru w r. 1908, powstałego wskutek preliminarzowanych wydatków na budowę dróg w kwoci 5.000 koron.

2. wydatkiem na pokrycie reszty należności przedsiębiorców za wykonanie w roku 1908 roboty około budowy drogi

gminnej I. klasy Suchowola-Mszana 3.500 koron.

3. Zwiększonymi wydatkami na utrzymanie dróg w powiecie o kwotę 18.910 koron.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40%₀ podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ust. z dnia 17. czerwca 1874 Dz. n. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Gródku jagiellońskim zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1909 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 52%₀ (pięćdziesiąt dwa) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego a to obok 18%₀ dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 158.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*) Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje ten wniosek w drugim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Wię-*

kszość) Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Grybowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej na pobór w roku 1909 wyższych dodatków powiatowych od podatków bezpośrednich

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 20. listopada 1908 l. 1.734 przedłożył Wydział powiatowy w Grybowie Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na rok 1909 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 3. listopada 1908 r.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 21 wyłożone poprzednio przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.

Wydatki 25.424 K.

dochody 7.824 K.

Niedobór 17.600 K.

na którego pokrycie postanowiła Rada powiatowa nałożyć 22% dodatków do podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych w kwocie 81.458 kor.

II. Fundusz drogowy.

Wydatki 110.910 kor.

Dochody: a) włusne 40.814 koron 44 g.,

b) 18% ustawowy dodatek do podatków bezpośrednich 14.400 K.

c) spodziewana subwencja z funduszu kraj. w myśl §. 15. ust. z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155. 22.196 kor. 34 g.

Razem dochody 77. 410 kor. 78 g.

Niedobór 33.499 kor. 22 g., na którego pokrycie nałożono 43% dodatków do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych na r. 1909 dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich wynosi łącznie 65% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Wysokość dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich w ostatnich trzech latach wynosiła:

W roku 1906 40% obok 10% ustawowego dodatku na cele drogowe.

W roku 1907 48% obok 10% ustawowego dodatku na cele drogowe.

W roku 1908 56% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych na r. 1909 spowodowany został przeważnie wstawieniem do budżetu funduszu administracyjnego wydatku na zakupno aparatu desynfekcyjnego w kwocie 600 K, zwiększonymi wydatkami na administrację w kwocie 200 K, zwiększonym wydatkiem na cele nieprzewidziane o kwotę 709 K, wreszcie zwiększonym wydatkiem na budowę drogi gminnej I. klasy Ciężkowice-Jastrzębia o kwotę 2.727 K 25 g., oraz na utrzymanie dróg w powiecie o kwotę 11.916 K 56 g.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40% podatków bezpośrednich, nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór wyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Grybowie zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51 pobierać w r. 1909 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 65% (sześćdziesiąt pięć) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych, z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystę-

pujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przystąpienie do drugiego czytania bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje ten wniosek w drugim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kolbuszowej na pobór w roku 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*c. yta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Kolbuszowej na pobór w r. 1909, wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 10. grudnia l. 2991 przedłożył Wydział powiatowy w Kolbuszowej Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na r.

1909 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 10. grudnia 1908. Budżety te były poprzednio w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:
wydatki 20.110 K;
dochody 5.316 K;
niedobór 14.794 K,

na którego pokrycie postanowiła Rada powiatowa nałożyć 11% dodatków do podatków bezpośrednich przepisanych w powiecie w kwocie 137.876 K 82 h.

II. Fundusz drogowy:

wydatki 155.920 K;
dochody:
a) własne 23.250 K;

b) 18% dodatek do podatków bezpośrednich w myśl §. 12. ust. z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155. 24.246 K;

i spodziewana bezprocentowa pożyczka z funduszu krajowego na zakupno kolejki 10.000 K;

d) spodziewana subwencja z funduszu krajowego w myśl §. 15. cytow. ust. 44.451 K

Razem dochody 101.947 K.

Razem niedobór 53.973 K,

który postanowiono pokryć 40% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich wynosi łącznie 51% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Powiat kolbuszowski nakładał i pobierał w trzech latach ostatnich następujące dodatki do podatków bezpośrednich:

W roku 1908.

a) dla funduszu administracyjnego

11%,

b) dla funduszu drogowego 40%.

Razem 51%

obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

W roku 1907.

a) dla funduszu administracyjnego

11%,

b) dla funduszu dróg powiatowych

25 1/2%.

c) dla funduszu dróg gminnych $3\frac{1}{2}\%$.
Razem 40%

obok ustawowego dodatku 10% dla powiatowego funduszu dróg gminnych.

W roku 1906.

a) dla funduszu administracyjnego $11\frac{1}{2}\%$,

b) dla funduszu dróg powiatowych $16\frac{1}{2}\%$,

c) dla funduszu powiatowego dróg gminnych 2% .

Razem 30%

obok ustawowego dodatku 10% dla powiatowego funduszu dróg gminnych.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszonych 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Kolbuszowej zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1909 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 51% (pięćdziesiąt jeden) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907. dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania

zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału kraj. w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Kosowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (czyta):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Kosowie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 13. listopada r. 1908 l. 2425 przedłożył Wydział powiatowy w Kosowie Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na r. 1909 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 13. listopada 1908.

Budżety te były poprzednio w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.
wydatki 28.148 K;
dochody 7.556 K;
niedobór 20.592 K,

na którego pokrycie postanowiła Rada powiatowa nałożyć 13% dodatków do podatków bezpośrednich w powiecie na r. 1907 przypisanych w kwocie 156.805 K 88 hal.

II. Fundusz drogowy.

wydatki 331.124 K,

dochody :

a) własne 800 K,

b) 18% dodatek do podatków bezpośrednich przepisany §. 12. ust. z d. 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155. 28512 K,

c) spodziewana subwencja z funduszu krajowego w myśl §. 15 cyt. ustawy 254.293 K.

Razem wydatki 283.605 K.

Niedobór 47.520 K,

który postanowiono pokryć 30% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych na r. 1909 dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich wynosi łącznie 43% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał na pokrycie niedoborów budżetowych w poprzednich trzech latach następujące dodatki do podatków bezpośrednich :

W r. 1908 40% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

W r. 1907 40% obok 10% ustawowego dodatku na cele drogowe.

W r. 1906 38½% obok 10% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na r. 1909 spowodowany został przeważnie wstawieniem do budżetu funduszu administracyjnego zwiększonych wydatków na administrację powiatu o kwotę 1060 K, oraz nowym wydatkiem w kwocie 2200 K na zakupno mebli do gmachu Rady powiatowej, dalej wstawieniem do budżetu funduszu drogowego zwiększonego wydatku na administrację drogową o kwotę 2160 K i wreszcie zwiększonym wydatkiem na budowę i utrzymanie dróg w powiecie zniszczonych klęską powodzi w r. 1908.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Reprezentacyi powiatowej w Kosowie zezwala się w myśl §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1900 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 43% (czterdzieści trzy) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto gosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca, członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Łańcucie na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. **Onyszkiewicz** ma głos

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*).

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Łańcucie na pobór w r. 1905 wyższych do datków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 15. grudnia 1908 l. 4622 przedłożył Wydział powiatowy w Łańcucie Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1909 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 4. grudnia 1908.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. wyłożone poprzednio przez 14 dui do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

wydatki 56.319 K 22 h

dochody 14.779 K 22 h.

niedobór 41.600 K,

na którego pokrycie postanowiła Rada powiatowa nałożyć 13% dodatek do podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych w kwocie 338.543 K 12 h, a przyjętych do obliczenia w kwocie 320.000 K, na podstawie przecięcia z wpływu dodatków powiatowych w latach 1904, 1905, 1906.

II. Fundusz drogowy:

wydatki 250.704 K

dochody:

a) własne 24.704 K

b) 18% dodatek do podatków bezpośrednich przepisany §. 12. ust. z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155 57.600 K

c) spodziewana subwencja z funduszu kraj. z mocy §. 15. ust. z 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155 18.000 K.

razem 99.704 K.

Niedobór 151.000 K,

na którego pokrycie nałożono 47% dodatek do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich wynosi łącznie 60% obok 18% dodatku na cele drogowe przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Wydział powiatowy nakładał i po-

bierał w ostatnich 2 latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1908:

na fundusz administracyjny 14%

na fundusz drogowy 41%

razem 55%

obok 18% dodatku ustawowego na cele drogowe za uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 10. października 1908;

w roku 1907:

na fundusz administracyjny 16%

na fundusz dróg powiatowych 17%

na fundusz dróg gminnych 31%.

razem 65%

obok dodatku ustawowego dla dróg gminnych 10%

za uchwałą Wys. Sejmu i Cesarskiem zezwoleniem.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych na r. 1909 spowodowany został wstawieniem do budżetu funduszu drogowego nowego wydatku na budowę drogi Siedlecza-Pontalowiec w kwocie 7.000 i Grodzisko-Dębno w kwocie 10.000 K, następnie należności za budowę dojazdu w Grodzisku w kwocie 18.000 K i wreszcie należności biernych w r. 1908 w łącznej kwocie 24.000 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Łańcucie zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w roku 1909 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 60% (sześćdziesiąt), od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych, z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje

ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy po głosowaniu. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Mielcu na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Głos ma sprawozdawca p. Onyszkiewicz.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz** (*czyta*).

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Mielcu na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 29. grudnia 1908 l. 4374 przedłożył Wydział powiatowy w Mielcu Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1909 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 28. grudnia 1908.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. N. 21. poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zażądań.

Wykazują one:

Fundusz administracyjny:

dochody własne 2178 K

wydatki 38062 K 79 h

niedobór 35.884 K 79 h

na pokrycie którego nałożono 17% dodatków do podatków bezpośrednich, w powiecie przepisanych w kwocie 218.831 K. 17 h a przyjętych do obliczenia na podstawie przecięcia z wpływu dodatków powiatowych w latach 1907, 1906 i 1905 w kwocie 211.086 K.

Fundusz drogowy:

wydatki 144.197 K 85 h

dochody:

a) własne 1.10⁰ K

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10. grudnia 1907 Nr. 155 Dz. u. kr. 37.995 K 66 h

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ustawy 25.000 K

d) subwencja Wydziału krajowego na budowę drogi Mielec Kolbuszowa 14.776 K 09 h

e) subwencja c. k. Skarbu państwa na utrzymanie dróg 2.000 K

Razem wydatki 80.871 K 75 h

niedobór 63.326 K 10 h

na którego pokrycie nałożono 30% dodatków do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich wynosi łącznie 47% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Wydział powiatowy nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich na pokrycie niedoborów w funduszach powiatowych w następujących wysokościach:

a) w roku 1908:

na fundusz administracyjny 12¹/₂%

na fundusz drogowy 27¹/₂%

razem 40%

obok ustawowego 18% dodatku na cele drogowe przypisanego §. 12. ust. krajowej z 10. grudnia 1907 N 155 Dz. u. kr.

b) w roku 1907:

na fundusz administracyjny 15%
 na fundusz dróg powiatowych 81%
 na powiatowy fundusz dróg gmin-
 nych 17%
 razem 40%

oprócz ustawowego 10% na powia-
 towy fundusz dróg gminnych,

c) w roku 1906:

fundusz administracyjny 14%
 na fundusz dróg powiatowych 7%
 na powiatowy fundusz dróg gmin-
 nych 15½%
 razem 36½%

oprócz ustawowego 10% na powia-
 towy fundusz dróg gminnych.

Wzrost stopy procentowej dodatków
 powiatowych do podatków bezpośrednich
 na rok 1909 spowodowany został prze-
 ważnie wstawieniem do budżetu funduszu
 administracyjnego:

1) zwiększonego wydatku na płacę
 funkcyjaryuszów powiatowych o kwotę
 1670 K,

2) zwiększonego wydatku na spłatę
 pożyczek wraz z procentem o kwotę
 3.726 K 71 h oraz

3) zwiększonych wydatków nieprze-
 widzianych o kwotę 1467 K 24 h — zaś
 do budżetu funduszu drogowego:

a) większego wydatku na budowę
 dróg o kwotę 1108 K 70 h

b) większego wydatku na kosztą za-
 rządu o kwotę 3040 K

c) większego wydatku na konserwa-
 cję dróg powiatowych i gmin. o kwotę
 6.761 K 63 h

d) nowego wydatku na ubezpiecze-
 nie robotników oraz pensyjne ubezpie-
 czenie urzędników drogowych 2.750 K

e) nowego wydatku na emeryturę
 jednego droźnika 360 K.

Ponieważ nałożenie dodatków po-
 wiatowych, przenoszących 40% podatków
 bezpośrednich nastąpić może po myśli
 §. 23. ust. z 17. czerwca 1874 Dz. u. kr.
 Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej
 i ces. zezwolenia, zaś Wydział krajowy
 uznaje ze swej strony potrzebę zezwole-
 nia powiatowi na pobór powyższych do-
 datków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Mielcu
 zezwala się w myśl postanowień §. 23.
 ust. z dnia 17. czerwca 1874 Dz. u. kr.

Nr. 51. pobierać w r. 1909 na cele po-
 wiatu dodatki powiatowe w wysokości
 47% (czterdzieści siedem) od państwo-
 wych podatków bezpośrednich w powiecie
 przypisanych z wyłączeniem podatku oso-
 bisto-dochodowego a to obok 18% do-
 datku na cele drogowe, przepisanego §. 12.
 ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u.
 Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy
 żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu
 nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępu-
 jemy do głosowania. Kto przyjmuje ten
 wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*).
 Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału
 kraj. p. **Onyszkiewicz.**

Wnoszę przyjęcie tego wniosku
 w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpie-
 nia do drugiego czytania bez czytania.
 Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt
 głosu nie żąda, rozprawa zamknięta,
 przystępujemy do głosowania. Kto przy-
 jmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść.
 (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje
 wniosek w drugim czytaniu bez czyta-
 nia, zechce rękę podnieść. (*Większość*).
 Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału
 kraj. p. **Onyszkiewicz.**

Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trze-
 ciem czytaniu bez czytania.

Ma szątek. Jest wniosek przystą-
 pienia do trzeciego czytania bez czytania.
 Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt
 głosu nie żąda, rozprawa zamknięta,
 przystępujemy do głosowania. Kto przy-
 jmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść.
 (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje
 uchwałę w trzecim czytaniu bez czy-
 tania, zechce rękę podnieść. (*Większość*).
 Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie Wydziału
 krajowego w przedmiocie zezwolenia Re-
 prezentacyi powiatowej w Podhajcach na
 pobór w r. 1909 wyższych dodatków do
 podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. **Onyszkiewicz** ma
 głos.

Sprawozdawca członek Wydziału
 krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*).

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie ze-
 zwolenia Reprezentacyi powiatowej w

Podhajaach na pobór w r. 1909 wyższych dodatków do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 13. lutego 1909 l. 331 przedłożył Wydział powiatowy w Podhajcach Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na r. 1909 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 29. grudnia 1908.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. poprzednio przez 14 dni wyłożone do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one :

I. Fundusz administracyjny.

Wydatki 30.398 K.

Dochody 1.952 K.

Niedobór 28.446 K.

na pokrycie którego postanowiła Rada powiatowa nałożyć 12% dodatków do podatków bezpośrednich w powiecie w r. 1907 przypisanych w kwocie 268.473 K. 45 h. a przyjętych do obliczenia na podstawie przecięcia z trzechletniego wpływu dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich w latach 1905, 1906 i 1907 w kwocie 278.019 K.

II. Fundusz drogowy.

Wydatki 199.748 K 28 h.

Dochody :

a) własne 39.579 K. 80 h.

b) 18% dodatek do podatków bezpośrednich, przepisany §. 12. ustawy z d. 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155. 43.200 K.

c) spodziewana subwencja z funduszków kraj. w myśl §. 15. powyższej ustawy 7.200 K.

d) subwencja z funduszu kraj. na budowę drogi Podhajce-Wiśniowczyk 16.200 K.

Razem 106.179 K. 80 h.

Niedobór 93.568 K. 48 h.

który postanowiono pokryć 39% dodatkami do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych na rok 1909 dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich wynosi łącznie 51% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Powiat podhajecki nakładał na pokrycie niedoborów budżetowych w osta-

tnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich w następującej wysokości :

W 1906 r. 40% obok 10% ustawowego dodatku na cele drogowe.

W 1907 r. 40% obok 10% ustaw. dodatku na cele drogowe.

W 1908 r. 32% obok 18% ustaw. na cele drogowe.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych na r. 1909 spowodowany został :

a) w funduszu administracyjnym zwiększonym wydatkiem na płace funkcyjaryuszów powiatowych o kwotę 1.400 K.

b) w funduszu drogowym :

1) wstawieniem do budżetu raty pożyczki komunalnej w kwocie 2.300 K.

2) zwiększonymi wydatkami na budowę dróg w powiecie o kwotę 35.200 kor.

3) wydatkiem na rekonstrukcję mostu w Złotnikach na rzece Strypie 7.200 K.

4) wydatkiem na rekonstrukcję mostu w Skołowie na rzece Strypie 2.010 K. 50 h.

wydatkiem na wyrób rur betonowych 5.000 K.

6) zwiększonymi wydatkami na zakupno materiałów dreniowych na mosty i poręcze oraz wydatkami na roboty cieśli i murarskie przy mostach o kwotę 9.932 K. 90 h.

7) zwiększonymi wydatkami na administrację drogową powiatu o kwotę 4.844 K.

8) zwiększonymi wydatkami na nieprzewidziane cele o kwotę 805 K 05 h.

9) zwiększoną dotacją na utrzymanie dróg gminnych II. klasy o kwotę 630 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Reprezentacyi powiatowej w Podhajcach zezwala się w myśl §. 23. ustawy z dnia 17-go czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. pobierać w r. 1909 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 51% (piedziesiąt jeden) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego a to obok 12% podatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz.**

Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz.**

Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje: Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Przemyślanach na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*).

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Przemyślanach na pobór w roku 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 6. lutego 1909 l. 241 przedłożył Wydział powiatowy w Przemyślanach Wydziałowi krajowemu budżety funduszków powiatowych na r. 1909, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 30. stycznia 1909.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.

Wydatki 30.270 K.

Dochody 3.570 K.

Niedobór 26.700 K.

na którego pokrycie nałożyła Rada powiatowa 15% dodatek do podatków bezpośrednich w powiecie w r. 1907 przypisanych w kwocie 196.042 K. 87 h. a przyjętych do obliczenia na podstawie przecięcia z wpływu dodatków powiatowych w latach 1905, 1906 i 1907 w kwocie 178.000 K.

II. Fundusz drogowy:

Wydatki 343 713 K. 33 h.

Dochody:

a) własne 210.433 K. 33 h.

b) 18% ustawowy dodatek w myśl §. 12. ust. z 10/12. 1907 Nr. 155. dz. u. kr. 32.040 K.

c) spodziewana subwencja z mocy §. 15. powyższej ustawy 16.000 K.

Razem 258.473 K. 33 h.

Niedobór 85.240 K.

który postanowiła Rada powiatowa pokryć 48% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych na r. 1909 dodatków powiatowych wynosi łącznie 63% podatków bezpośrednich obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Uchwalone na rok 1906, 1907 i 1908 dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich wynosiły:

W roku 1906.

a) na powiatowy fundusz administracyjny 12%.

b) na fundusz dróg powiatowych 15%.

c) na powiatowy fundusz dróg gminnych 25%.

Razem 52%.

obok ustawowego 10% dodatku na powiatowy fundusz dróg gminnych.

W roku 1907.

a) na fundusz powiatowy administracyjny 16%.

b) na fundusz dróg powiatowych 22%.

c) na powiatowy fundusz dróg gminnych 31%.

Razem 69%.

obok ustawowego 10% dodatku na powiatowy fundusz dróg gminnych.

W roku 1908.

a) na fundusz powiatowy administracyjny 14%.

b) na fundusz drogowy 54%.

Razem 68%.

obok 18% dodatku na fundusz drogowy.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Przemyslanach zezwała się w myśl postanowień §. 23. ustawy z d. 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51 pobierać w roku 1909 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 63% (sześćdziesiąt trzy) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z d. 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten

wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęta.

Następuje: Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Starym Samborze na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (czyta):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Starym Samborze na pobór w roku 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 9. marca 1909 l. 459 przedłożył Wydział powiatowy w Starym Samborze Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1909, uchwalone na posiedzeniu

Rady powiatowej dnia 23. grudnia 1908 roku.

Budżety te były w myśl postanowień §. 30 ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 21, wyłożone poprzednio przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.

Wydatki 30.367 K 19 g.

Dochody 6.910 K 77 h.

Niedobór 23.456 K 42 g.,

na pokrycie którego postanowiła Rada powiatowa nałożyć 26% dodatek do podatków bezpośrednich, w powiecie w r. 1907 przypisanych w kwocie 105.527 K 59 g., a przyjętych do obliczenia dochodu z nałożonych dodatków powiatowych na podstawie przecięcia z wpływu dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich w latach 1905, 1906 i 1907 w kwocie 90.217 K.

II. Fundusz drogowy.

Wydatki 136.063 K 52 g.

Dochody:

a) własne 16.196 K 64 g.

b) 18% dodatek do podatków bezpośrednich, przepisanych §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155, 16.239 K 06 g.

c) spodziewana subwencja z funduszu krajowego w myśl §. 15. cyt. ust. 48.370 K 56 g.

d) subwencja z funduszu krajowego na budowę drogi Ławrów-Tycha 30.900 koron.

Razem dochody 111.706 K 26 g.

Niedobór 24.357 K 26 g.,

który postanowiono pokryć 27% dodatkami do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych na rok 1909 dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich wynosi łącznie 53% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Powiat staro-samborski na podstawie zezwolenia Wydziału krajowego względnie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia pobierał w ostatnich trzech latach na pokrycie niedoborów budżetowych dodatki do podatków bezpośrednich w następującej wysokości;

W roku 1906 38% obok 10% ustawowych na cele drogowe.

W roku 1907 51% obok 10% ustawowych na cele drogowe.

W roku 1908 43% obok 18% ustawowych na cele drogowe.

Wzrost stopy procentowej dodatków powiatowych na rok 1909 spowodowanym został wstawieniem do budżetu funduszu drogowego:

1. zwiększonego dodatku niż w roku 1908 na utrzymanie dróg w powiecie o kwotę 18.919 K 48 g.,

i 2. nowego wydatku na budowę dróg w powiecie 41.200 K.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40% podatków bezpośrednich, nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874. Dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór w roku 1909 powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Starym Samborze zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874. Dz. u. kr. Nr. 61. pobierać w roku 1909, na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 53% (pięćdziesiąt trzy) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przepisanych, z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału

krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przyступujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tarnobrzegu na pobór w roku 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Spruwodawca poseł **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziały krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tarnobrzegu na pobór w roku 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 26. stycznia 1906 l. 142 przedłożył Wydział powiatowy w Tarnobrzegu Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1909, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 21. grudnia 1908.

Budżety te były w myśl §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 21. poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.

Wydatki 57 604 K,

Dochody własne 12.460 K.

Niedobór 45. 144 K,

na którego pokrycie nałożono 29% dodatków do podatków bezpośrednich, w powiecie w roku 1908 przypisanych w kwocie 191.556 K a przyjętych do obliczenia dochodu z przecięcia trzechletniego wpływu dodatków powiatowych do

podatków bezpośrednich w latach 1905, 1906, i 1907 w kwocie 155.671 K.

II. Fundusz drogowy.

Wydatki 152.741 K.

Dochody:

a) własne 46.695 K.

b) subwencja z funduszu krajowego na budowę drogi Turbia-Wólka 450 K.

c) subwencja z funduszu krajowego na budowę drogi Radomyśl-Chwałowice 10.000 K.

d) 18% dodatek do podatków bezpośrednich przepisany §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155. 28.020 K.

e) spodziewana subwencja z funduszu krajowego z mocy §. 15 powyższej ustawy 22.511 K.

Razem dochody 107.676 K.

Niedobór 45.065 K,

na którego pokrycie uchwaliła Rada powiatowa nałożyć 29% dodatek do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich na rok 1909 wynosi łącznie 58% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Wydział powiatowy w Tarnowie pobierał w ostatnich trzech latach na cele powiatu następujące dodatki do podatków bezpośrednich:

W roku 1906 40% obok 10% ustawowych na cele drogowe.

W roku 1907 60% obok 10% ustawowych na cele drogowe.

W roku 1908 63% obok 18% ustawowych na cele drogowe.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 4 1/2% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874. Dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Tarnobrzegu zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51 pobierać w roku 1909 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 58% (pięćdziesiąt ośm) od pań-

stwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobistego-dochodowego a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Matkzałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tłumaczu na pobór w roku 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz mu głós.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Tłumaczu na pobór w roku 1909 wyższych

dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sojmie!

Sprawozdaniem z dnia 9. grudnia 1908 l. 3.179 przedłożył Wydział powiatowy w Tłumaczu Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na rok 1909, uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 3. grudnia 1908.

Budżety te były w myśl postanowienia §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 21 poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny.

Dochody własne 12.329 K 18 g.

Wydatki 51.308 K 48 g.

Niedobór 38.979 K 30 g.,

na pokrycie którego nałożono 17% dodatków do podatków bezpośrednich, opłacanych w powiecie przyjmując do obliczenia dochodu wydatność 1 grosza na podstawie ustalonych na rok 1907 podatków stałych w kwocie 2.292 K 90 g.

II. Fundusz drogowy.

Wydatki 129.255 K.

Dochody:

a) własne 2.610 K,

b) 18% dodatek do podatków bezpośrednich, przepisanych §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155 41.272 K,

c) spodziewana subwencja z funduszu krajowego w myśl §. 15 powyższej ustawy 12.000 K.

Razem dochody 55.882 K.

Niedobór 73.373 K,

na którego pokrycie postanowiła Rada powiatowa nałożyć 32% dodatków do podatków bezpośrednich.

III. Fundusz Banku włościańskiego.

Dochody w kwocie 4.989 K 18 g. pokrywają wydatki w tej samej wysokości.

Wysokość zatem uchwalonych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich wynosi łącznie 49% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Powiat tłumacki nakładał i pobierał w ostatnich trzech latach następujące dodatki do podatków bezpośrednich:

W roku 1908 49% obok 18% ustawowych na cele drogowe.

W roku 1907 46% obok 10% ustawowych na cele drogowe.

W roku 1906 40% obok 10% ustawowych na cele drogowe.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po wyśli §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51 na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Tłumaczu zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51 pobierać w r 1909 dodatki powiatowe w wysokości 49% (czterdzieści dziewięć) od państwowych podatków bezpośrednich w powiecie przepisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto piosu?

P. Makuch. Proszu o hołos.

Marszałek. Głos ma p. Makuch.

P. Makuch. Wysoka Pałato!

Na samim wstąpi muszu zaprotestowaty protyw tomu, szcoby Wydił krajowyj bez widpowidnoji kontroli tak z łehkiem serciem bez badania proszeń kilkana jciat hromad predkładał nam tut wnesok na zbilszenie podatkiw powitowych do podatkiw bezposerednych Wydiłowy powitowomu w Tłumaczu.

Wże towarysz klubowyj p. Staruch naprowadyw, fakta z Rady powitowoji w Bereżanach a ja možu bohato faktiwyyczysłyty z ynszych powitiw. Dochodiat do naszoji widomosty riżni fakta nadużyty tii fakta dochodiat takōż do widomosty Wydiłu krajewoho dorohoju zażałeh i dorohoju publicystyki, ale Wydił krajowyj niczoho ne robyt dla połałodżenia tych zażałeh, ne wysyła je lustratora, szcoby sia perekonata, czy dijestno taki neporjadki i czy Rady powitowi dijestno zasłuhujut na se, szoby im wyższy dodatky przyznawaty.

Prystupujuczy do riczy samoji za-

znaczyty muszu, szczo Wydił powitowyj w Tłumaczu wid jakołos czasu jest zdekompletowanyj, a mymo toho Wydił powitowyj ne staraje sia rozpysaty wybory po prostu z toji przyczyny, szcoby tam do Wydiłu ne distały sia lude, kotriby moħly jeha tam kontrolowaty.

Wy Panowe wże zakonom dobre zabezpeczyłyste sia, szcoby nijakij element ne distaw sia do Wydiłu powitowoho i maw tam riszuczij hołos, ale odno lysz majemo w zakoni zastereżene a se prawo wykonuwania kontroli.

A mymo toho nawit i do toho prawa nas ne dopuskajut

Wydił powitowyj w Tłumaczu czezez kilka lit ne jest kompletnyj brakuje tam szczoś 8 człeniw a mymo toho ne robyt żadnoho zachodu do nowych wyboriw a to z toji przyczyny szcoby sia tam ne distały lude, kotriby chotiły kontrolowaty.

Dalsze tii człeny Rad hromadskych, kotri wchodiat w skład Rady powitowoji ne majut najmenszoho dowirja u naselenia, bo to wsio lude, kotrych u nas nazywajut „chruniamy“, kotrymy wsi pohordżajut, tak szo hromady powita towmackoho w Radi powitowij ne majut swych zastupnykiw, kotriby chotiły, umiły i potrafiły szczyro pylnowaty interesiw hromad.

A szczo interesiw hromad treba pylnowaty, nyini najlipszym dokazom jest sprawa dorohowa.

Nyni Wydił powitowyj pobyraje 18%, a jeszcze każe sobi dawaty subwencyju na dorohy, a hromady lyszaje bez najmenszych sredstw, — na budovu dorih hromadskych.

Tobo roda postupowanie ne može sia obstaty. Teper hromady musiat nakładaty szarwarki, jesły chotiat poprawyty dorohu.

Z odnoji storony Panowe znesłyste szarwarki i nałożyłyste prestacju hroszewu, a z druhoji storony ne czuwajete nad tym, szcoby hromady zabezpeczyty, szcoby mały czym dorohy naprawlaty.

Pry oszczadnij hospodarci može Rada powitowa daty czast' fondiw na naprawu dorih hromadskych, ale własne szczo taja hospodarka ne jest oszczadna i szczo ne czysłył sia z hroszem opodatkowanych.

Fondy Wydiłu powitowoho w Tłumaczu sut bez kontroli, bo moi Panowe,

jeszcze nie było słuczaju, szcoby Wydił powitowyj w Tołmaczy ohołosyw hde jakieś sprawozdanie, jak zarjadyt fondamy, hde sut' tii fondy ulokowani i t. d.

I koły ja mynuwszoho roku na zasidaniu komiteta ratunkowoho zwernuw sia z prośboju, szcoby Wydił powitowyj fondy ubohych, kotri pišla zakona ne powynni buty lokowani w Wydili powitowim, toti fondy zwernuw hromadam, Wydił powitowyj widpowiw meni, szczo win to wsio poulokuwaw, szczo sut rižni papery i szczo taka jest transakcja, szczo po prostu ne można toho zrobyty.

Tohdy ja widnis sia do Wydiłu krajewoho z zapytaniem, czy Wydił krajewyj ne wplyne na Wydił powitowyj, szcoby toj wykonaw zakon i szcoby fondy ubohych zwerneno hromadam.

I tohdy wid Wydiłu krajewoho oderżaw ja wykzut advokatskyj. Meni — każe Wydił krajewyj — brakuje legitymacji, bo żadna hromada nežadaje wid Wydiła powitowoho zworotu tych fondiw.

Taka rezolucja pryjszła.

Dumaju, szczo Wydił krajewyj powynen buw stanuty na storoży zakona i skazaty, szczo nema prymusu prawnoho, szcoby Rady powitowi trymały u sebe fondy ubohych, dumaju, szczo Wydił krajewyj powynen natysnuty na Wydiły powitowi, szcoby zakony uszanowaty.

A to wsio ne stało sia.

Wydił powitowyj w Tołmaczy każe, szczo maje nedoboru administracyjnoho 39.000 koron.

Moi Panowe, szczo toj Wydił powitowyj robyt, szczo maje taki kolosalni koszta administracyjni, jesły nawit mynuwszoho roku ne maw czasu na predłożenie Wydiłowy krajewomu sprawozdania o elementarnych neszczęściach.

A mymo toho toj Wydił powitowyj w Tołmaczy wykazuje koszta administracyjni aż majże 40.000 K.

A jak Wydił w Tołmaczy wykonuje swoje prawo kontroli, kotre powynno buty najważniejszym prawom Wydiłiw powitowych.

JE. p. Marszałok zdaje sia maw nahudu perekonaty sia, jak Wydił powitowyj kontroluje fondy hromadski.

Sprawa toji kontroli to może najsumnieszka karta hospodarki powitowoji.

Wydił powitowyj kontroluje tak do kładno i wsio znachodyt tak w porjadku,

szczo potom sprawoju hospodarki hromadskoj musyt sia zanymaty trybunał karnyj, a prokurator maje materjał do wyhotowania obżałowania.

Tut pozwolu sobi zhadaty pro dekotri sprawy takoji kontroli.

Choczu zhadaty pro kontrolu hromady Olesziw.

Mynuwszoho roku na zasidaniu komisji administracyjnoci pidnis ja zamity i tohdy skazano meni, szcoby na mišcy staraw sia sprawu poľahodyty.

I dijestno hromadiane Oleszewa zwernuły sia do mene, szcoby interwenjuwaw w Wydili krajewim, szcoby Wydił krajewyj wysław lustraciju.

A ja posłuchaw batkiwskoj rady i zwernuwjem sia do marszałka powitowoho z prośboju o wysłanie lustratora.

Na te oderżawjem pyśmo, szczo lustracja nepotribna, bo w serpnij r. 1908 zistała lustracja perewedena i wsio znajszło sia w porjadku.

Na se ja zwernuw sia do JE. Marszałka z lystom, w kotrim nawit je szczoś 8 punktiw po prostu defraudacji i zapytawjem, czy jest riezēju koniecznoju tam lustraciju poslaty.

Moi Panowe, jesły sia tak małe żądanie stawłaje, szcoby wysłaty lustraciju, to dumaju, szczo takim proszeniam ne można widmowłaty bo se własne najważniejsze prawo Wydiłu powitowoho, bo se prawo kontroli, kotre na žal ciłkom ne jest wykonuwane.

Dalsze zhadaju pro hromadu Paľahicze.

W roku 1906 wnesła hromada Paľahicze do Wydiłu krajewoho zażałenie na naczałnyka hromady, szczo defrauduje fondy hromadski.

Wydił krajewyj widstupyw se zażałenie Wydiłowy powitowomu w Tołmaczy, a Wydił powitowyj perewiw dochodzenia dyscyplinarni, spysaw masu protokoliw, aż wkincy znajszow wsio w porjadku.

Ale koły hromadiane zwernuły sia do drokuratora, to prokurator na pidstawu toho samoho materjału wyhotowyw akt obżałowania i pan naczałnyk stanuw jako obżałowanyj pered sudom karnym, obżałowanyj o to, szczo zdefrauduwaw fondy ubohych.

W dorozi administracijnij niczoho ne znajszły, a prokuratorja mała pidstawu na pidstawu toho samoho materjału

do wyhotowania aktu obżałowania i postawity p. naczalnika przed trybunałom karnym.

Zhadaju pro hromadu Chomiakiwka.

Wprawdi tam sprawa buła menszoh wahu, odnak chocz u pidnesty ślidyuczyj fakt:

W siczni r. 1909 perewedeno lustraciju w tij hromadi, a lustrator znaszow wsio w porjadku.

Jak nastala nowa hromada, jak nowyj kasjer zabraw sia do kontrolowania knyh i kasy, tak znaszow 2 pozycji, wprawdi newelyki, bo szczoś 60 K, kotri zistaly buwszym naczalnikom zde frawdowani.

Rada hromadska udaje sia do Rady powitowoji i prosyt o stiahnenie z buwszoh naczalnika ti zde frawdowani sumy. A se buło w maju.

I tohdy każe pan lustrator, pozwolte Panowe, naj dopyszu do moho protokolu (kotryj buw pysanyj w siczni) szczo brakuje taka a taka suma.

I to nazywaje sia kontrola.

Jesly tak maje kontrola wyhladaty, to lipsze, szczo by ciklom jeji ne buło, bo szkoda na toje czasu!

Najcikawsza riez, szczo lustracja obmezaje sia lysz do zrachowania dochodiu i rozchodiu i do obczyslenia hotiwky.

W Oleszewi buło własne nieszczastie, szczo toju sprawoju zaniały sia własny sudowi. Ne chocz u peresudżowaty, ale jeśm perekonanyj, szczo sprawa przed trybunałom karnym wykryje sia ciklowyto.

Ale tam buw duże jaskrawy fakt. Imenno w serpny r. 1908 buła tam lustracja i znaszla wsio w porjadku, a precin prokurator znaszow material do ślidystwa, bo jest pewnist, szczo fondy hromadski zistaly zde frawdowani na 1½ tysiacza koron.

Z oryginalnoho protokolu lustracyjnoho okazalo sia, szczo cila lustracja polahala na tim, szczo zlustrowano jaki byly dochody, jaki rozchody i jaka hotiwka w kasi. I lustrator znaszow wsio w porjadku, chotiaj buła defrawdacja. Na taku lustraciju szkoda tych kosztu.

Ja mynuwszoh roku mawjem nahodu pidnosty ti sprawy w towmackim powiti tut' w tij Wys. Palati i budu doty pidnosyw, doky Wydil krajewyj ne wy-

każe, dlaczoh pryniato ofertu o dostawu materialu budiwlanych o 30% dorozszu.

Zdaje sia, szczo JE. Marszałok znaje trocha pro ti sprawy; otzeż bułoby požadane, szczo by przed tym wyslaly lustraciju, szczo by ta lustracja ti fondy zlustrowala.

Szcze lysz prosba do JE. p. namisnyka. Naczalnik hromady Palahicze, wze sprawdi wyjszow na wilnu stopu zi sudu okružnoho w Stanisławowi, ale zasudzenyj zistaw czerez sud powitowyj za wystupok naruszenia egzekucyj, za szczo win stratyw mandat radnyka i urjad naczalnika hromady. Pisla zakona z r. 1883 ti prostupki pidpadajut' pid ti wystupky kotri potiahajut' utratu praw poitycznych. Sud z urjadu widstupaje starostwu akta, szczo by ono zrobyla užytok. Ocze wydno, szczo hromadiane dopylnuwaly toji sprawy i donesly o tim z osibna starostwu, ale starosta zajawyw, szczo usune jeho z czlena rady szkilnoji miscewoji, ale ne z urjadu naczalnika, bo to „duzo pisaniny“. Ja wystosowaw do JE. Namisnyka pyśmo, w kotrim ja zwernuw uwahu na toj jaskrawy fakt naduzytja własny...

(P. Staruch. To darmo).

5 do 6 misiaciw czekaju a sprawa szcze ne zalahodzena.

Otze my musymo bezustanno tysnuty na se, szczo by wze raz taja administracija wykonuwala swoji obowiazky a w krajnij miri, szczo by buła wedena jawno, szczo by buła kontrola. Nyni towmackyj Wydil powitowyj zaslaniaje sia tajnamy tak, szczo nikomu prystupu nema, a nawit' tym radnym niczoh sia ne pokazuje a wsio sia w tajni trymaje.

Pytaju sia, szczo takoh towmackij wydil powitowyj zrobryw, szczo žadaje tak welyczeznoho pidwyższenia?

W r. 1907 i 1908 ani helera ne wydaw na dorohy i doperwa w r. 1909 zaczyraje troszczeka dorohy reperowaty. Czerez dwa lita ani helera ne wydaw. Na szczo ti kosztu idut'. Na to, aby jakohos urjadnyka wyslaly skontrulowaty, czy jakyjs radykal ne robyt' protyw zakazom Wydilu powitowoho.

Otze na pidstawi tut' nawedenych faktiw wnoszu:

1) szczo by wnesku rady powitowoji w Towmaczu przed perewedeniem lustracji ne predkladaty tut' do uchwały i

2) szcoby sprawu nazad widosłaty do Wydiłu krajewoho w ciły rozślidzenia tut' pidnesenych moich zakydiw.

Marszałek. Czy żąda kto głosu? *(Nikt)*. Rozprawa zamknięta.

Głos ma sprawozdawca.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wysoki Sejmie!

Muszę przedewszystkiem odeprzeć zarzuty skierowane przeciw Wydziałowi krajowemu, że bez zbadania budżetów i zamknięć rachunkowych tego rodzaju wnioski przedkłada. To nie odpowiada istocie rzeczy. Wydział krajowy bardzo ściśle bada i budżety i zamknięcia rachunkowe. Naturalnie, że byłoby może lepiej, gdyby Wydział krajowy mógł na każdym miejscu, w każdej gminie lustracyę odbyć, ale na to siły Wydziału krajowego nie starczą. Ale tylko tam, gdzie to koniecznie potrzeba, gdzie jakieś fakty dochodzą do wiadomości Wydziału krajowego, tam odbywa się lustracya nu miejscu.

W tych wypadkach, gdzie chodzi o przedłożenie Sejmowi wniosku o podwyższenie dodatków, jak to ma miejsce w obecnym wypadku, z całą ścisłością bada się zamknięcia rachunkowe. To jest odpowiedź na zarzuty p. Makucha, że bez dalszego badania przedkłada się Sejmowi wniosek o podwyższenie dodatków.

Co się zaś tyczy niewłaściwego używania funduszków powiatowych, to muszę zwrócić uwagę, że budżet uchwalony został na 14 dni wyłożony i wtedy była dana możność do robienia zarzutów. A co się zaś tyczy zarzutów odnośnie do działalności Wydziału powiatowego, to nie mogę tu w szczególności wchodzić, bo są one ściśle lokalne i w żadnym związku ze sprawą obecną nie stoją.

Ze względu na to, że Wydział krajowy na podstawie zbadania budżetów, przeciw którym nie wniesiono żadnych zarzutów, przyszedł do tego przekonania, że wszystkie pozycye tych wydatków są uzasadnione i do pokrycia tych wydatków jest niezbędne podwyższenie dodatków — muszę przy swoim wniosku obstawać.

Marszałek. P. Makuch postawił wniosek, aby sprawę tę ponownie odesłać do Wydziału krajowego z poleceniem przeprowadzenia lustracyi a następnie przedłożenia Sejmowi sprawozdania.

Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść.

(Po obliczeniu ilości głosów).

Jest głosów 18. Jest zatem mniejszość.

Podam teraz pod głosowanie wniosek sprawozdawcy. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. *(Większość)*. Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? *(Nikt)*. Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. *(Większość)*. Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. *(Większość)*. Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? *(Nikt)*. Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. *(Większość)*. Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. *(Większość)*. Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Wadowicach na pobór w r. 1909 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** *(czyta)*:

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Wadowicach na pobór w r. 1909 wyż-

szych dodatków powiatowych od podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 29. stycznia 1906 l. 449 przedłożył Wydział powiatowy w Wadowicach Wydziałowi krajowemu budżety funduszy powiatowych na r. 1909 uchwalone na posiedzeniu Rady powiatowej dnia 22. grudnia 1908.

Budżety te w myśl postanowień §. 30. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. były poprzednio wyłożone przez 14 dni do przeglądu i przeciwko nim nie wniesiono żadnych zarzutów.

Wykazują one:

I. Fundusz administracyjny:

wydatki 54.301 K 09 h;

dochody 12.577 K 99 h;

niedobór 41.723 K 10 h,

na którego pokrycie postanowiła Rada powiatowa nałożyć 17% dodatków bezpośrednich w powiecie przypisanych w kwocie 262.985 K 59 h, a przyjętych do obliczenia na podstawie przecięcia z trzechletniego wpływu dodatków powiatowych w latach 1905, 1906 i 1907 w kwocie 244.695 K

II. Fundusz drogowy.

wydatki 146.570 K 88 h;

dochody:

a) własne 4.317 K 87 h;

b) 18% dodatek do podatków bezpośrednich, przepisany §. 12. ust. z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155. 39.986 K 91 h;

c) spodziewana subwencja z funduszy kraj. w myśl §. 15. cyt. ustawy 20.000 K;

d) subwencja z funduszy krajowych na budowę dróg w powiecie 16.000 K.

Razem 80.304 K 78 h.

Niedobór 66.266 K 10 h.

który postanowiono pokryć 27% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

Wysokość zatem uchwalonych na r. 1909 dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich wynosi łącznie 44% obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

Powiat wadowicki pobierał na pokrycie niedoborów budżetowych w ostatnich trzech latach dodatki do podatków bezpośrednich w następującej wysokości:

W r. 1906 44% obok 10% ustawowych na cele drogowe.

W r. 1907 44% obok 10% ustawowych na cele drogowe.

W r. 1908 44% obok 10% ustawowych na cele drogowe.

Ponieważ nałożenie dodatków powiatowych, przenoszących 40% podatków bezpośrednich nastąpić może po myśli §. 23. ustawy z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. na podstawie uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia, zaś Wydział krajowy uznaje ze swej strony potrzebę zezwolenia powiatowi na pobór powyższych dodatków, przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacyi powiatowej w Wadowicach zezwala się w myśl postanowień §. 23. ustawy z dnia 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51 pobierać w r. 1909 na cele powiatu dodatki powiatowe w wysokości 44% (czterdzieści cztery) od państwowych podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 18% dodatku na cele drogowe, przepisanego §. 12. ustawy z dnia 10. grudnia 1907 dz. u. kr. Nr. 155.

Marszałek. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tego wniosku w drugim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do drugiego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek w drugim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt

głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Borysław (powiat Drohobycz) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu.

Sprawozdawca p. Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca - członek Wydziału krajowego P. **Onyszkiewicz**.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Borysław (powiat Drohobycz) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa i miodu.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą dnia 13. listopada 1908 postanowiła Rada gminna w Borysławiu zaprowadzić na przeciąg lat dziesięciu opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów według następującej taryfy:

1) od jednego litra gorących napojów jakoto: 100% okowity, rumu, rosolu, śliwownicy i koniaku po 11 h;

2) od jednego litra piwa bez różnicy proveniencji po 2 K;

3) od jednego litra miodu po 8 h.

Uchwała powyższa została w gminie należycie ogłoszoną i przeciwko niej nie wniesiono żadnych protestów.

Tymczasowy Zarząd powiatowy w Drohobyczu na posiedzeniu dnia 15. stycznia 1909 zatwierdził w całej osnowie powyższą uchwałę Rady gminnej.

Zaprowadzenie rzeczonych opłat domaga się gmina wedle uchwały Rady gminnej z dnia 14. listopada 1908 celem uzyskania funduszków na budowę chodników, naprawę dróg, budowę kunałów, ulepszenie oświetlenia, powiększenie policji gminnej oraz straży pożarnej, tudzież na budowę wodociągów.

Według budżetów gminy z trzech ostatnich lat, stan funduszków przedstawia się następująco:

W roku 1907 wynosiły wydatki 113.950 K 30 h

W roku 1907 wynosiły dochody 14.060 K

niedobór 99.890 K 30 h

pokryty 40% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W roku 1908 wynosiły wydatki 94 313 K 95 h

W roku 1908 wynosiły dochody 24.292 K 35 h

niedobór 70.021 K 60 h

pokryty 40% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W roku 1909 wynosiły wydatki 107.435 K 67 h.

W roku 1909 wynosiły dochody 20.654 K 35 h

niedobór 86.781 K 32 h

pokryty 50% dodatkiem do podatków bezpośrednich w gminie przepisanych w kwocie 173.562 K 65 h.

C. k. Dyrekcyja galicyjskiego funduszu propinacyjnego we Lwowie w piśmie swem z dnia 26. kwietnia 1909 l. 875 oznajomiła, że nie sprzeciwia się ze swego stanowiska przyznaniu gminie m. Borysławia prawa poboru opłat gminnych od trunków spirytusowych piwa i miodu w wysokości i na czas wyżej podane, uprasza jednak by w odnośnej ustawie umieszczono wyraźne zastrzeżenie, że na czas po koniec roku 1910 gminie tej nie będzie wolno zabezpieczyć dochód z prawa poboru tych opłat inaczej jak tylko w zgodnem porozumieniu z c. k. Dyrekcyją galic. funduszu propinacyjnego, względnie z miejscowymi dzierżawcami prawa propinacji, do czego też zobowiązała się Rada gminna jednogłośnie uchwałą z 27. lutego b. r.

Wydział krajowy ze swej strony uznaje w zupełności potrzebę zezwolenia gminie na pobór proszonych opłat wszelako tylko na czas do końca r. 1909 a to nietylko opłaty gminnej od piwa zgodnie z rozporządzeniem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 3. listopada 1908 l. 38523, lecz także innych wyżej wyszczególnionych opłat gminnych i dlatego wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy.

Ustawa

z dnia o zezwoleniu gminie Borysław (powiat Drohobycz) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa i miodu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Gminie Borysław (powiat Drohobycz) zezwala się pobierać od wejścia w życie niniejszej ustawy do końca r. 1919 opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów dla miejscowej konsumpcyi przeznaczonych według następującej taryfy:

1) Od jednego litra stustopniowego spirytusu dającego się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem po 11 h czyli od jednego hektolitra stopniowego spirytusu po 11 K.

2) Od jednego litra słodzonych napojów spirytusowych, w których zawartość alkoholu nie da się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem jakoto: rumu, koniaku, śliwownicy i rosolisu po 11 hal. czyli od jednego hektolitra po 11 K.

3) Od jednego hektolitra piwa bez względu na gatunek po 2 K

4) Od jednego hektolitra miodu po 8 koron.

Art. II.

Okręg poborowy stanowi gmina Borysław.

Art. III.

Ta opłata ciąży tylko na konsumpcyi miejscowej w obrębie gminy, nie można nią obciążać produkcyi ani obrotu handlowego.

Art. IV.

Od opłaty tej wa być wolną wódka w tych wszystkich wypadkach, w których po myśli §. 6. ces. rozp. z 17, lipca 1899 Dz. p. p. Nr. 120. część II. wolną jest od państwowej opłaty konsumcyjnej.

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tych opłat wyda w drodze admini-

nistracyjnej c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Dzierżawa dochodu z tych opłat ma być złączoną po koniec r. 1910 z dzierżawą prawa propinacyi w Borysławiu a dla przeprowadzenia tej dzierżawy po koniec r. 1910 obowiązana jest gmina zgodnie porozumieć się z c. k. Dyrekcyą galickiego funduszu propinacyjnego, względnie z dzierżawcą prawa propinacyi w Borysławiu.

Art. VII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi oprow wewnętrznych,

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa ogólna zamknięta przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tej ustawy en bloc.

Marszałek. Jest wniosek przyjęcia tej ustawy en bloc. Czy żąda kto głosu. (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę en bloc zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje ustawę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Kańczuga (powiat Łańcut) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa, miodu, maśniaku, wiśniaku i poziomczaku.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz**.

Sprawozdanie

Wydziału kraj w przedmiocie zezwolenia gminie Kańczuga (powiat Łańcut) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa, miodu, maliniaku, wiśniaku i poziomczaku.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą dnia 18. marca 1909, postanowiła Rada gminna w Kańczudze zaprowadzić na przeciąg lat dziesięciu opłaty gminne od nizej poszczególnionych napojów według następującej taryfy:

1) od jednego litra spirytusu po 12 hal. czyli od jednego hektolitra po 12 kor.

2) od jednego hektolitra, araku, rumu, likieru, koniaku śliwowicy, rosolisu, ponczowej esencji i innych słodzonych napojów spirytusowych po 6 K

3) od jednego hektolitra piwa po 2 kor.

4) od jednego hektolitra miodu, wiśniaku, malinaku i poziomczaku po 6 K,

Uchwała powyższa została w gminie należycie ogłoszoną, a przeciwko niej nie wniesiono żadnych protestów.

Rada powiatowa w Łańcutie na posiedzeniu dnia 29. kwietnia 1909 zatwierdziła w całej osnowie powyższą uchwałę Rady gminnej.

Zaprowadzenia rzeczonych opłat domaga się gmina wedle relacji swej z dnia 26. marca 1909 r. celem uzyskania funduszków na budowę rzeźni kosztem 26.935 K, oraz na uporządkowanie targowicy miejskiej, wreszcie na opłatę pożyczki komunalnej w kwocie 30.000 K zaciągniętej na zakupno gruntu i budowę nowej szkoły.

Według budżetów gminy z trzech ostatnich lat stan funduszków przedstawiają się następująco:

W roku 1907 wynosiły wydatki 19.377 K 56 h.

W roku 1907 wynosiły dochody 17.237 K 91 h

Niedobór 2.139 K 95 h

pokryty 34% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W roku 1908 wynosiły wydatki 16.559 K 49 h.

W roku 1908 wynosiły dochody 14.781 K 58 h

niedobór 1.777 K 91 h

pokryty 28% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W roku 1909 wynosiły wydatki 16.718 K 82 h.

W roku 1909 wynosiły dochody 14.934 K 48 h

niedobór 1.748 K 34 h

pokryty 28% dodatkiem do podatków bezpośrednich w gminie przepisanych a wynoszących kwotę 6.195 K 43 h.

C. k. dyrekcyja galicyjskiego funduszu propinacyjnego we Lwowie w piśmie swem z dnia 26. lipca 1909 l. 1816 oznajmiła, że wobec niekorzystnego stanu majątkowego gminy Kańczuga nie sprzeciwia się przyznaniu gminy Kańczuga prawa poboru opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i trunków miodowych w wysokości wewnątrz podanej, uprasza jednak w interesie krajowego funduszu propinacyjnego o zastrzeżenie, by prawo to przyznano tej gminie tylko pod tym warunkiem, że na czas po koniec r. 1910 gmina nie będzie mogła dochodu z opłat zabezpieczyć inaczej, jak tylko w zgodnem porozumieniu z c. k. Dyrekcyją gal. funduszu propinacyjnego, względnie z miejscowym dzierżawcą prawa propinacji, do czego zresztą zobowiązała się deklaracją rady gminnej z dnia 7. czerwca b. r. zatwierdzoną przed Wydział powiatowy postanowieniem z 19. czerwca b. r. dol. 1.835.

Wydział krajowy ze swej strony uznaje w zupełności potrzebę zezwolenia gminie na pobór proszonych opłat wszelako tylko po koniec r. 1919 i dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy.

U s t a w a

z dnia o zezwoleniu gminie Kańczuga (powiat Łańcut) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa, miodu, wiśniaku, maliniaku i poziomczaku.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Gminie Kańczuga (powiat Łańcut) zezwala się pobierać od wejścia w życie

niniejszej ustawy do końca r. 1919 opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów dla miejscowej konsumpcji przeznaczonych.

1. Od jednego litra stustopniowego spirytusu dającego się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem po 12 hal., czyli od jednego hektolitra stustopniowego spirytusu po 12 K.

2. Od jednego hektolitra araku, rumu, likieru, koniaku, śliwowicy, rozolisu, ponczowej esencji i innych słodzonych napojów spirytusowych w których zawartość alkoholu nie da się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem po 6 K., czyli od jednego litra po 6 hal.

3. Od jednego hektolitra piwa po 2 Kor.

4. Od jednego hektolitra miodu, wiśniaku, maliniaku i poziomeczaku po 6 K.

Art. II.

Okręg poborowy stanowi gmina Kańczuga.

Art. III.

Ta opłata ciąży tylko na konsumpcji miejscowej w obrębie gminy, nie można nią obciążać produkcji ani obrotu handlowego.

Art. IV.

Od opłaty tej ma być wolną wódka w tych wszystkich wypadkach, w których po myśli §. 6 ces. rozp. z 17. lipca 1899 dz. p. p. Nr. 120. część II. wolną jest od państwowej opłaty konsumpcyjnej.

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tych opłat wyda w drodze administracyjnej c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Dzierżawa dochodu z tych opłat ma być złączoną po koniec r. 1910 z dzierżawą prawa propinacji w Kańczudze a dla przeprowadzenia tej dzierżawy obowiązana jest gmina po koniec r. 1910 zgodnie porozumieć się z c. k. Dyrekcyą galic. funduszu propinacyjnego, względnie z dzierżawcą prawa propinacji w Kańczudze.

Art. VII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Ministrowi skarbu.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa ogólna zamknięta, przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tej ustawy en bloc.

Marszałek. Jest wniosek przyjęcia tej ustawy en bloc. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę en bloc zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje ustawę w trzecim czytaniu bez czytania zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Kułaczkowice (powiat Kołomyja) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa, miodu, maliniaku i wiśniaku.

Sprawozdawca poseł **Onyszkiewicz** ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Kułaczkowice (powiat Kołomyja) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa, miodu, maliniaku i wiśniaku.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą dnia 2. marca 1907 posta-

nowiła Rada gminna w Kułaczkowcach zaprowadzić na przeciąg lat dziesięciu opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów według następującej taryfy:

1) od jednego litra spirytusu po 16 h. czyli od jednego hektolitra po 16 K.

2) od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych jakoto: araku, rumu, likieru, honiaku, śliwowicy, rozolu, ponczowej esencji i innych słodzonych napojów spirytusowych po 11 K.

3) od jednego hektolitra piwa po 2 K.

4) od jednego hektolitra miodu po 10 K.

5) od jednego hektolitra wiśniaku i maliniaku po 11 K.

Uchwała powyższa została w gminie należycie ogłoszona, i przeciwko niej nie wniesiono żadnych protestów.

Wydział powiatowy w Kołomyi sprawozdaniem z dnia 10. grudnia 1907 l. 4243 powyższą uchwałę Rady gminnej przychylnie zaopiniował.

Zaprowadzenia rzeczonych opłat do maga się gmina wedle uchwały Rady gminnej z dnia 2. marca 1907 celem uzyskania na budowę nowej szkoły 4-ro klasowej, budowę stajni targowej, na szutrowanie ulic i placów, dokończenie budowy spichlerza gminnego, zakupno rekwizytów ogniowych i budowę strażnicy pożarnej oraz na zakupno buhaja rozplodowego.

Według budżetów gminy z trzech ostatnich lat stan funduszków przedstawia się następująco:

W roku 1906 wynosiły wydatki gminne i szkolne 5.814 K. 22 h.

W roku 1906 wynosiły dochody 1.950 K. 80 h.

Niedobór 3.863 K. 42 h. pokryty 66% dodatkiem do podatków bezpośrednich

W roku 1907 wynosiły wydatki gminne i szkolne 7.599 K. 32 h.

W roku 1907 wynosiły dochody 1.758 K. 80 h.

Niedobór 5.840 K. 52 h. pokryty 97% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W roku 1908 wynosiły wydatki gminne i szkolne 7.172 K. 41 h.

W roku 1908 wynosiły dochody 2.292 K. — h.

Niedobór 4.880 K. 41 h. pokryty 84% dodatkiem do podatków bezpośrednich w gminie przypisanych w kwocie 5.925 K. 33.

C. k. Dyrekcya galicyjskiego funduszu propinacyjnego we Lwowie, w piśmie swem z dnia 31. stycznia 1908 l. 3685

oznajmiła, że wobec niekorzystnego stanu majątkowego gminy Kułaczkowce, nie sprzeciwia się przyzuanie tej gminie prawa poboru opłat gminnych od trunków spirytusowych piwa, miodu, maliniaku i wiśniaku, zastrzegła jednak by opłaty od spirytusu wynosiły nie po 16 h. lecz tak jak od słodzonych trunków po 11 h. od litra oraz by prawo to przyznano gminie tylko pod tym warunkiem, że gmina stosownie do powziętej w tej mierze uchwały Rady gminnej z dnia 2. marca 1907 nie będzie mogła dochodu z tych opłat zabezpieczyć po koniec r. 1910 inaczej, jak tylko w zgodnem porozumieniu z c. k. Dyrekcją galic. funduszu propinacyjnego, względnie z miejscowym dzierżawcą prawa propinacyi.

Stosownie do tego żądania sprawozdaniem z dnia 18. lutego 1909 l. 5.722 przedłożył Wydział powiatowy w Kołomyi Wydziałowi krajowemu uchwałę Rady gminnej z dnia 27. lutego 1908 którą ustanowiono opłatę od jednego litra spirytusu i słodzonych napojów spirytusowych po 11 hal. pozostawiając niezmienione opłaty od innych trunków, uchwalone na posiedzeniu Rady gminnej w dniu 2. marca 1907 r.

Uchwała ta została w gminie należycie ogłoszona i przeciwko niej nie wniesiono żadnych zarzutów.

Rada powiatowa w Kołomyi na posiedzeniu dnia 30. grudnia 1908 r. przychylnie zaopiniowała uchwałę Rady gminnej z dnia 2. marca 1907 i z dnia 27. lutego 1908.

Wydział krajowy ze swej strony uznaje w zupełności potrzebę zezwolenia gminie na pobór proszonych opłat i dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy.

U s t a w a

z dnia o zezwoleniu gminie Kułaczkowce (powiat Kołomyja) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa, miodu, wiśniaku i maliniaku.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Gminie Kułaczkowce (powiat Koło-

myja) zezwala się pobierać od wejścia w życie niniejszej ustawy na przeciąg lat dziesięciu opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów dla miejscowej konsumpcyi przeznaczonych według następującej taryfy:

Od jednego litra spirytusu po 11 h. czyli od jednego hektolitra spirytusu po 11 Kor.

Od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych jakoto: araku, rumu, koniaku, ponczowej esencji, likieru, śliwownicy i rozolisu po 11 K., czyli od jednego litra po 11 h.

Od jednego hektolitra piwa po 2 K.
Od jednego hektolitra miodu po 10 K.

Od jednego hektolitra wiśniaku i maliniaku po 11 K.

Art. II.

Okręg poborowy stanowi gmina Kułaczkowce.

Art. III.

Ta opłata ciąży tylko na konsumpcyi miejscowej w obrębie gminy, nie można nią obciążać produkcji ani obrotu handlowego.

Art. IV.

Od opłaty tej ma być wolną wódka w tych wszystkich wypadkach, w których po myśli §. 6. ces. rozp. z 17. lipca 1899 dz. p. p. Nr 120 część II. wolną jest od państwowej opłaty konsumcyjnej.

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tych opłat wyda w drodze administracyjnej c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Dzierżwa dochodu z tych opłat ma być złączoną po koniec r. 1910 z dzierżawą prawa propinacyi w Kułaczkowcach a dla przeprowadzenia tej dzierżawy obowiązana jest gmina po koniec r. 1910 zgodnie porozumieć się z c. k. Dyrekcyą galic. funduszu propinacyjnego, względnie z dzierżawcą prawa propinacyi w Kułaczkowcach.

Art. VII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa ogólna zamknięta, przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tej ustawy en bloc.

Marszałek. Jest wniosek przyjęcia tej ustawy en bloc. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę en bloc, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje ustawę w trzecim czytaniu bez czytania zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia mi. nie Krakowiec (powiat Jaworów) na pobór podwyższonych opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału kraj. p. **Onyszkiewicz**.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Krakowiec (powiat Jaworów) na pobór podwyższonych opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa i miodu.

Wysoki Sejmie!

Ustawą z dnia 17. kwietnia 1895 r. dz. u. kr. Nr. 34. zezwolono gminie Krakowiec pobierać na przeciąg począwszy od r. 1895 do końca r. 1899 opłaty gminne od napojów spirytusowych piwa i miodu według następującej taryfy:

1) od jednego litrostopnia alkoholu (podług 100 stopniowego alkoholometra) w wódce, okowicie lub spirytusie po 6 ct czyli od 100 litrostopni (hektolitra) alkoholu po 6 złr. w. a.

2) od hektolitra napojów słodzonych spirytusowych, araku, rumu, śliwowicy i ponczowej esencji po 1 złr. w. a.

3) od hektolitra piwa wszelkiego gatunku po 1 złr. w. a.

4) od hektolitra miodu po 1 złr. w. a.

Powyższe prawo gminy w myśl postanowień §. 83 ustawy z dnia 3. lipca 1896 dz. u. kr. Nr. 51 zostało przedłużeniem w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem na dalszych lat pięć t. j. do końca r. 1904 rozporządzeniem Wydziału krajowego z d. 6. lutego 1900 l. 8.718 i następnie do końca r. 1909 rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 23. grudnia 1904 l. 126.532.

Uchwałą dnia 21. listopada 1908 postanowiła Rada gminna w Krakowcu podwyższyć na przeciąg lat pięć, u wymienione opłaty według następującej taryfy:

1) od jednego litra spirytusu po 20 hal, czyli od jednego hektolitra po 20 kor.

2) od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych, jakoto: araku, ramu, likieru, koniaku, śliwowicy, rosolisu, ponczowej esencji i innych słodzonych napojów spirytusowych po 10 K.

3) od jednego hektolitra piwa bez względu na gatunek po 3 K.

5) od jednego hektolitra miodu po 3 K.

Uchwała powyższa została w gminie należycie ogłoszona i pociągła, nie wniesiono żadnych protestów.

Rada powiatowa w Jaworowie na posiedzeniu dnia 10. grudnia 1908 zatwierdziła w całej osnowie tę uchwałę.

Zaprowadzenia rzeczonych opłat domaga się gmina wedle relacji swej z d. 7. grudnia 1908 l. 1.738 celem uzyskania funduszków na budowę rzeźni, urzędu gminnego, budynku na umieszczenie rekwizytów pożarnych, na bupowę strażnicy miejskiej, na spłatę długu Banku krajowego, zaciągniętego na budowę szkoły i innych długów gminy, które według inwentarza gminy za r. 1907 wy-

noszą łączną kwotę 3.593 K. 97 h., oraz celem uzyskania funduszków na pomieszczenie personelu kancelaryjnego.

Według budżetów gminy z trzech ostatnich lat stan funduszków przedstawia się następująco:

W r. 1906 wynosiły wydatki ściśle gminne i szkolne 6.845 K. 69 h.

W r. 1906 wynosiły dochody 3.578 K. 50 h.

Niedobór 3.267 K. 19 h.

pokryty 79% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W r. 1907 wynosiły wydatki ściśle gminne i szkolne 7.168 K. 12 h.

W r. 1907 wynosiły dochody 3.602 K. 10 h.

Niedobór 3.566 K. 2 h.

pokryty 69% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W r. 1908 wynosiły wydatki ściśle gminne i szkolne 8.227 K.

W r. 1908 wynosiły dochody 3.610 K. 40 h.

Niedobór 3.616 K. 60 h.

pokryty 80% dodatkiem do podatków bezpośrednich, w gminie na r. 1906 przypisanych w kwocie 5797 K. 37 h.

C. k. Dyrekcyja galicyjskiego funduszu propinacyjnego we Lwowie w piśmie swem z dnia 19. marca 1909 l. 476 oznajmiła, że wobec niekorzystnego stanu majątkowego Krakowca, nie sprzeciwia się przyznaniu tej gminie prawa poboru opłat gminnych od trunków spirytusowych piwa i miodu w wymiarze podwyższonym uchwałą Rady gminnej z 21 listopada 1908 zastrzega jednak, by prawo to przyznano gminie tylko pod tym warunkiem, że gmina stosownie do powyższej uchwały z dnia 21. listopada 1908 nie będzie mogła dochodu z tych opłat zabezpieczyć po koniec roku 1910 inaczej jak tylko w zgodnem porozumieniu z c. k. Dyrekcyją galic. funduszu propinacyjnego, względnie z miejscowym dzierżawcą prawa propinacji.

Wydział krajowy ze swej strony uznaje w zupełności potrzebę zezwolenia gminie na pobór proszonych opłat i dlatego wnosi:

Wyśoki Sejm!

raczy uchwalić następujący projekt ustawy:

Ustawa

z dnia o zezwolenie gminie Krakowiec (powiat Jaworów) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa i miodu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Gminie Krakowiec (powiat Jaworów) zezwala się pobierać od wejścia w życie niniejszej ustawy na przeciąg lat pięciu opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów dla miejscowej konsumpcyi przeznaczonych według następującej taryfy:

1) Od jednego litra stustopniowego spirytusu, dającego się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem po 20 h., czyli od jednego hektolitra stustopniowego spirytusu po 20 K.

2) Od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych w których zawartość alkoholu nie da się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem, jakoto: araku, rumu, koniaku, ponczowej esencji likieru, śliwowicy i rosolisu po 10 K., czyli od jednego litra po 10 hal.

3) Od jednego hektolitra piwa bez względu na gatunek po 3 K.

4) Od jednego hektolitra miodu po 3 K.

Art. II.

Okręg poborowy stanowi gmina Krakowiec.

Art. III.

Ta opłata ciąży tylko na konsumpcyi miejscowej w obrębie gminy nie można nią obciążać produkcyi ani obrotu handlowego.

Art. IV.

Od opłaty tej ma być wolną wódka w tych wszystkich wypadkach, w których po myśli §. 6. ces. rozp. z 17. lipca 1909 dz. p. p. Nr. 120 część II. wolną jest od państwowej opłaty konsumcyjnej.

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tych opłat wyda w drodze

administracyjnej c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Dzierżawa dochodu z tych opłat ma być złączoną po koniec r. 1910 z dzierżawą prawa propinacyi w Krakowcu a dla przeprowadzenia tej dzierżawy po koniec roku 1910 obowiązującą jest gmina zgodnie porozumieć się z c. k. Dyrekcyą galic. funduszu propinacyjnego względnie z dzierżawcą prawa propinacyi w Krakowcu.

Art. VII.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy traci moc obowiązująca ustawa z dnia 17. kwietnia 1895 dz. u. kr. Nr. 34.

Art. VIII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa ogólna zamknięta, przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca członek Wydziału p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tej ustawy en bloc.

Marszałek. Jest wniosek przyjęcia tej ustawy en bloc. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę en bloc zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje ustawę w trzecim czytaniu bez czytania zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie ezwolenia gmi-

nie Dora (powiat Nadwórna) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** :

Sprawozdanie.

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Dora (powiat Nadwórna) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą dnia 12. stycznia 1909 postanowiła Rada gminna w Dorze zaprowadzić na przeciąg lat dwunastu opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów według następującej taryfy :

1) od jednego hektolitra spirytusu 100%, przy którym zawartość alkoholowa da się oznaczyć alkoholometrem po 22 K.

2) od jednego hektolitra słodzonych napojów araku, rumu, rozolisu i tp. przy których zawartość alkoholowa nie dałaby się oznaczyć alkoholometrem po 11 K.

3) od jednego hektolitra piwa po 3 koron 40 h.

4) od jednego hektolitra miodu po 10 koron.

Uchwała powyższa została w gminie należycie ogłoszoną i przeciwko niej nie wniesiono żadnych protestów.

Rada powiatowa w Nadwórnie na posiedzeniu dnia 18. marca 1909 zatwierdziła w całej osnowie tę uchwałę Rady gminnej.

Zaprowadzenia rzeczonych opłat domaga się gmina wedle relacji swej z dnia 14. marca 1909 l. 271 celem uzyskania funduszków na budowę dróg, alei i chodników, zaprowadzenia oświetlenia systemu Waschington, budowę nowego Urzędu gminnego i naprawę starego budynku gminy, zakupno rekwizytów ogniowych i beczkowsów do skrapiania ulic i alei tudzież na budowę szopy na rekwizyta pożarne.

Według budżetów gminy z trzech ostatnich lat stan funduszków przedstawia się następująco :

W roku 1907 wynosiły wydatki 6.718 K 68 h.

W roku 1907 wynosiły dochody 4.999 K 80 h.

Niedobór 1.718 K 88 h. pokryty 35% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W roku 1908 wynosiły wydatki 7.405 K. 47 h.

W roku 1908 wynosiły dochody 5.000 koron.

Niedobór 2.405 K 47 h. pokryty 34% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W roku 1908 wynosiły wydatki 7.058 K 91 h.

W roku 1908 wynosiły dochody 4.499 K 71 h.

Niedobór 2.359 K 20 h pokryty 35% dodatkiem do podatków bezpośrednich w gminie w kwocie 7.311 K 97 h przypisanych.

C. k. Dyrekcya galicyjskiego funduszu propinacyjnego we Lwowie w piśmie swem z dnia 9. maja 1909 l. 1.301 oznajmiła, że nie sprzeciwia się przyznaniu gminie Dora prawa poboru opłat gminnych od trunków spirytusowych, piwa i miodu na czas od roku 1910 począwszy i w wysokości wewnątrz podanej, uprasza jednak o spowodowanie wyraźnego zastrzeżenia w ustawie, że gminie tej na przeciąg r. 1910 nie będzie wolno zabezpieczyć dochodu z tych opłat inaczej, jak tylko w zgodnem porozumieniu się z c. k. Dyrekcyą gal. funduszu propinacyjnego, względnie z miejscowymi dzierżawcami prawa propinacyi, do czego też gmina zobowiązała się jednogłośnie uchwałą Rady gminnej z 12. stycznia b. r.

Wedle wykazu c. k. Urzędu podatkowego w Delatynie z dnia 20. listopada 1908 suma wszystkich w gminie przypisanych dodatków autonomicznych wynosi 163% podatków bezpośrednich, wobec czego po myśli reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 22. grudnia 1903 l. 53.156 jest dopuszczalną opłata od hektolitra piwa w wysokości 3 K 40 h.

Wydział krajowy ze swej strony uznaje w zupełności potrzebę zezwolenia gminie na pobór proszonych opłat, wszelako co do opłaty gminnej od piwa tylko na czas do końca roku 1914 a to zgodnie z rozprządzeniem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 3. listopada 1908 l. 38.523 zaś co do innych opłat tylko na przeciąg lat dziesięciu, — i dla tego wnosi:

Wysoki Sejm!

raczy uchwalić następujący projekt ustawy.

Ustawa

z dnia o zezwoleniu gminie Dora (powiat Nadwórna) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa i miodu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Gminie Dora (powiat Nadwórna) zezwala się pobierać opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów dla miejscowej konsumpcji przeznaczonych na czas a to: od napojów spirytusowych i miodu od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy na przeciąg lat dziesięciu, zaś od piwa od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy do końca r. 1914 według następującej taryfy:

1. Od jednego litra stustopniowego spirytusu, dającego się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem po 22 h czyli od jednego hektolitra stustopniowego spirytusu po 22 K.

2. od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych, w których zawartość alkoholu nie da się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem, jakoto: araku, rumu, rozolisu i innych słodzonych napojów spirytusowych po 11 K, czyli od jednego litra po 11 h;

3. Od jednego hektolitra piwa po 3 K 40 h.

4. Od jednego hektolitra miodu po 10 koron.

Art. II.

Okręg poborowy stanowi gmina Dora.

Art. III.

Ta opłata ciąży tylko na konsumpcji miejscowej w obrębie gminy, nie można nią obciążać produkcji ani obrotu handlowego.

Art. IV.

Od opłaty tej ma być wolną wódka w tych wszystkich wypadkach, w których po myśli §. 6. ces. rozp. z 17. lipca 1899

dz. p. p. Nr. 120 część II. wolną jest od państwowej opłaty konsumcyjnej.

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tych opłat, wyda w drodze administracyjnej c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Dzierżawa dochodu z tych opłat ma być złączoną po koniec r. 1910 z dzierżawą prawa propinacyi w Dorze, a dla przeprowadzenia tej dzierżawy obowiązana jest gmina po koniec r. 1910 zgodnie porozumieć się z c. k. Dyrekcyą galic. funduszu propinacyjnego, względnie z dzierżawcą prawa propinacyi w Dorze.

Art. VII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych i skarbu.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa ogólna zamknięta, przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Onyszkiewicz. Wnoszę przyjęcie tej ustawy en bloc.

Marszałek. Jest wniosek przyjęcia tej ustawy en bloc. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę en bloc, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Onyszkiewicz. Wnoszę przyjęcie tej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje ustawę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gm.

Radłów (powiat Brzesko) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** *(czyta)*.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Radłów (powiat Brzesko) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa i miodu.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 16. sierpnia 1908 postanowiła Rada gminna w Radłowie zaprowadzić na przeciąg lat sześciu opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów według następującej taryfy:

1. od jednego litra spirytusu po 4 hal. czyli od jednego hektolitra po 4 K.

2. od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych, jako to: araku, runu, likieru, koniaku, śliwowicy, rozolu, ponczowej essencji i innych słodzonych napojów spirytusowych po 3 K

3. od jednego hektolitra piwa po 1 K. 60 hal.

4. od jednego hektolitra miodu po 2 Kor.

Uchwała powyższa została w gminie należycie ogłoszona i przeciw niej nie wniesiono żadnych protestów.

Wydział powiatowy w Brzesku na posiedzeniu dnia 26. października 1908 powyższą uchwałę Rady gminnej przychylnie zaopiniował.

Zaprowadzenia rzeczonych opłat domaga się gmina wedle relacji swej z dnia 1. września 1908 i powołanej uchwały Rady gminnej celem uzyskania funduszków na brukowanie rynku i placów gminnych, budowę studni, urządzenie rezerwoaru na wodę w razie ognia, budowę rzeźni gminnej oraz na rozszerzenie istniejącej szkoły żeńskiej.

Według budżetów gminy z trzech ostatnich lat stan funduszków przedstawia się następująco:

W roku 1906 wynosiły wydatki 9974 K. 69 h.

W roku 1906 wynosiły dochody 7957 K. 80 h.

niedobór 2016 K. 89 h.

pokryty 37% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W roku 1907 wynosiły wydatki 9986 K. 13 h.

W roku 1907 wynosiły dochody 8078 R. 35 h.

niedobór 1907 K. 78 h.

pokryty 38% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W roku 1908 wynoszą wydatki 10.441 K. 60 h.

W roku 1908 wynoszą dochody 7.924 K. 40 h.

niedobór 2.517 K. 20 h.

pokryty 50% dodatkiem do podatków bezpośrednich w gminie przypisanych w kwocie 5068 K.

C. k. Dyrekcyja galicyjskiego funduszu propinacyjnego we Lwowie w piśmie swem z dnia 24 listopada 1908 l. 2953 oznajmiła, że wobec niekorzystnego stanu majątkowego gminy Radłów, nie sprzeciwia się przyznaniu tej gminie prawa poboru opłat gminnych od trunków spirytusowych, piwa i miodu, na przeciąg lat sześciu w wysokości proszonej, zastrzega jednak, by prawo to przyznało gminie tylko pod tym warunkiem, że gmina stosownie do zobowiązania, wyrażonego w oświadczeniu Zwierzchności gminnej z dnia 10. października 1908 l. 799 nie będzie mogła po koniec r. 1910 dochodu z tych opłat zabezpieczyć inaczej, jak tylko w zgodnem porozumieniu z c. k. Dyrekcyą gal. funduszu propinacyjnego, względnie z miejscowym dzierżawcą prawa propinacyjnego.

Wydział krajowy ze swej strony uznaje potrzebę zezwolenia gminie na pobór proszonych opłat i dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy:

Ustawa

z dnia o zezwoleniu gminie Radłów (powiat Brzesko) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu.

Z godnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Gminie Radłów (powiat Brzesko) zezwala się pobierać od wejścia w życie niniejszej ustawy przez lat sześć opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów dla miejscowej konsumpcji przeznaczonych według następującej taryfy:

1. Od jednego litra stustopniowego spirytusu dającego się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem po 4 hal. czyli od jednego hektolitra stustopniowego spirytusu po 4 K.

2. Od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych, w których zawartość alkoholu nie da się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem jakoto: araku, rumu, koniaku, ponczowej essencji, likieru, śliwownicy i rozolisu po 3 K. czyli od jednego litra po 3 hal.

3. Od jednego hektolitra piwa po 1 K. 60 hal.

4. Od jednego hektolitra miodu po 2 Kor.

Art. II.

Okręg poborowy stanowi gmina Radłów.

Art. III.

Ta opłata ciąży tylko na konsumpcji miejscowej w obrębie gminy, nie można nią obciążać produkcji ani obrotu handlowego.

Art. IV.

Od opłaty tej ma być wolną wódka w tych wszystkich wypadkach, w których po myśl §. 6. ces. rozp. z 17. lipca 1899 dz. p. p. Nr. 120. część II. wolną jest od państwowej opłaty konsumpcyjnej

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tych opłat wyda w drodze administracyjnej c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Dzierżawa dochodu z tych opłat ma być złączoną po koniec r. 1910 z dzierżawą prawa propinacji w Radłowie a dla przedrowadzenia tej dzierżawy po koniec r. 1910 obowiązana jest gmina zgodnie porozumieć się z c. k. Dyrekcyą galic. funduszu propinacyjnego, względnie z dzierżawcą prawa propinacji w Radłowie.

Art. VII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa ogólna zamknięta, przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tej ustawy en bloc.

Marszałek. Jest wniosek przyjęcia tej ustawy en bloc. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę en bloc, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje ustawę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie m. Tartakowa (powiat Sokal) na pobór podwyższonych opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa, miodu, wiśniaku i maliniaku.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie miasta Tartakowa (powiat Sokal) na pobór podwyższonych opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa, miodu, wiśniaku i maliniaku.

Wysoki Sejmie!

Ustawą z dnia 1. września 1901 Nr. 86 dz. u. kr. zezwolono gminie m. Tartaków (powiat Sokal) pobierać przez lat pięć począwszy od r. 1901 do końca roku 1905 opłatę gminną od niżej poszczególnionych napojów według następującej taryfy:

1) od jednego litrostopnia alkoholu dającego się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem po 16 hal. czyli od jednego hektolitra stustopniowego alkoholu po 16 koron.

2) od jednego litra słodzonych napojów spirytusowych jako to: rozolisów, likierów, ponczowej esencji, rumu, araku, koniaku itp. bez względu na ilość zawartego w tych napojach alkoholu po 3 h., czyli od jednego hektolitra tych napojów po 3 kor.

3) od jednego hektolitra piwa po 2 kor. 40 h.

4) od jednego hektolitra miodu, wiśniaku i maliniaku itd. po 10 kor.

Powyższe prawo gminy miasta Tartakowa zostało przedłużone w myśl postanowień § 81. ust. z 18 marca 1888 dz. u. kr. Nr. 36 rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 23. czerwca 1906 roku l. 60.589 wydanem w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem na lat pięć.

Uchwałą dnia 7. marca 1908 postanowiła Rada gminna w m. Tartakowie podwyższyć na przeciąg lat dwunastu powyższe opłaty gminne według następującej taryfy:

1) od jednego litra spirytusu po 22 hal. czyli od jednego hektolitra po 22 Kor.

2) od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych jako to: araku, rumu, likieru, koniaku, śliwowicy, rozolisu, ponczowej esencji i innych słodzonych napojów spirytusowych po 11 K.

3) od jednego hektolitra piwa po 3 K. 40 h.

Uchwała ta została w gminie należycie ogłoszoną i przeciw niej nie wniesiono żadnych protestów.

Rada powiatowa w Sokalu na posiedzeniu dnia 20. czerwca 1908 powyższą uchwałę Rady gminnej przychylnie zaopiniowała.

Zaprowadzenia rzeczonych opłat domaga się gmina wedle relacji swej z dn. 18. kwietnia 1908 l. 375 celem uzyskania funduszy na rozszerzenie targowicy, rekonstrukcję rzeźni, zakupno rekwiizytów ogniowych, budowę chodników, ulepszenie i powiększenie oświetlenia, podwyższenie plac funkcyjaryuszów gminy, rekonstrukcję trupiarni i budowę domu izolacyjnego, pokrycie budynków gminnych

materyałem ogniotrwałym, budowę studzien i kanałów oraz na budowę nowego urzędu gminnego.

Według budżetów gminy z trzech ostatnich lat stan funduszy przedstawia się następująco:

W roku 1906 wynosiły wydatki na potrzeby ściśle gminne 5363 K 90 h.

W roku 1906 wynosiły dochody 3370 K 33 h.

niedobór 1993 K 57 h.

pokryty 100% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

Ponadto wydatki szkolne, wynoszące kwotę 278 K 51 h. pokryto 15% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W roku 1907 wynosiły wydatki na potrzeby ściśle gminne 5489 K 79 h.

W roku 1907 wynosiły dochody 3552 K 33 h.

niedobór 1937 K 46 h.

pokryty 100% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

Prócz tego wydatki szkolne w kwocie 792 K 33 h. pokryto 41% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W roku 1908 wynosiły wydatki na potrzeby ściśle gminne 5191 K 28 h.

W roku 1908 wynosiły dochody 3440 K — h.

niedobór 1751 K.

pokryty 85% dodatkiem do podatków bezpośrednich w gminie przypisanych w kwocie 2185 K 68 h.

Ponadto wydatki szkolne wynoszące kwotę 810 K pokryto 37% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

C. k. Dyrekcya galicyjskiego funduszu propinacyjnego we Lwowie w piśmie swem z dnia 7. sierpnia 1908 l. 1976 oznajmiła, że wobec niekorzystnego stanu majątkowego gminy m. Tartakowa nie sprzeciwia się żadanemu przez gminę podwyższeniu dotychczasowych opłat gminnych, ale tylko o ile rozchodzi się o podwyższenie opłaty tej od hektolitra słodzonych trunków z 3 K na 11 K i od hektolitra piwa z 2 K 40 h. na 3 K 40 hal., natomiast ze względów na interes krajowego funduszu propinacyjnego nie może się zgodzić na podwyższenie i tak już bardzo znacznej opłaty gminnej od spirytusu.

Zarazem zastrzegła c. k. Dyrekcyja galicyjskiego funduszu propinacyjnego, by prawo to przyznano gminie tylko pod tym warunkiem, że gmina nie będzie mogła dochodu z tych opłat po koniec r. 1910 zabezpieczyć inaczej jak tylko w zgodnem porozumieniu z c. k. Dyrekcyją galic. funduszu propinacyjnego, względnie z miejscowym dzierżawcą prawa propinacyi.

Reskryptem z dn. 20. sierpnia 1908 l. 82.880 zakomunikował Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Sokalu treść powyższego pisma c. k. Dyrekcyi gal. funduszu propinacyjnego z poleceniem, aby spowodował Radę gminną w m. Tartakowie do zmiany uchwały jej z dn. 7 marca 1908 w ten sposób, aby opłata od jednego hektolitra alkoholu oznaczoną została na 16 K.

Zarazem zażądał Wydział krajowy wyjaśnień, czy gmina Tartaków zamierza również przedłużyć przysługującą jej na mocy wspomnianej na wstępie ustawy i rozp. Wydziału krajowego opłatę od miodu, wiśniaku i maliniaku.

Sprawozdaniem z dnia 10. stycznia 1909 l. 3515/08 przedłożył Wydział powiatowy w Sokalu Wydziałowi krajowemu wierzytelny odpis uchwały Rady gminnej w m. Tartakowie, powziętej w d. 5. grudnia 1908, którą zniżono proponowaną w uchwale Rady gminnej z dnia 7. marca 1908 opłatę od hektolitra spirytusu z 22 K. na 16 K. i postanowiono przedłużyć opłatę po 10 K. od jednego hektolitra miodu, wiśniaku i maliniaku również na przeciąg lat 12, oraz postanowiono zaprowadzić opłatę od wszelkiego gatunku wina w wysokości 10 K. od hektolitra.

Uchwała ta została w gminie należycie ogłoszoną i przeciwko niej nie wniesiono żadnych zarzutów, a Wydział powiatowy w Sokalu w sprawozdaniu swem z dnia 10. stycznia 1909 l. 3516 przychylnie ją zaopiniował.

Wedle poświadczenia c. k. Urzędu podatkowego w Sokalu z dnia 18. marca 1908 wynosi suma wszystkich dodatków autonomicznych w gminie przypisanych 263% podatków bezpośrednich, przeto w myśl rozporządzenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 22. grudnia 1903 l. 53256/03 dopuszczalną jest opłata od hektolitra piwa 3 K. 40 h.

Wydział krajowy pouczając równocześnie gminę, że opłatę od wina uzys-

kać może w myśl postanowień §. 80 ustawy z dnia 18. marca 1888 dz. u. kr. Nr. 86 w formie dodatku gminnego do podatku konsumcyjnego uznaje ze swej strony w zupełności potrzebę zezwolenia gminie na pobór innych proszonych opłat wszelako tylko na przeciąg lat dziesięciu i dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy.

Ustawa

z dnia o zezwoleniu gminie m. Tartakowa (powiat Sokali na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa, miodu, wiśniaku i maliniaku.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Gminie m. Tartakowa (powiat Sokali) zezwala się pobierać od wejścia w życie niniejszej ustawy przez przeciąg lat dziesięciu opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów dla miejscowej konsumpcyi przeznaczonych według następującej taryfy:

1. Od jednego litra stustopniowego spirytusu dającego się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem po 16 h. czyli od jednego hektolitra stustopniowego spirytusu po 16 K.

2. Od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych, w których zawartość alkoholu nie da się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem jakoto: araku, rumu, koniaku, ponczowej esencji, likieru, śliwownicy i rozolisu po 11 K, czyli od jednego litra 11 h.

3. Od jednego hektolitra piwa po 3 K 40 h.

4. Od jednego hektolitra miodu, wiśniaku i maliniaku po 10 K.

Art. II.

Okręg poborowy stanowi gmina m. Tartakowa.

Art. III.

Ta opłata ciąży tylko na konsumpcyi miejscowej w obrębie gminy, nie mo-

żna nią obciążać produkcji ani obrotu handlowego.

Art. IV.

Od opłaty tej ma być wolną wódka w tych wszystkich wypadkach, w których po myśli §. 6. ces. rozp. z 17. lipca 1899 dz. p. p. Nr. 120. część II. wolną jest od państwowej opłaty konsumcyjnej.

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tych opłat wyda w drodze administracyjnej c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Dzierżawa dochodu z tych opłat ma być złączoną po koniec r. 1910 z dzierżawą prawa propinacji w m. Tartakowie, a dla przeprowadzenia tej dzierżawy obowiązana jest gmina po koniec r. 1910 zgodnie porozumieć się z c. k. Dyrekcją gal. funduszu propinacyjnego, względnie z dzierżawcą prawa propinacyjnego w Tartakowie.

Art. VII.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy traci moc obowiązującą ustawa z dnia 1. września 1901 dz. u. kr. Nr. 86.

Art. VIII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa ogólna zamknięta, przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przyjęcie tej ustawy en bloc.

Marszałek. Jest wniosek przyjęcia tej ustawy en bloc. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę en bloc, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**. Wnoszę przy-

jęcie tej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje ustawę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Biecz (powiat Gorlice) na pobór opłaty gminnej od psów.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz** (*czyta*):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Biecz powiat Gorlice na pobór opłaty gminnej od psów.

Wysoki Sejmie!

Rada gminna w Bieczu uchwaliła na posiedzeniu dnia 5. marca 1908 zaprowadzić opłatę gminną od psów, nie trzymanych stale na uwięzi w wysokości po 2 K. od jednego psa.

Powyższa uchwała została w gminie należycie ogłoszona i przeciwko niej nie wniesiono żadnych protestów.

Rada powiatowa w Gorlicach na posiedzeniu dnia 17. października 1908 uchwaliła powyższą prośbę gminy przychylnie zaopiniować.

Potrzebę zaprowadzenia opłaty uzasadnia gmina poleceniem c. k. Starostwa z dnia 14. stycznia 1908 l. 33.820, którym nakazano gminie przyjąć opłatę celem zapobieżenia szerzącej się wścieklizny psów, oraz potrzebą uzyskania funduszy celem utrzymania w należytym porządku ścierwisz gminy.

Według budżetów gminy z trzech ostatnich lat stan funduszy gminy przedstawia się następująco:

W r. 1906 wynosiły wydatki 51162 K, dochody 46468 K, niedobór 4694 K,

pokryty 56% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W r. 1907 wynosiły wydatki 45.305 K,
dochody 37.295 K,
niedobór 8.010 K,

pokryty 86% dodatkiem do podatków bezpośrednich.

W r. 1908 wynosiły wydatki 55 642 K,
dochody 49.764 K,
niedobór 5.878 K,

pokryty 86% dodatkiem do podatków bezpośrednich, w gminie przypisanych w kwocie 9.042 K 26 h.

Wysokość tych dodatków usprawiedliwia więc staranie gminy o uzyskanie osobnego na cel powyższy źródła dochodu.

Ponieważ zezwolenie na pobór opłaty gminnej od psów nastąpić może w myśl postanowień §. 83. ustęp I. ustawy z dnia 3. lipca 1896 dz. u. kr. Nr. 51. tylko w drodze ustawy krajowej, zaś Wydział krajowy ze swej strony uznaje w zupełności potrzebę zezwolenia gminie na pobór tych opłat, dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy:

Ustawa

z dnia w przedmiocie zezwolenia gminie Biecz powiatu Gorlickiego na pobór opłaty gminnej od psów.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam;

§. 1.

Gminie Biecz zezwala się na pobór opłaty gminnej od każdego psa w gminie utrzymywanego w wysokości dwóch Koron rocznie.

§. 2.

Postanowienie wykonawcze oraz wskazanie wypadków, w których dozwo lonem będzie uwolnienie od opłaty, określi uchwała Rady gminnej, podlegająca zatwierdzeniu Wydziału krajowego.

W każdym razie są wolne od opłaty psy trzymane na uwięzi, oraz psy do celów wojskowych utrzymywane.

§. 3.

Wykonanie tej ustawy poruczanu Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tej ustawy en bloc.

Marszałek. Jest wniosek przyjęcia tej ustawy en bloc. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę en bloc, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. **Onyszkiewicz**.

Wnoszę przyjęcie tej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Czy żąda kto głosu? (*Nikt*). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do głosowania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęty. Kto przyjmuje ustawę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (*Większość*). Jest przyjęta.

Punkt 71, 72, 73, 74 i 75 porządku dziennego a mianowicie:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzielenie Wydziałowi powiatowemu w Lisku koncesyi do pobierania opłat na drodze gminnej Olszanica-Ropienka.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzielenie Wydziałowi powiatowemu w Samborze koncesyi do pobierania opłat mytniczych od mostu na rzece Strwiążu w Babinie.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzielenie Radzie powiatowej w Sokalu koncesyi do pobierania opłat mytniczych na drodze powiatowej Sokal-Uhrynów.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzielenie obszarowi dworskiemu w Kościelnikach koncesyi do pobierania opłat mytniczych od przewozu przez rzekę Dniestr w Kościelnikach.

Sprawozdanie Wydziału krajowego

o udzielenie obszarom dworskim w Snovidowie i Piotrowie koncesyi do pobierania opłat mytniczych od przewozu przez rzekę Dniestr między Snovidowem a Piotrowem, usuwam z porządku dziennego z powodu nieobecności p. sprawozdawcy; punkty 76 i 77 t. j. wybory uzupełniające do komisji odbyły się dzisiaj przed południem, przeto porządek dzienny wyczerpany. Wnioski nagłe w porozumieniu z p. p. wnioskodawcami będą traktowane na początku najbliższego posiedzenia.

P. Tymot. **Staruch**. Ja proszu o hołos w formi zapytania.

Marszałek. Głos ma p. Staruch Tymoteusz dla postawienia zapytania.

P. **Staruch** Tymoteusz. Wysokij Sojme!

Ja zhołosyw sia do słowa w formi zapytania do Waszoji Ekscelecyni Pana Marszałka.

W §. 72. regulamina sojmowoho stojit, szczo wsi sojmowi rozprawy majut' buty czerez stenograficzne biuro ułożeni, a potim wydrukowani.

Ti sprawozdania majut' przedstawlaty wirno i dokładno ciłyj perebih postupowania w Sojmi.

Do teper tomu paragrafowy ne widpowidało sia, Wasza Ekscelecynjo a to tomu, szczo sprawozdania pysze sia łątyńskymy bukwamy. Proszu Waszoji Ekscelecyni zważyty i podywyty sia do tych stenograficznych protokołiw z tamtoho roku, kotri zistały nam predłożeni, a pobaczycie szczo ciłyj korinec zohydzenia naszoji mowy wychodyt z toho.

Pryznajcie, Panowe, kotri sut' bilsze wid mene obrazowani, szczo nasza ruska mowa ne dast' sia łątyńskymy bukwamy, jak sia należyt', wysłowity. A ti stenografy, kotri tut' pyszut', se ne stenografy.

Szczotut sia pysze, to ne widpowidaje tomu paragrafowy, bo tut stojit szczo protokoły majut' przedstawlaty rozprawy wirno i dokładno, a tu je łyz taka miszanyna, kotra ne powynna nawit na świt sia pokazaty.

Meni sia zdaje, szczo w interesi powahy toho Sojmu, a tim bilsze w interesi naszoji mowy narodnoji, łążyty, szczo ty stenograficzni protokoły były tak, jak sut' w polskij mowi spysani i w naszij ruskiej mowi.

Ta precin ragulamin traktuje i naszu ridnu mowu na riwni z polskoju; a tut stenografujet sia wsio po polsky i pysze sia naszu rusku mowu łątyńskymy bukwamy.

Podywyt sia panowe i pereczytajte, toż to czołowik może puknuty z toho, szczo tam stoit.

Słowa perekruczene, zdania perekruczene, reczenia perekruczene, a ortografia i stylistyka je ohydna, bo jak może stenograf polskij układaty stenograficzni protokoły po rusky win układaje łątyńskymy bukwamy. I chotiaj my poprawlajemo te pereminy naszoho jazyka chotiaj kancelarya sojmowa udiłaje nam ti protokoły, to precin ne možemo z toho żadnoho pożytkowoho zrozumlinja tekstu wyprowadyty.

Ja śmiju w imeniu ruskoji reprezentacyi Waszoji Ekscelecyni postawyty zapytanie, czy Wasza Ekscelecynja je hotowa zarjadyty, szczo by wsiaki tutky czynnosty, kotri Sojm łahodyt, nasze promowlenia i wsiaki interpelacyi i wnesky były w naszij ridnij mowi stenografuwani, jak polsky, i ruskymy bukwamy perepysani.

Marszałek. Na zapytanie to gotów jestem odpowiedzieć. Zaznaczam tedy, że stenogram w ruskiej mowie spisany jest nie tylko poprawiany ale muszę powiedzieć przez posłów czasem nawet oryginalnie pisany, zatem nie mogę uznać, ażeby to, co nie jeden z posłów tam napisał, było pod względem stylistycznym i językowym tak zdrożne i tak szkodliwe, jak Szanowny poseł przedstawił. Nadto muszę zwrócić uwagę, że istnieje instytucja rewidentów, między którymi są posłowie narodowości ruskiej, którzy mają nie tylko prawo, ale i obowiązek wszystko przed oddaniem do druku przegłądać, ewentualnie poprawić i uznać, czy jest dobre. Dlatego sadzę, że wszystkim życzeniom stało się zadość.

To jest odpowiedź. Inne kwestye muszę pozostawić decyzji Wysokiego Sejmu, a Szanownemu posłowi wolno stawiać wnioski, jakie uzna za stosowne.

Następne posiedzenie odbędzie się pojutrze w poniedziałek o godz. 10-tej rano z następującymi punktami porządku dziennego.

(czyta).

1. Pierwsze czytanie sprawozdania

Wydziału krajowego w przedmiocie galityjskiej Kasy Oszczędności we Lwowie.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

2. Pierwsze czytanie wniosku p. Michała Myroniuka-Zajaczuka i tow. w sprawie budowy drogi gminnej I. klasy Jabłonów-Kosmacz, powiatu Peczeniżyńskiego.

3. Pierwsze czytanie wniosku p. Michała Myroniuka-Zajaczuka i tow. w sprawie udzielenia powiatowi kołomyjskiemu bezprocentowej pożyczki na utworzenie funduszu zapasowego dla robót konserwacyjnych dróg gminnych II klasy.

4. Pierwsze czytanie wniosku p. Michała Myroniuka-Zajaczuka i tow. w sprawie robót regulacyjnych na rzece Prucie, na przestrzeni od mostu kołomyjskiego do wsi Siemaszkowce i ustanowienia urzędu regulacji dla tej części rzeki.

5. Pierwsze czytanie wniosku p. Tracza i tow. w sprawie regulacji rzek Rybnicy i Pistańki w pow. kosowskim.

6. Uzupełniający wybór jednego członka komisji administracyjnej w miejsce p. Niezabitowskiego, jednego członka komisji szkolnej w miejsce p. Pinińskiego i jednego członka komisji budżetowej w miejsce p. Tarnowskiego Zdzisława.

7. Sprawozdanie Wydziału krajowego o uzupełniającym wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego większych posiadłości byłego obwodu samborskiego.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

8. Sprawozdanie Wydziału krajowego o uzupełniającym wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego większych posiadłości byłego obwodu sandeckiego.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

9. Sprawozdanie Wydziału krajowego o uzupełniającym wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego większych posiadłości byłego obwodu sanockiego.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

10. Sprawozdanie Wydziału krajowego o uzupełniającym wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego większych posiadłości byłego obwodu stanisławowskiego.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

11. Sprawozdanie Wydziału krajowego o uzupełniającym wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego wię-

kszych posiadłości byłego obwodu złoczowskiego.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

12. Sprawozdanie Wydziału krajowego o uzupełniającym wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Stryja.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

13. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miast Gorlice Jasło.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

14. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu cieszanowskiego

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

15. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu kołomyjskiego.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

16. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu nadwórniańskiego.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

17. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu tarnopolskiego.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

18. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu rudeckiego.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

19. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzielenie Wydziałowi powiatowemu w Lisku koncesyi do pobierania opłat mytniczych na drodze gminnej Olszanica-Ropienka.

Sprawozdawca poseł Dąbski.

20. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzielenie Wydziałowi powiatowemu w Samborze koncesyi do pobierania opłat mytniczych od mostu na rzece Strwiążu w Babinie.

Sprawozdawca poseł Dąbski.

21. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzielenie Radzie powiatowej

w Sokalu koncesyi do pobierania opłat mytniczych na drodze powiatowej Sokal-Uhrynów.

Sprawozdawca poseł Dąbski.

22. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzielenie obszarowi dworskiemu w Kościelnikach koncesyi do pobierania opłat mytniczych od przewozu przez rzekę Dniestr w Kościelnikach.

Sprawozdawca poseł Dąbski

23. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzielenie obszarom dworskim w Snovidowie i Piotrowie koncesyi do pobierania opłat mytniczych od przewozu

przez rzekę Dniestr między Snovidowem a Piotrowem.

Sprawozdawca poseł Dąbski.

Zaznaczam, że wnioski nagłe, z natury rzeczy nie będą jako wnioski nagłe umieszczone na porządku dziennym, tylko jak oświadczyłem będą traktowane przed przystąpieniem do porządku dziennego.

Następne posiedzenie odbędzie się zatem w poniedziałek 20. września 1909 o godz. 10-tej rano.

Posiedzenie zamykam.

(Koniec posiedzenia o godzinie 9. minut 42 wieczorem).
